

Bản sơ thảo

BÀI GIẢNG CÂU KIỆN ĐIỆN TỬ

CHƯƠNG 3

Transistor lưỡng cực BJT (Bipolar Junction Transistor)

GV: GVC-TS. Trần Anh Vũ

Khoa Điện tử

Trường Điện - Điện tử

Email: vu.trananh@hust.edu.vn

Giới thiệu

Bản so

- Transistor là gì: một linh kiện 3 cực mà điện áp/dòng điện và/hoặc công suất đầu ra được điều khiển bởi đầu vào
- Thường được dùng: trong ứng dụng audio như một bộ khuếch đại, trong ứng dụng chuyển mạch như một bộ chuyển mạch, và các mạch ổn dòng, ổn áp
- 2 loại transistor cơ bản: BJT và FET, 2 loại transistor này khác nhau ở nguyên lý làm việc và cấu trúc bên trong
- Mục tiêu chương:
  - Mô tả cấu trúc cơ bản của transistor lưỡng cực (BJT)
  - Giải thích và phân tích nguyên lý làm việc và phân cực cơ bản cho BJT
  - Tìm hiểu các thông số đặc trưng của BJT

Nội dung chương

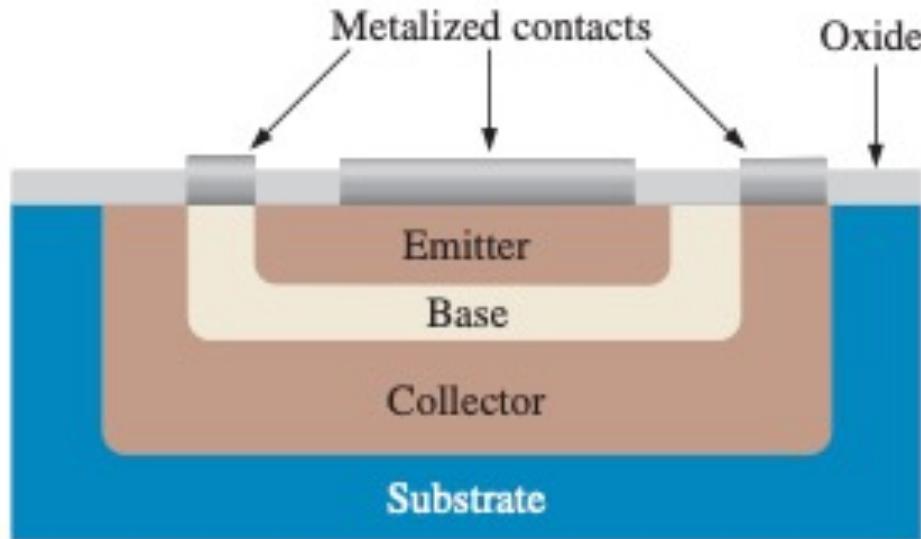
Bản
số

1. Cấu tạo
2. Nguyên lý làm việc
3. Các cách mắc BJT
4. Phân cực và điểm làm việc tĩnh
5. Chế độ khuếch đại và chế độ chuyển mạch
6. Sơ đồ tương đương của BJT

- Cấu tạo**
- Bản** **sơ** **thảo**
- BJT cấu tạo từ 3 vùng bán dẫn tạp chất phân cách bởi 2 tiếp giáp *pn*
  - 3 vùng được nối dây dẫn ra ngoài tạo thành 3 cực của transistor có tên **cực phát (E - Emitter)**, **cực gốc (B- Base)**, **cực góp (C- Collector)**
    - Cực **B** ở giữa, cực mỏng, pha tạp với nồng độ **nhỏ nhất**,
    - Cực **C** bên cạnh, pha tạp **trung bình**
    - Cực **E** bên cạnh, pha tạp **lớp nhất**
  - Tiếp giáp *pn* giữa cực **B** và cực **E** gọi là tiếp giáp **J_E**
  - Tiếp giáp *pn* giữa cực **B** và cực **C** gọi là tiếp giáp **J_C**
  - BJT có 2 loại:
    - ✓ 2 vùng bán dẫn *n* phân cách bởi vùng bán dẫn *p* – được gọi là **Transistor npn**
    - ✓ 2 vùng bán dẫn *p* phân cách bởi vùng bán dẫn *n* – được gọi là **Transistor pnp**

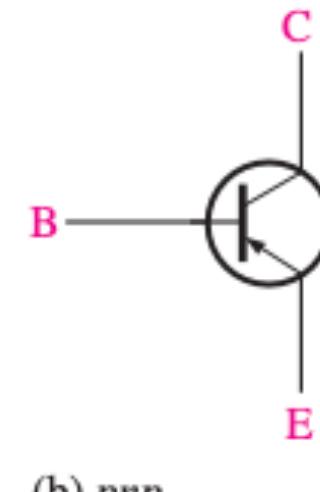
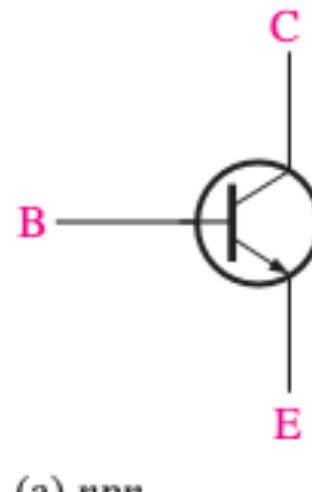
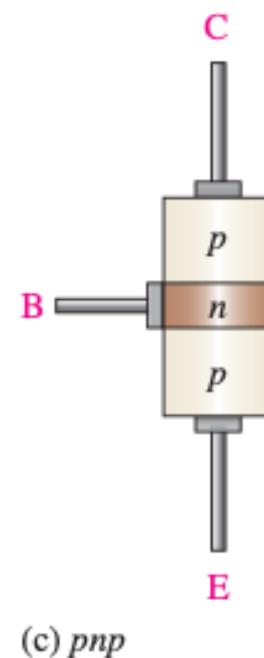
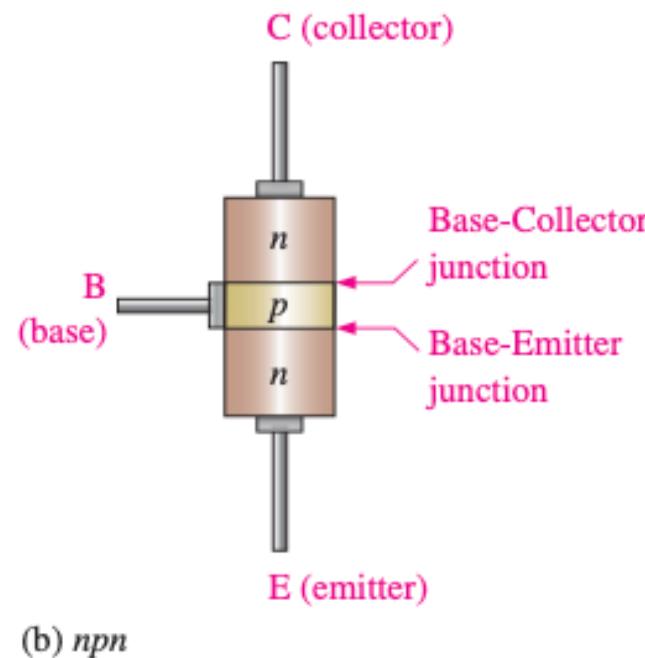
Cấu tạo

B3

(a) Basic epitaxial planar structure

- Ký hiệu BJT: Mũi tên rất quan trọng
  - Vị trí mũi tên đặt giữa cực B và E
  - Chiều mũi tên hướng từ p sang n
    - ✓ Hướng sang cực E: Transistor loại npn
    - ✓ Hướng sang cực B: Transistor loại pnp

Nguyên lý hoạt động

Bản sơ

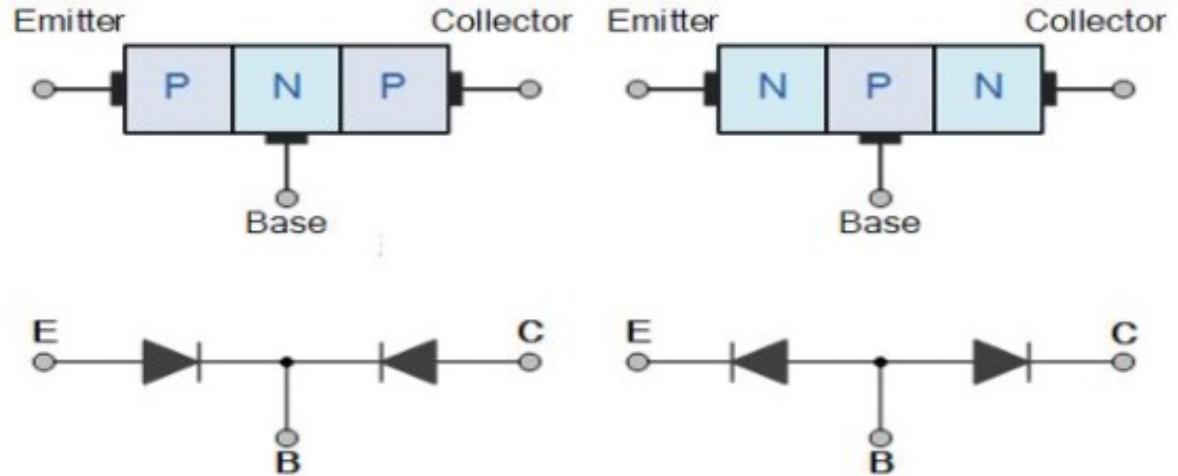

SPECIAL THANKS
JOSE JOJI
WESTGHATS TECHNOLOGIES PVT LTD

Bản 50

Nguyên lý hoạt động

- 2 lớp tiếp giáp pn cần phân cực (bias) với nguồn DC bên ngoài một cách phù hợp.

• Phân cực:

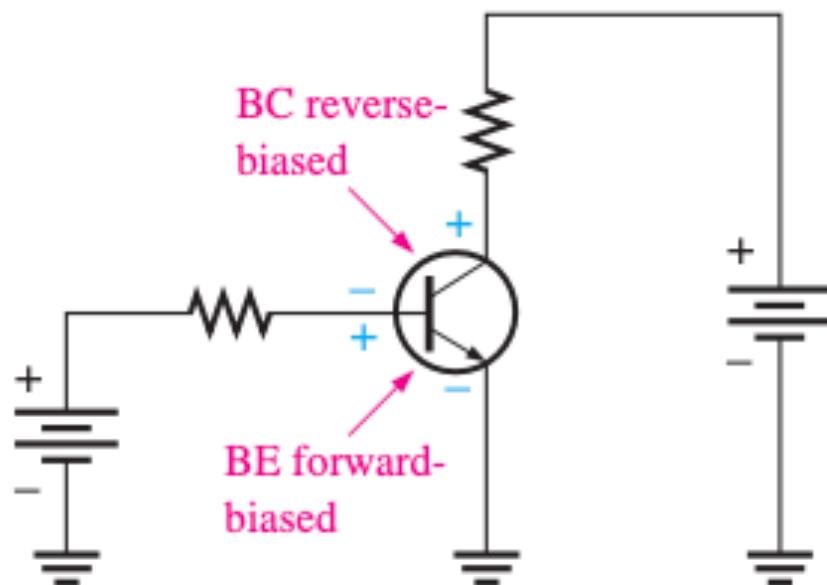
J_E - phân cực thuận J_C - phân cực ngược	☞	BJT làm việc ở vùng tích cực (active region) (Dùng trong chế độ khuếch đại tín hiệu)
J_E - phân cực ngược J_C - phân cực thuận	☞	BJT làm việc ở vùng tích cực đảo (reverse - active region) (Dùng trong chế độ khuếch đại đảo tín hiệu)
J_E - phân cực ngược J_C - phân cực ngược	☞	BJT làm việc ở vùng cắt dòng (cutoff region) (Dùng trong chế độ chuyển mạch – switch)
J_E - phân cực thuận J_C - phân cực thuận	☞	BJT làm việc ở chế độ bão hòa (saturation region) (Dùng trong chế độ chuyển mạch – switch)

Nguyên lý hoạt động

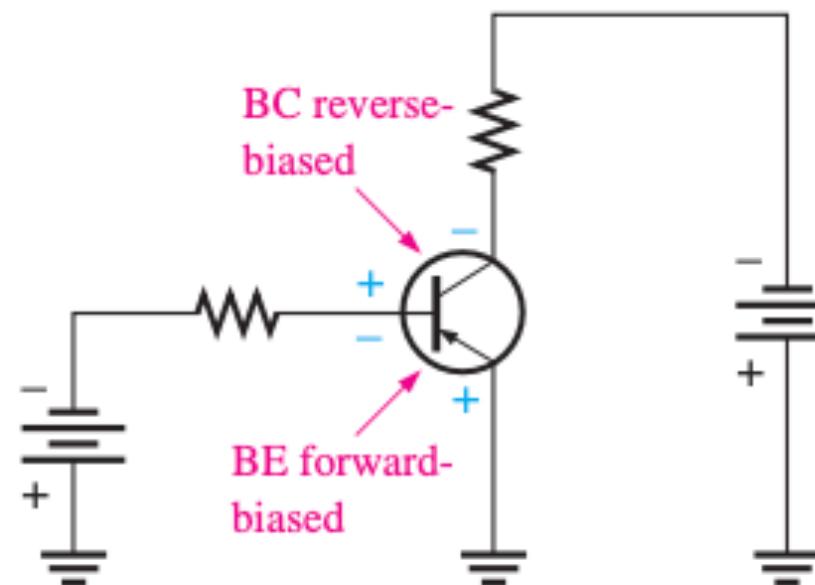
Bản

- Đề BJT hoạt động với chức năng **khuếch đại**, 2 lớp tiếp giáp *pn* cần phân cực:

- J_E phân cực thuận
- J_C phân cực ngược

(a) *npn*

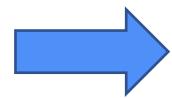
(b) *pnp*

Nguyên lý hoạt động

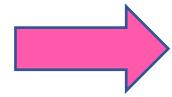
Xét Transistor npn, ở chế độ khuếch đại

Bản

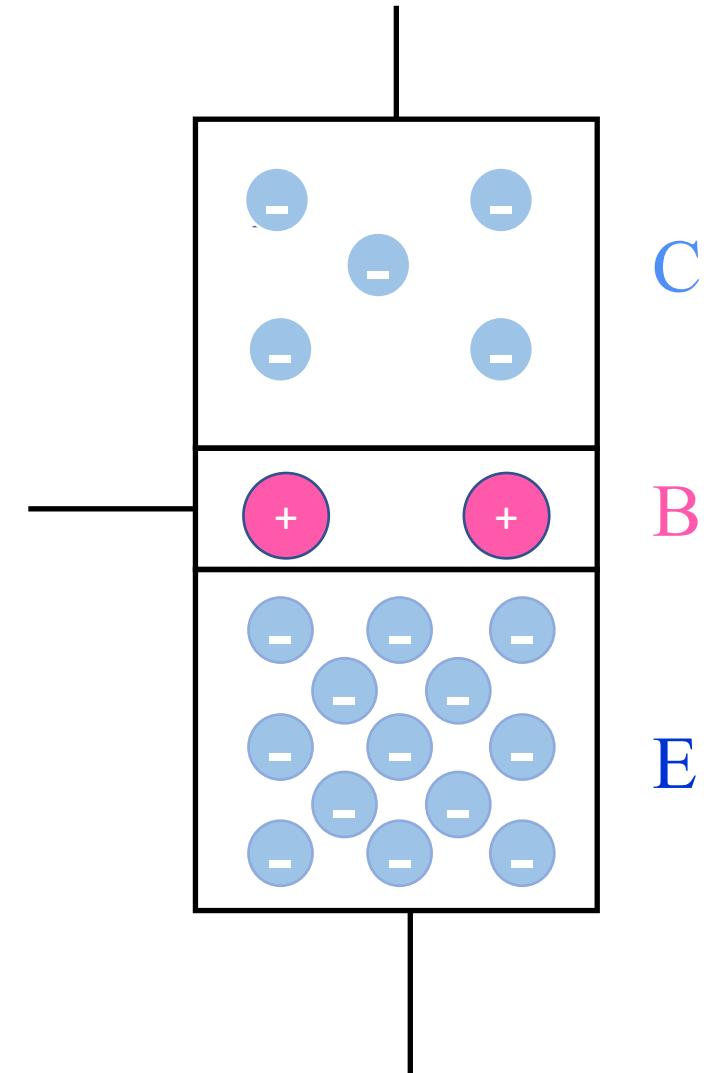
Cực C pha tạp trung bình

Cực B rất mỏng và pha tạp thấp nhất

Cực E pha tạp cao nhất

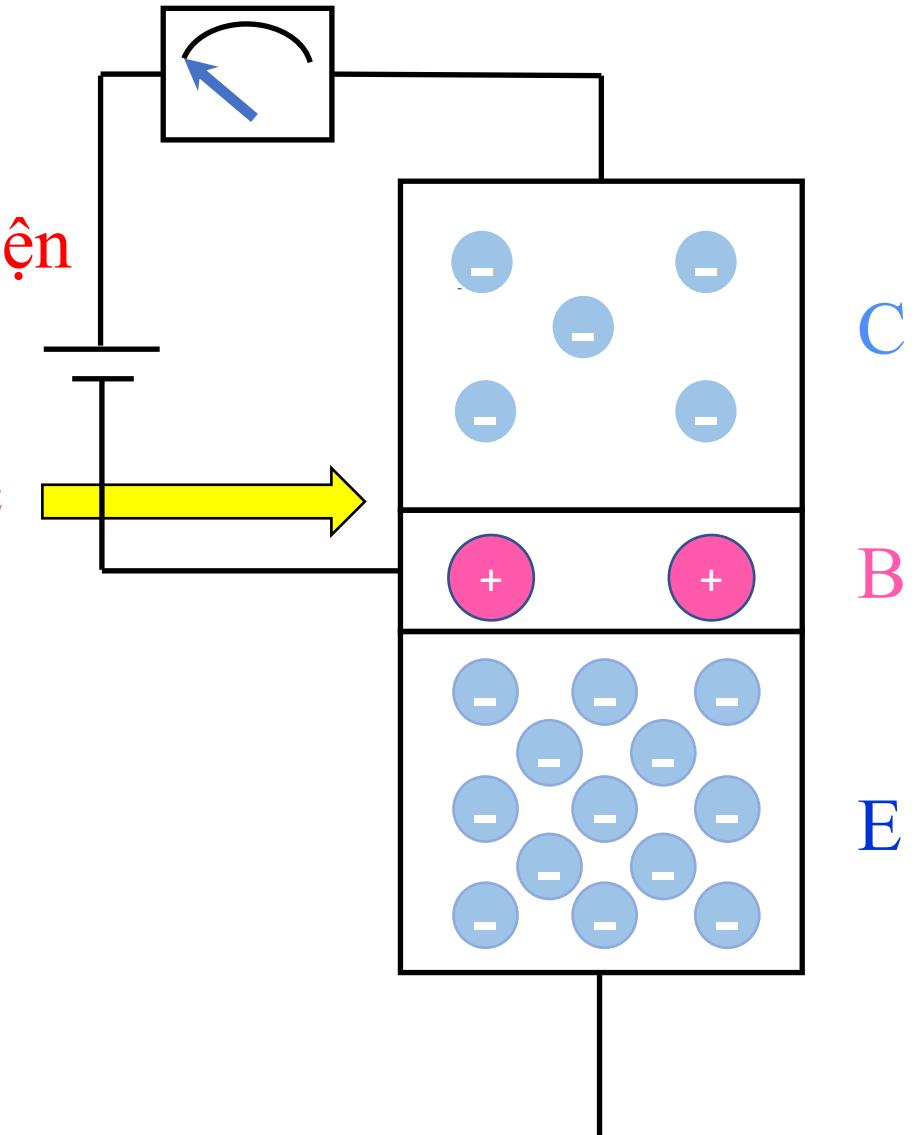
Nguyên lý hoạt động

Phân cực Transistor

Bản

Tiếp giáp J_C phân cực ngược

Không có dòng điện

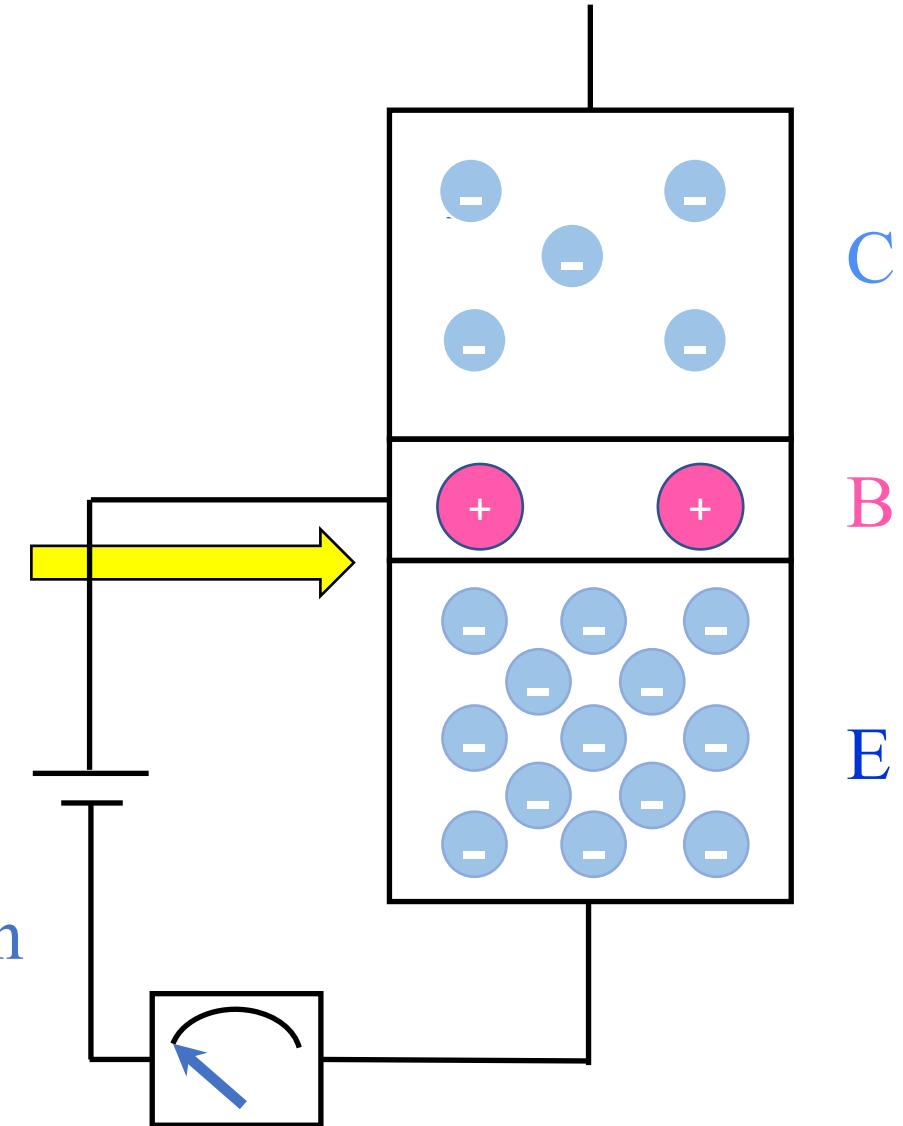
Nguyên lý hoạt động

Phân cực Transistor

Bản

Tiếp giáp JE phân cực thuận

Có dòng điện

Nguyên lý hoạt động

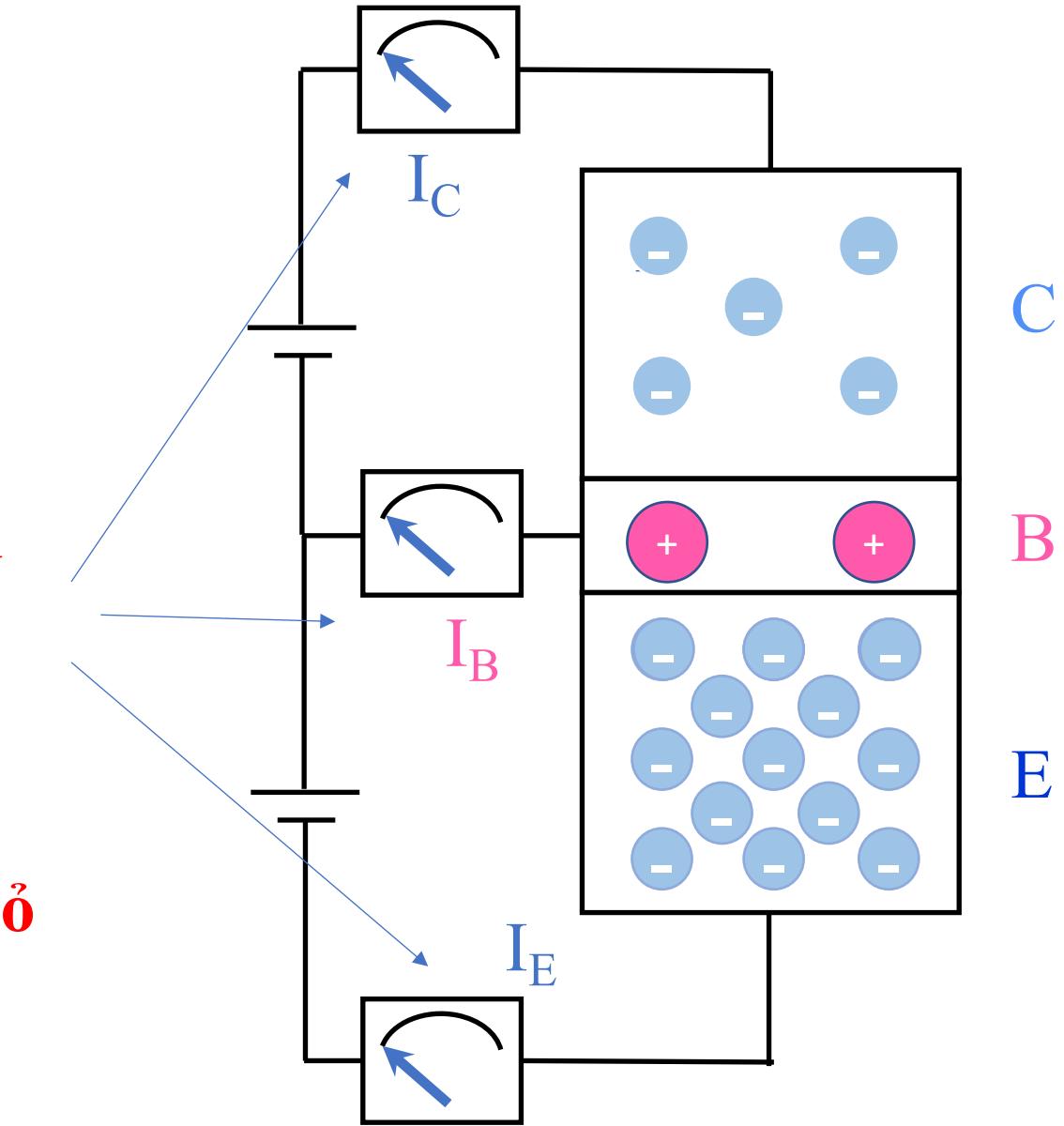
Phân cực Transistor

Bản

Khi cả 2 tiếp giáp
được phân cực

Dòng chảy
ở các cực

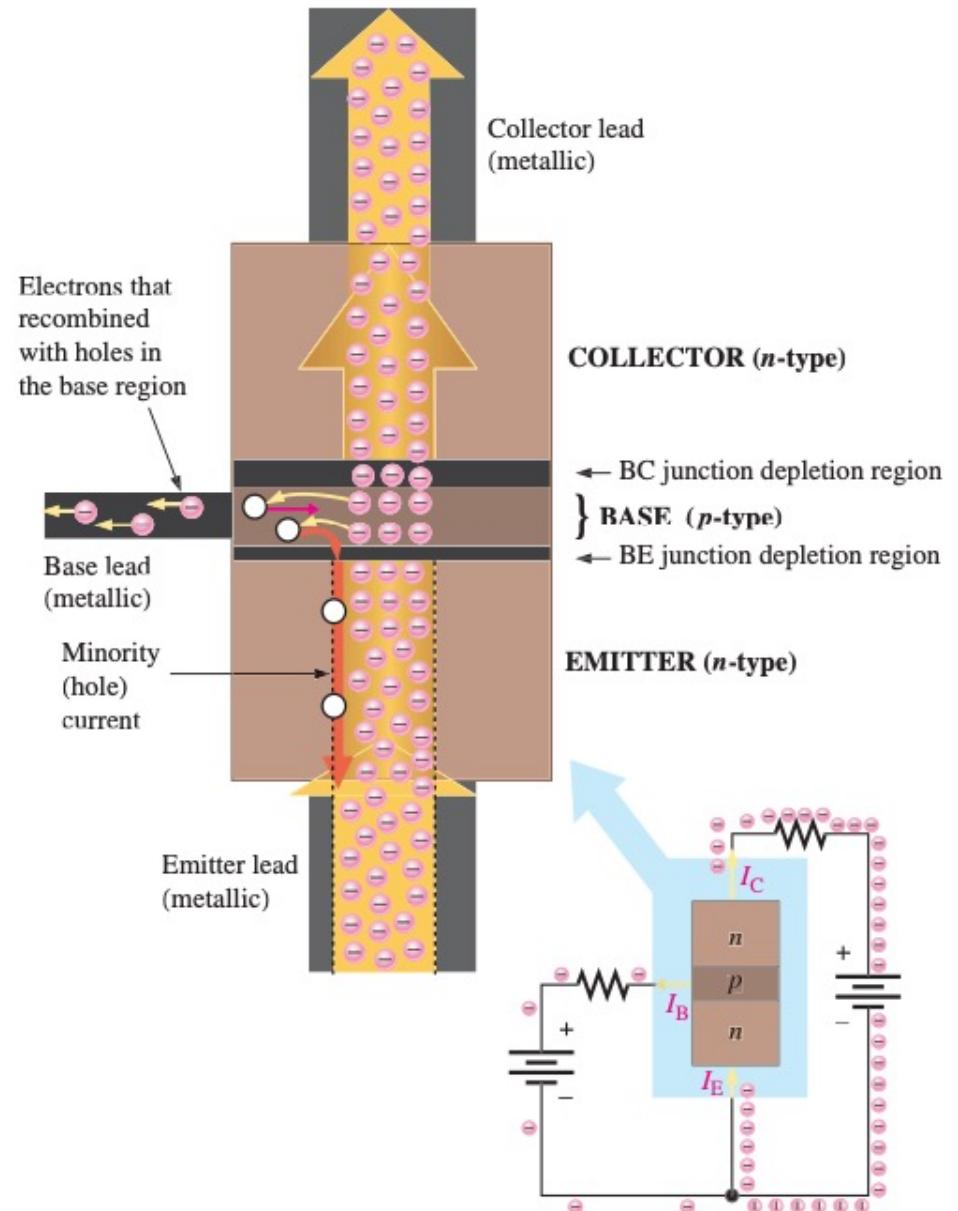
Lưu ý dòng I_B rất nhỏ
so với dòng I_E và I_C

Nguyên lý hoạt động

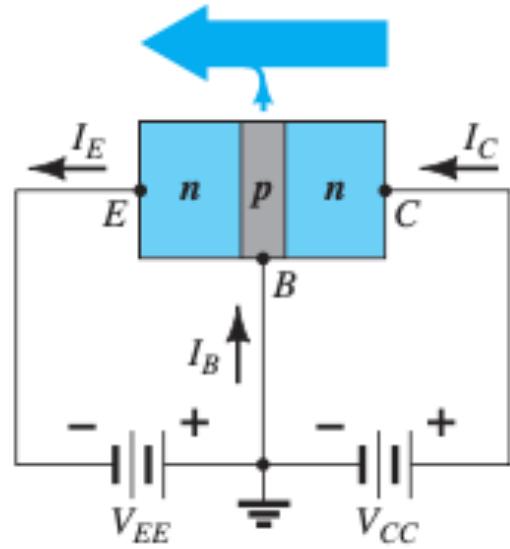
Bản

- BE p/c thuận => e từ vùng E khuếch tán mạnh sang B
- Tại vùng B (rất mỏng)
  - ✓ Một số lượng nhỏ e tái hợp với h tạo thành dòng I_B
  - ✓ Phần lớn e bị cuốn sang vùng C (do điện trường tiếp giáp BC) tạo thành I_C
- Sự thay đổi I_B (nhỏ) gây ảnh hưởng mạnh tới dòng I_C (lớn)

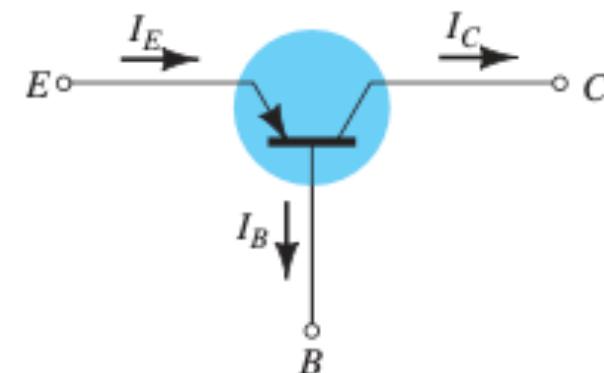
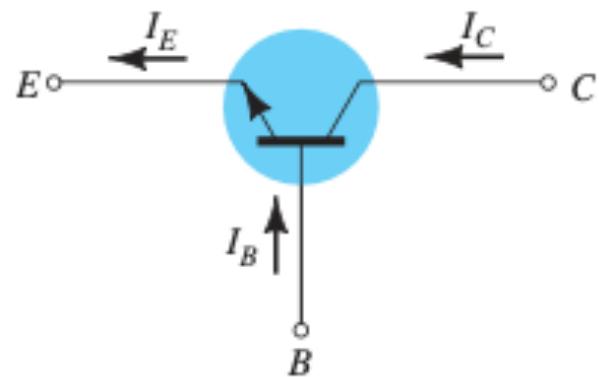
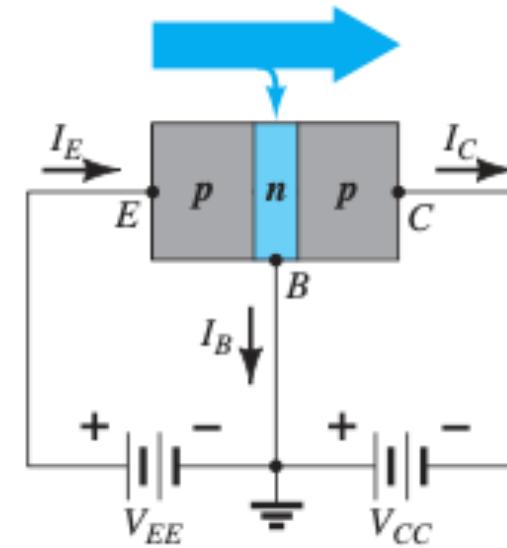

Nguyên lý hoạt động

Bản

$$I_E = I_C + I_B$$

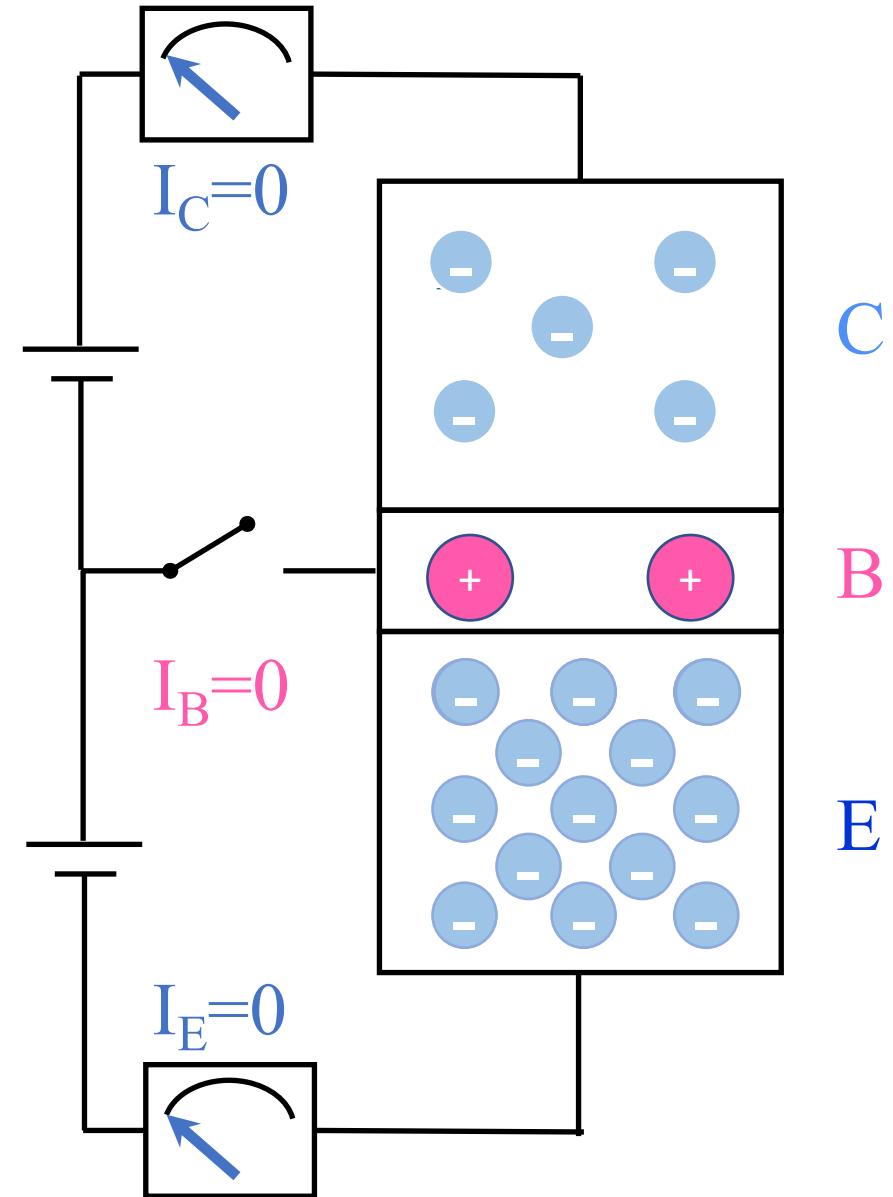

Nguyên lý hoạt động

Bản ~~sơ~~ Lưu ý: Khi mở khoá (hở cực B), tất cả các dòng bằng không

Mặc dù dòng I_B rất nhỏ nhưng lại điều khiển dòng I_E và I_C

=> Khuếch đại: dòng I_B nhỏ điều khiển dòng I_E , I_C lớn hơn

Trắc nghiệm: Nguyên lý hoạt động và phân cực

The heaviest doping is found in the emitter region

The thinnest of all three regions is called the base

The collector-base junction is reverse biased

The base-emitter junction is forward biased

The majority of the emitter carrier flow to the collector

Hệ số truyền đạt dòng điện α, β

$$\bullet I_E = I_C + I_B$$

thường $I_B \ll I_C$ và I_E

- Hệ số truyền đạt dòng điện Emi α : là tỷ số giữa dòng Colect α và dòng Emi

α_{dc} - Hệ số truyền đạt dòng điện Emi α một chiều

α_{ac} - Hệ số truyền đạt dòng điện Emi α xoay chiều

$$\alpha_{dc} = \frac{I_C}{I_E}$$

$$\alpha_{ac} = \frac{dI_C}{dI_E} \cong \frac{\Delta I_C}{\Delta I_E} = \frac{I_{Ci} - I_{Ci-1}}{I_{Ei} - I_{Ei-1}}$$

- Do $I_B \ll I_C$ và I_E nên có thể coi $I_C \cong I_E$
- Trên thực tế α_{dc} thường không khác nhiều α_{ac} tức là $\alpha_{dc} \cong \alpha_{ac}$
- α có giá trị khoảng từ 0,9 ÷ 0,998
- α ít phụ thuộc vào dòng I_C và tần số tín hiệu

Hệ số truyền đạt dòng điện α, β

Bản Sô

- Tỷ số I_C/I_B của mỗi transistor đặc trưng cho khả năng khuếch đại dòng điện => *Hệ số truyền đạt dòng điện Colecto* β :

- Hệ số khuếch đại dòng điện β_{dc} (hay β):

- Còn được gọi là h_{FE}

- β thay đổi theo: I_C , U_{CE} , và t°

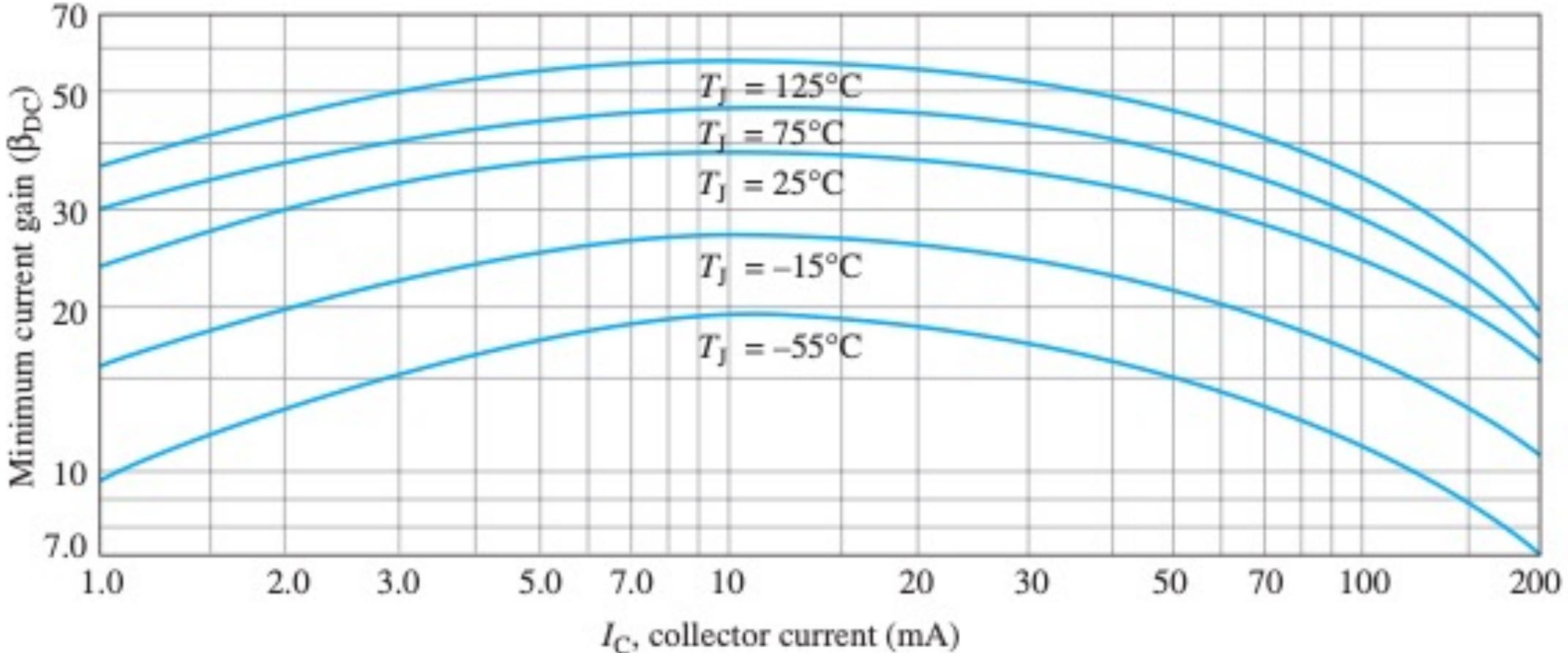
- Datasheet thường cho h_{FE} min và đồ thị xác định h_{FE}

$$\beta_{dc} = \frac{I_C}{I_B}$$

- Liên hệ: $\alpha = \frac{\beta}{\beta+1}$ $\beta = \frac{\alpha}{1-\alpha}$

- Xoay chiều: β_{ac} tương tự nhưng là các giá trị Δ

Hệ số truyền đạt dòng điện α, β

Các công thức dòng điện trong BJT

Bảng số

$$I_E = I_B + I_C$$

$$I_C = \beta I_B$$

$$I_E = (\beta + 1) I_B$$

$$I_C = \alpha I_E$$

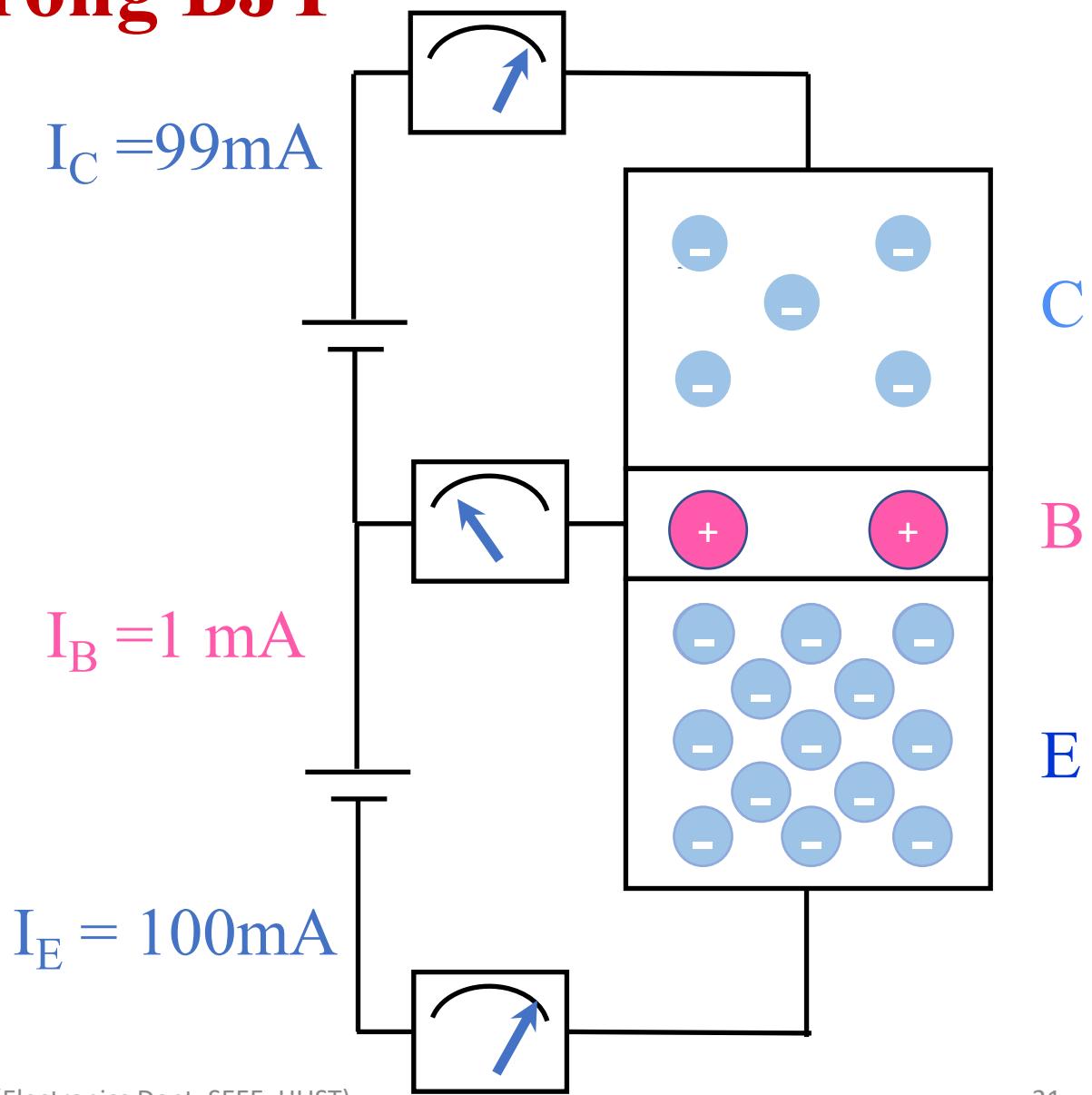
$$\alpha = \frac{\beta}{\beta+1}$$

$$\beta = \frac{\alpha}{1-\alpha}$$

Các công thức dòng điện trong BJT

Bản Phân cực Transistor

$$\beta = \frac{99\text{mA}}{1\text{mA}} = 99$$

Trắc nghiệm: dòng điện trong transistor

Bản β is the ratio of collector current to base current

The sum of the base and collector current is the emitter current

In NPN transistor, the flow from emitter to collector
is composed of electrons

In PNP transistor, the flow from emitter to collector
is composed of holes

Both NPN and PNP transistor show current gain

Đặc tuyến của BJT

Bản
đặc
tuyến

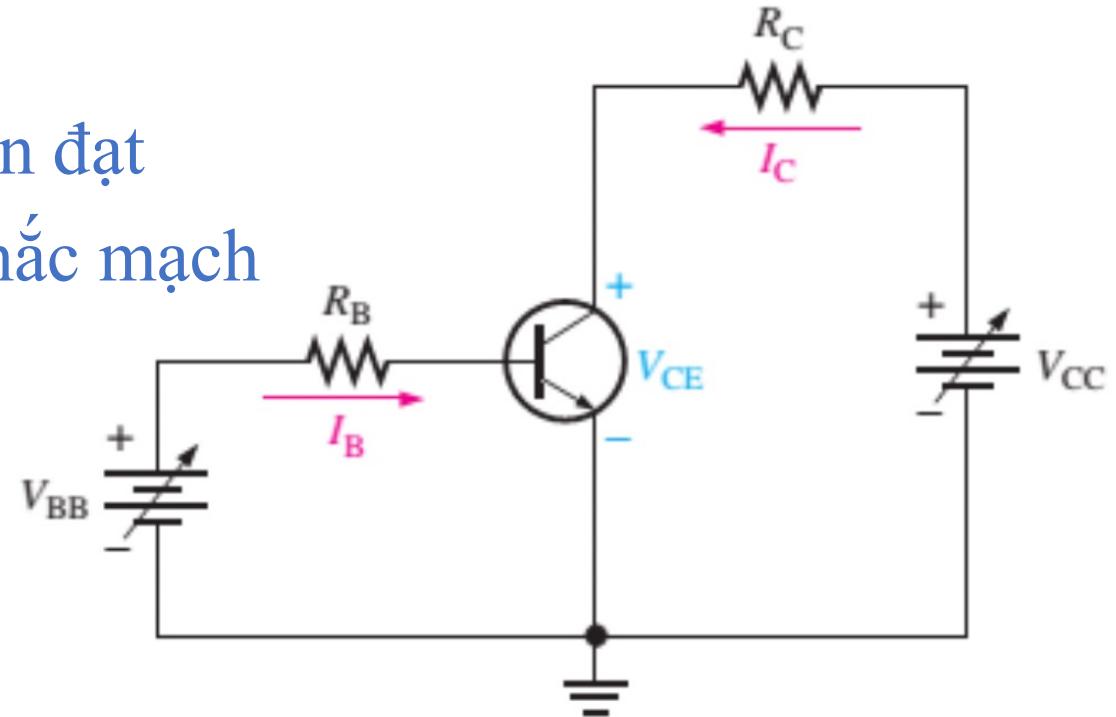
- Có đặc tuyến vào, đặc tuyến ra, đặc tuyến phản hồi, đặc tuyến truyền đạt

- Đặc tuyến thay đổi theo mỗi cách mắc mạch

- Các đại lượng quan tâm

- I_B, I_C, I_E : liên hệ với α, β
  - U_{CE}, U_{BE} : với $U_{BE} \approx 0.7 \text{ V}$

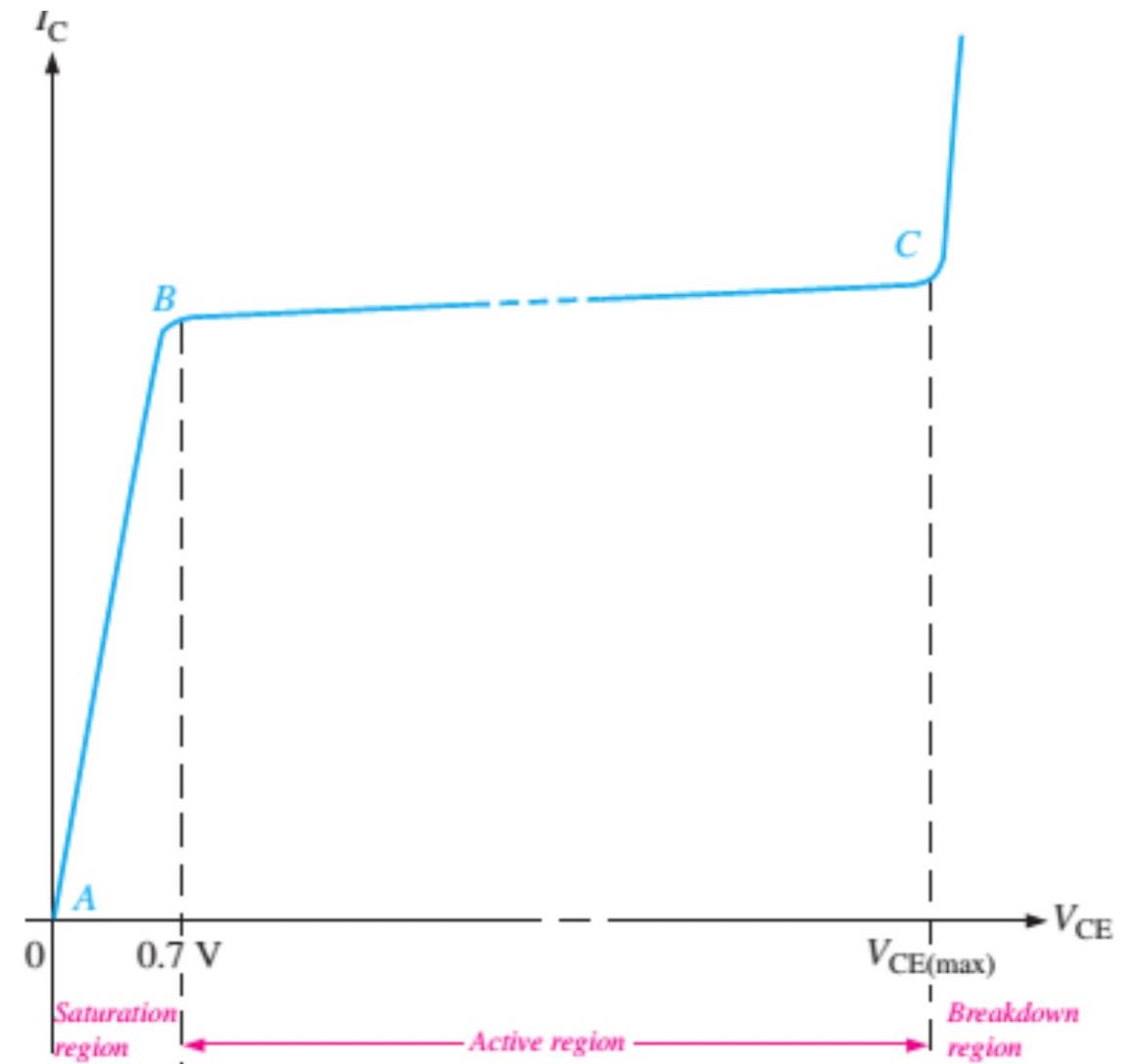
- Thông dụng nhất là đặc tuyến Colecto: mô tả mối quan hệ I_C và U_{CE} trong sơ đồ E chung

Đặc tuyến của BJT

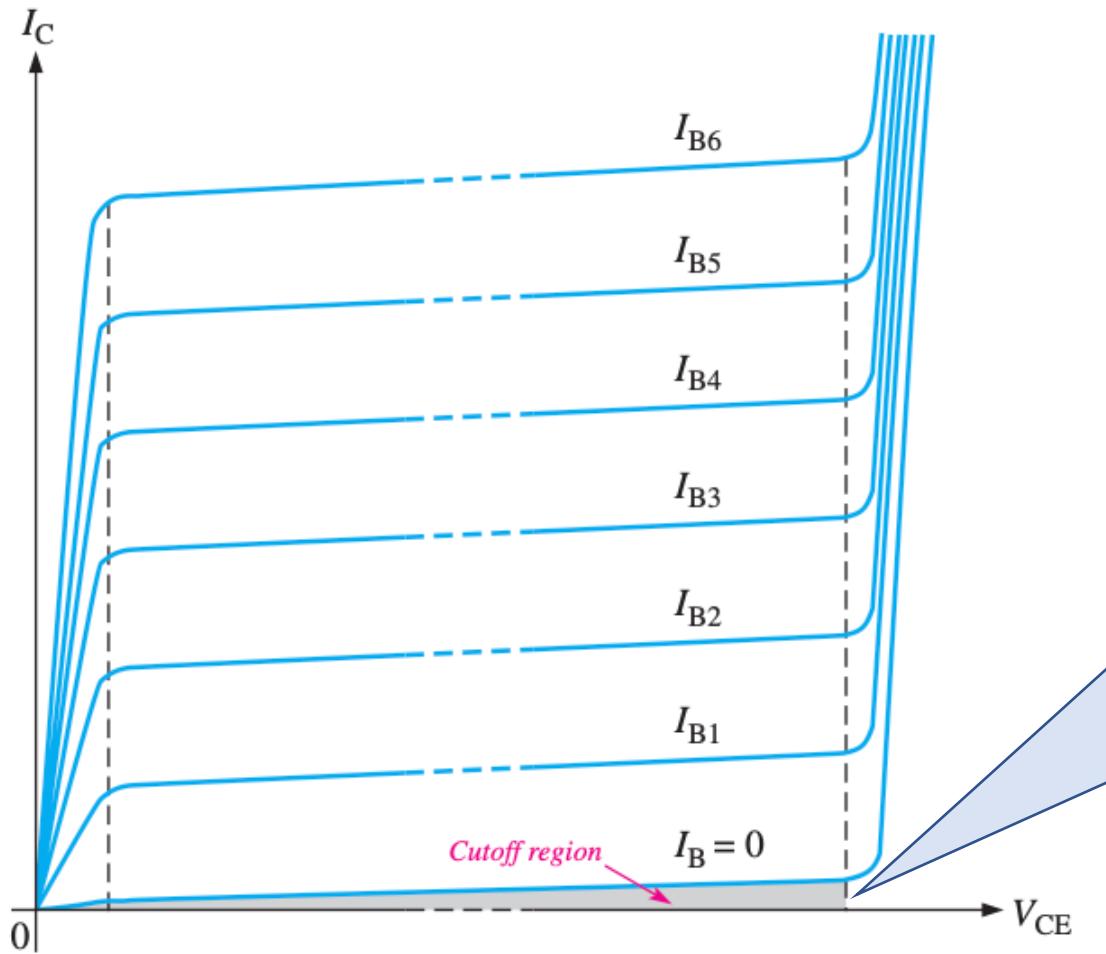
Bản Đồ
Đặc tuyến Coleto:

- Với mỗi giá trị I_B , có một đường cong liên hệ I_C và U_{CE}
- Đồ thị có 4 vùng
  - ✓ Vùng bão hòa (saturation): $U_{CE} \approx 0$
  - ✓ Vùng tích cực (active): khuếch đại tuyến tính ($I_C = \beta \cdot I_B$)
  - ✓ Vùng đánh thủng (breakdown): U_{CE} lớn quá mức cho phép
  - ✓ Vùng thứ 4?

Đặc tuyến của BJT

Bản Vẽ tại nhiều I_B khác nhau $\Rightarrow$ Họ đặc tuyến Colecto

Vùng 4:
Khi $I_B = 0 \Rightarrow I_C \approx 0$
 $\Rightarrow$ transistor ngừng dẫn
= cắt dòng
Vùng cắt dòng

Đặc tuyến của BJT

Nhận xét các vùng:

- Vùng tích cực: là vùng transistor làm việc ở chế độ khuếch đại. Trong vùng này: $I_C = \beta \cdot I_B$
- Vùng bão hòa: $U_{CE} \approx 0 \Rightarrow$ sụt áp trên transistor rất nhỏ $\Rightarrow$ “thông” bão hòa $\Rightarrow R_C$ được “ON”, I_C cực đại
- Vùng cắt dòng: $U_{CE} \approx E_C \Rightarrow$ ngừng dẫn “cắt/ngắt” dòng $\Rightarrow R_C$ bị “OFF”, I_C cực nhỏ = dòng rò
- Vùng đánh thủng: tiếp giáp CB (phân cực ngược) bị đánh thủng $\Rightarrow$ hỏng transistor

Nội dung chương

Bản
số

1. Cấu tạo
2. Nguyên lý làm việc
3. Các cách mắc BJT
4. Phân cực và điểm làm việc tĩnh
5. Chế độ khuếch đại và chế độ chuyển mạch
6. Sơ đồ tương đương của BJT

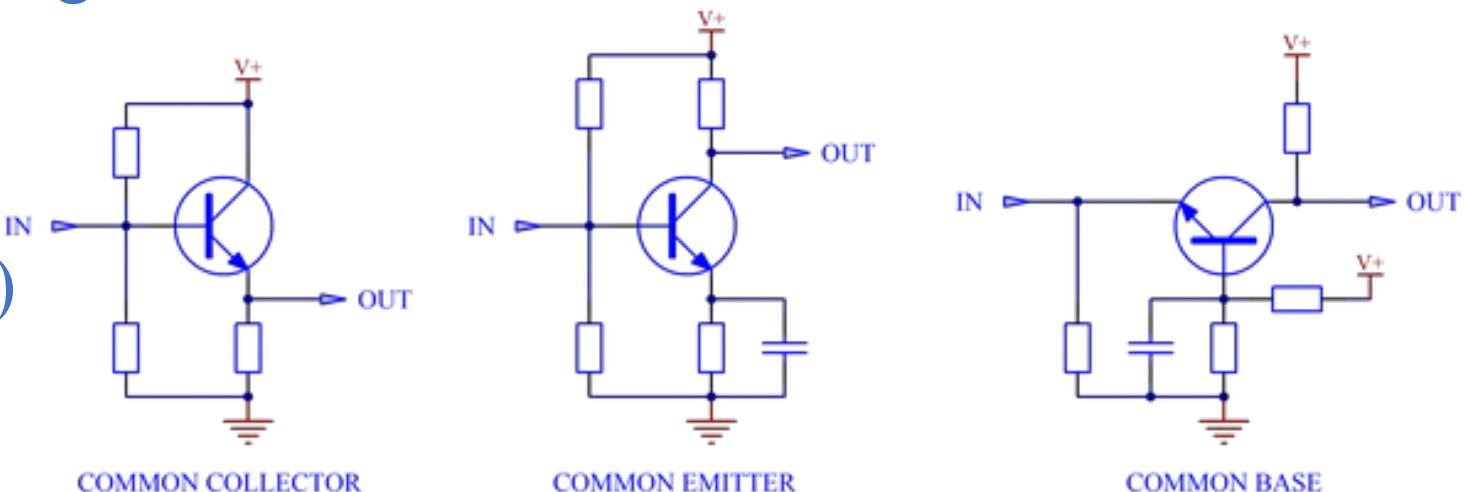
Các cách mắc BJT

Bản
định
nhà
vật
lý

Phần tử 4 cực (2 cực đầu vào và 2 cực đầu ra): Dùng để mô hình hoá các tầng/các khối trong mạch điện

Transistor là phần tử 3 cực => cần 1 cực dùng chung để mô hình hoá thành phần tử 4 cực => Trong mạch khuếch đại, khái niệm **X (E,C,B) chung**: ám chỉ cực dùng chung cho cả đầu vào và đầu ra

- Mạch Bazơ chung (BC)
- Mạch Colectơ chung (CC)
- Mạch Emítơ chung (EC)

Các cách mắc BJT

Bản Sơ

Lưu ý: Ta quan tâm đến việc khuếch đại tín hiệu $\Rightarrow$ quan tâm đến xoay chiều $\Rightarrow$ có 2 điểm đặc biệt:

- Các tụ điện: coi như dây dẫn vì C thường đủ lớn để $Z_C \approx 0$ ở dải tần số làm việc.
- Nguồn điện: cực dương (E_C) và cực âm (0 V) được nối tắt với nhau vì nội trở nguồn thường rất nhỏ
- Các tụ điện là “dây dẫn” đối với tín hiệu cần khuếch đại nhưng “cách ly” mức điện áp 1 chiều $\Rightarrow$ dẫn AC, chặn DC
- Có khái niệm r'_e (trong giáo trình là r_e): điện trở giữa B-E, sẽ học trong phần sơ đồ tương đương BJT

Mạch Bazo chung – BC (Common-Base)

Bản Mạch vào:

I_E – dòng vào, U_{BE} – điện áp vào

$\Rightarrow$ Khảo sát đặc tuyến tính

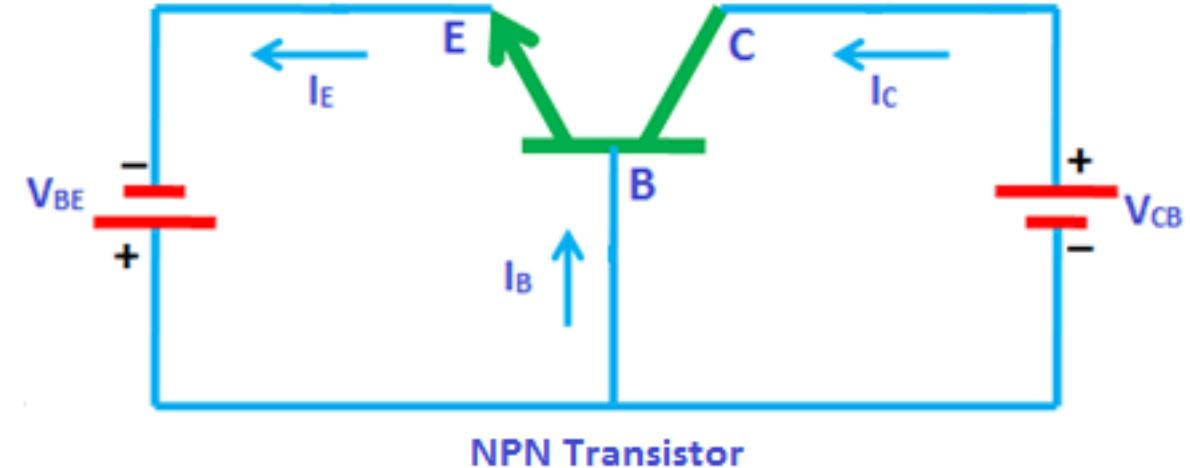
$$I_E = f(U_{BE}) \mid U_{CB} = \text{const}$$

Mạch ra:

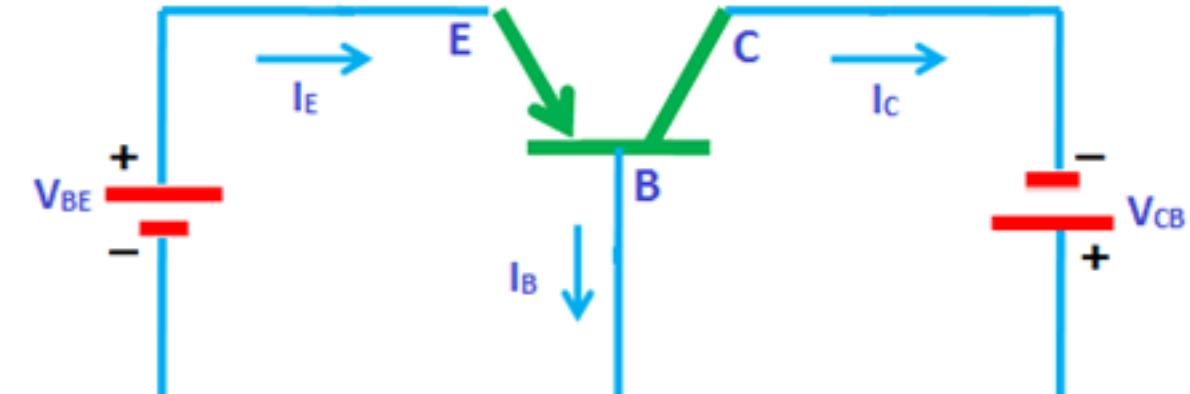
I_C – dòng ra, U_{CB} – điện áp ra

$\Rightarrow$ Khảo sát đặc tuyến tính

$$I_C = f(U_{CB}) \mid I_E = \text{const}$$

NPN Transistor

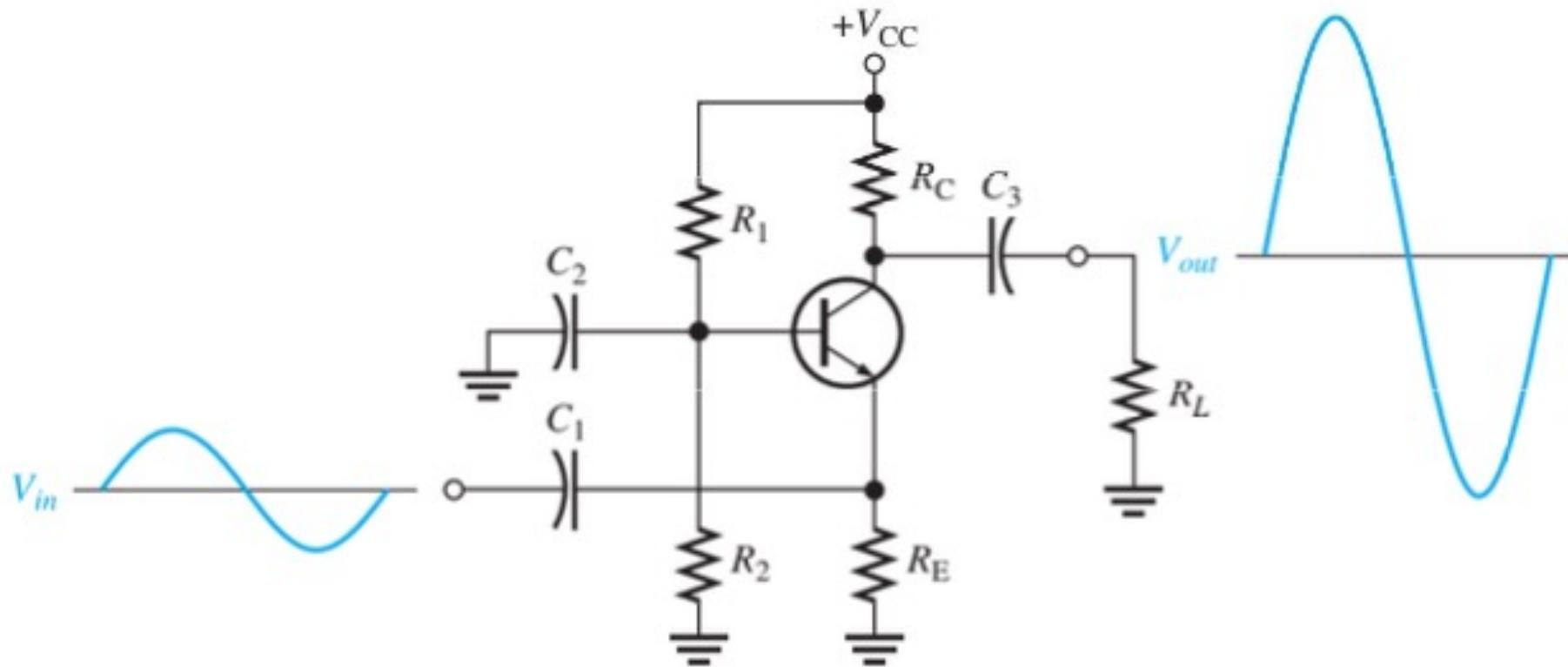
PNP transistor

Common base configuration

Mạch Bazo chung – BC (Common-Base)

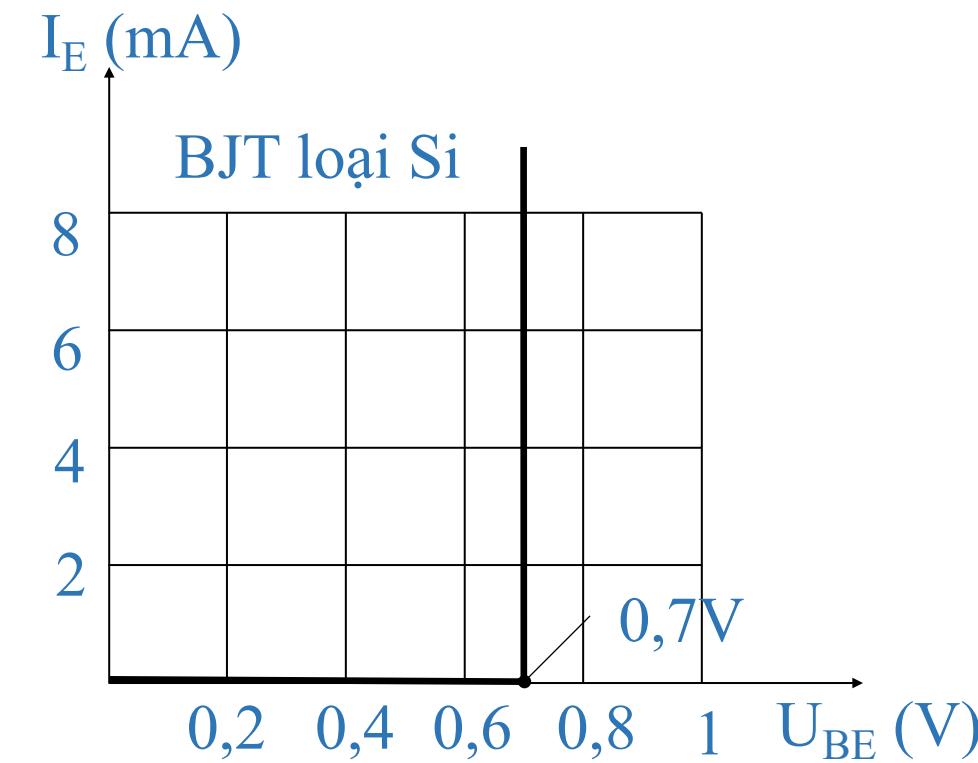
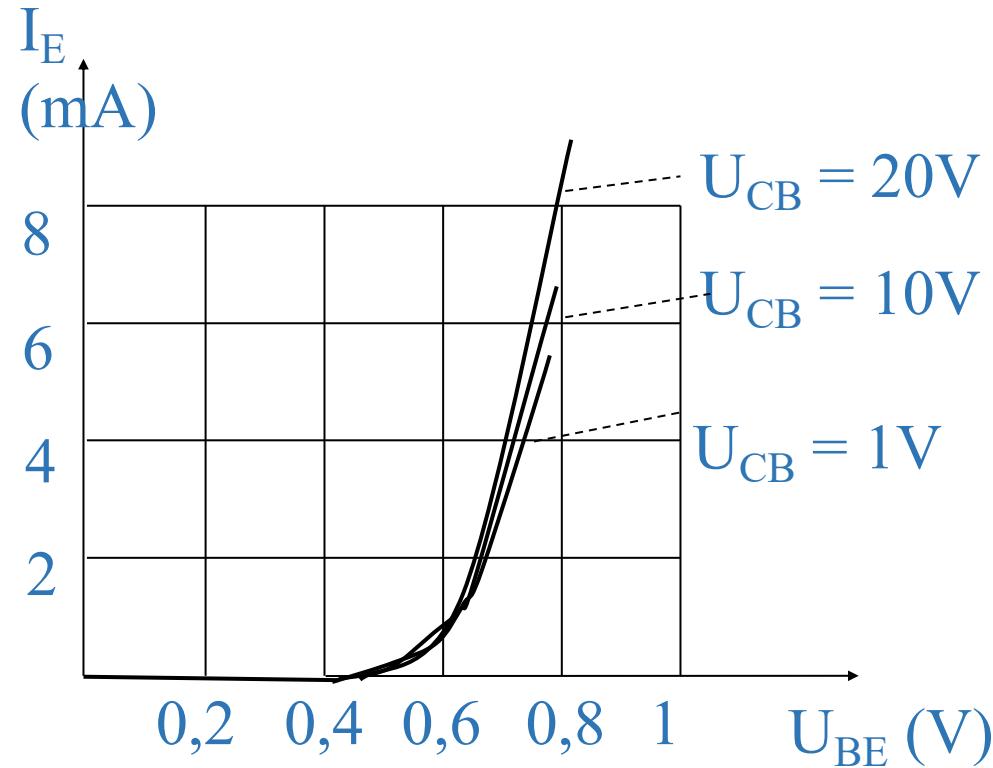
Tín hiệu vào cực E, ra ở cực C

Với tín hiệu, cực B được nối đất (chung) nhờ tụ C_2

Họ đặc tuyến của mạch BC

Bản
Họ đặc tuyến vào $I_E = f(U_{BE}) | U_{CB} = \text{const}$

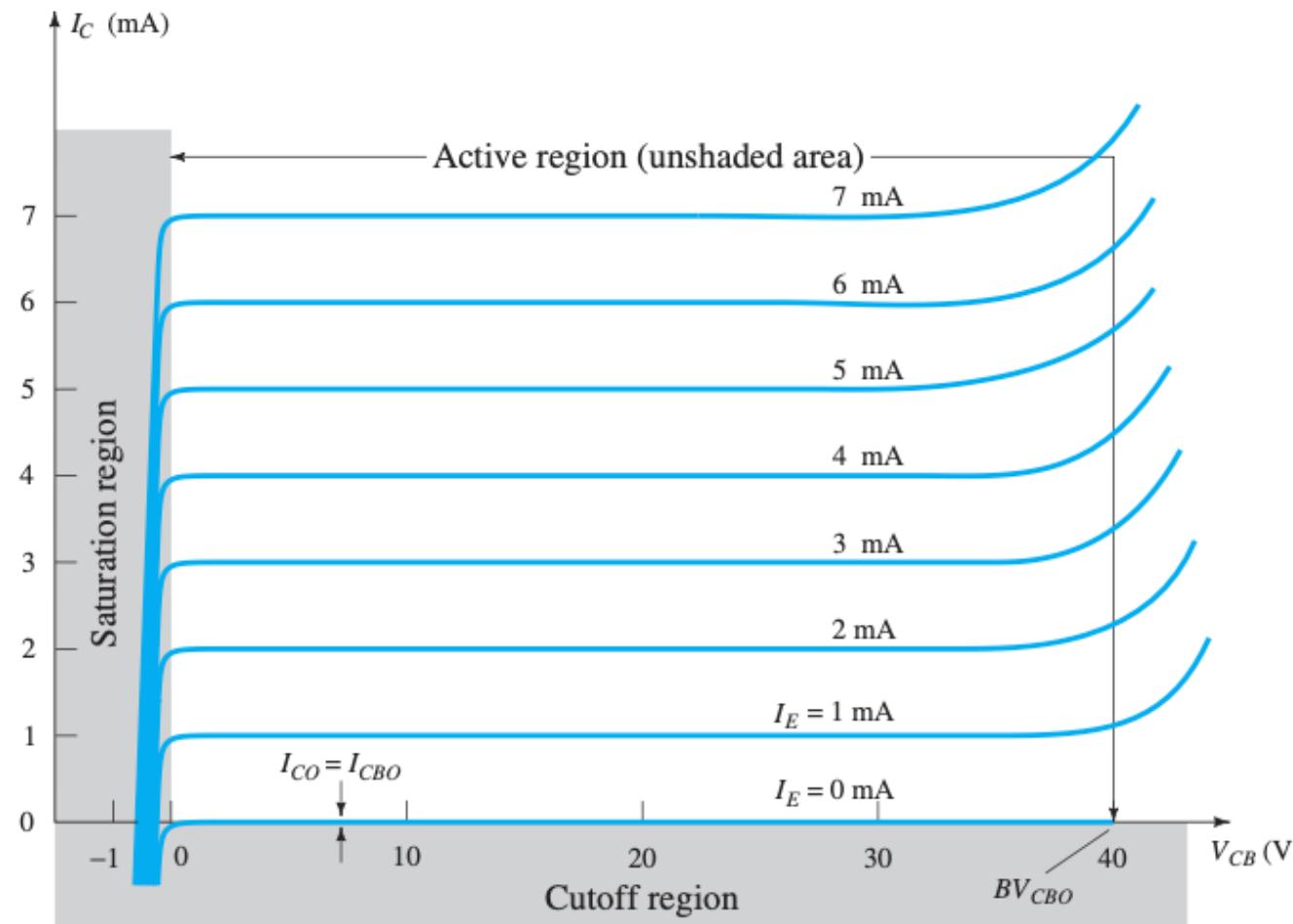

Đặc tuyến vào tuyến tính hóa lý tưởng

Họ đặc tuyến của mạch BC

Họ đặc tuyến ra $I_C = f(U_{CB}) | I_E = \text{const}$

Bản
Họ
đặc
tuyến
ra
 $I_C = f(U_{CB}) | I_E = \text{const}$

Đặc tuyến của mạch BC

Bản Sô

- Vùng tích cực (Active-Region): đây là vùng khuếch đại tín hiệu
- Vùng bão hòa (Saturation-Region): khi $U_{CB} \leq 0$. Cả 2 tiếp xúc Emitter và Collector đều phân cực thuận
- Vùng cắt dòng (Cutoff-Region) với giá trị $I_E \leq 0$. Vùng này tiếp xúc Emitter phân cực ngược, dòng $I_E = 0$. Tại vùng cắt dòng, cả 2 tiếp xúc phân cực ngược
- Vùng đánh thủng (Breakdown – Region): Nếu U_{CB} quá lớn sẽ gây nên hiện tượng đánh thủng tiếp giáp Collector làm dòng I_C tăng đột ngột (đánh thủng Zenner hay đánh thủng thác lũ, hoặc cả hai)

Mạch BC_{đảo}

Bản Đồ

Đặc điểm:

- ✓ Tín hiệu ra cùng pha với tín hiệu vào
- ✓ Trở kháng vào: $R_{in} \approx r'_e \approx 0.026/I_E$ (tại nhiệt độ phòng)
- ✓ Trở kháng ra: $R_{out} \approx R_C$
- ✓ Hệ số khuếch đại điện áp: $K_u \approx (R_C // R_L)/r'_e$
- ✓ Hệ số khuếch đại dòng điện: $K_i \approx 1 (< 1)$

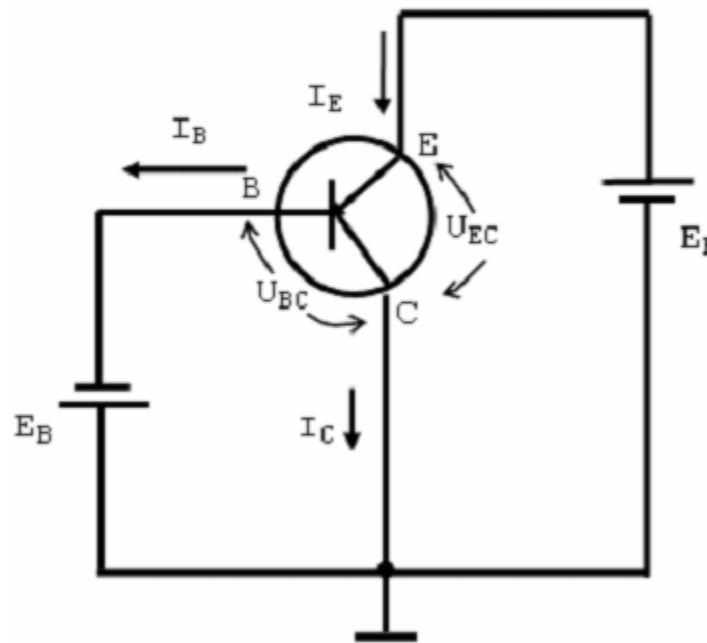
Nhận xét:

- ✓ Vì r'_e rất nhỏ nên: mạch có trở kháng vào rất thấp(xấu) và K_u thường khá lớn (tốt)
- ✓ Ít thông dụng, chỉ ứng dụng khi nội trở nguồn tín hiệu đủ thấp

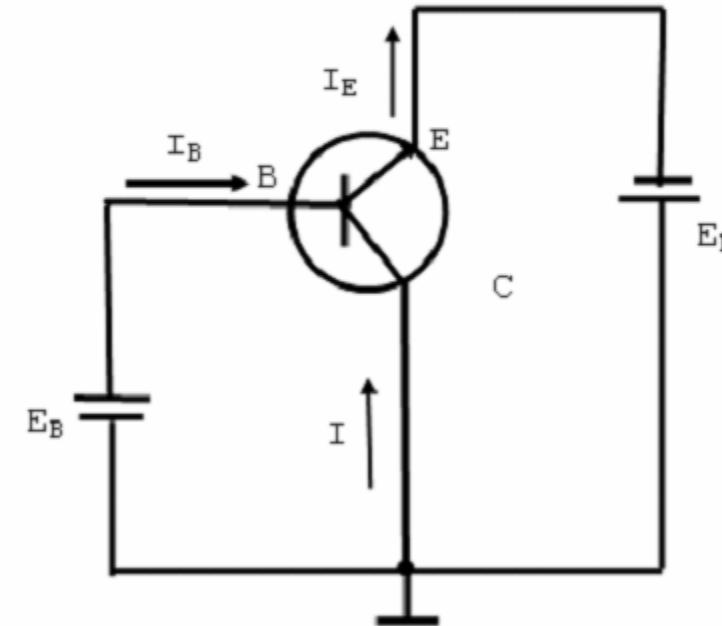
Mạch Colectơ chung – CC (Common-Collector)

Tín hiệu vào cực B, ra ở cực E. Cực C được nối đất (chung)

Bản

a) BJT loại PNP

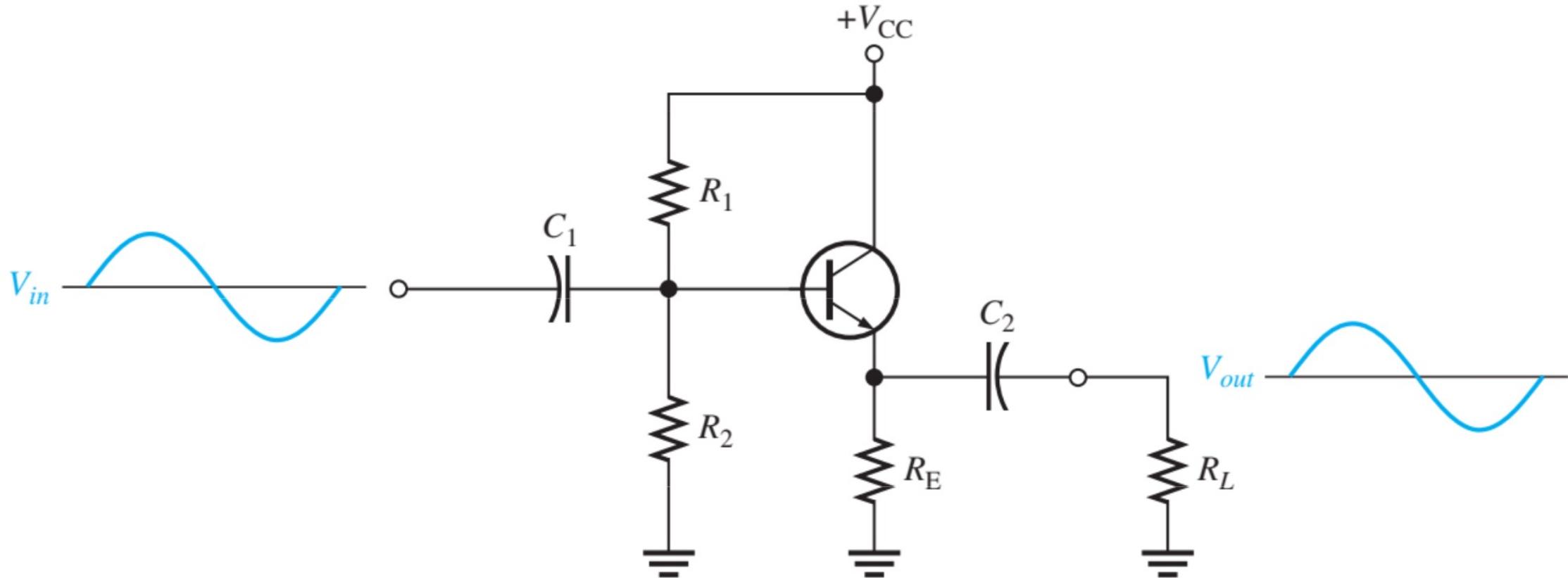

b) BJT loại NPN

Mạch Colectơ chung - CC đối với tranzito loại PNP và NPN.

Mạch Colectơ chung – CC (Common-Collector)

Tín hiệu vào cực B, ra ở cực E. Cực C được nối đất (chung)

Mạch Colecto chung – CC (Common-Colector)

Bản
Đồ

• Đặc điểm:

- Tín hiệu ra cùng pha với tín hiệu vào
- Trở kháng vào: $R_{in} \approx R_1 // R_2 // \beta_{ac}(R_E // R_L)$
- Trở kháng ra: $R_{out} \approx (R_s/\beta_{ac}) // R_E$
- Hệ số khuếch đại điện áp: $K_u \approx 1$
- Hệ số khuếch đại dòng điện: $K_i = I_E/(U_{in}/R_{in})$

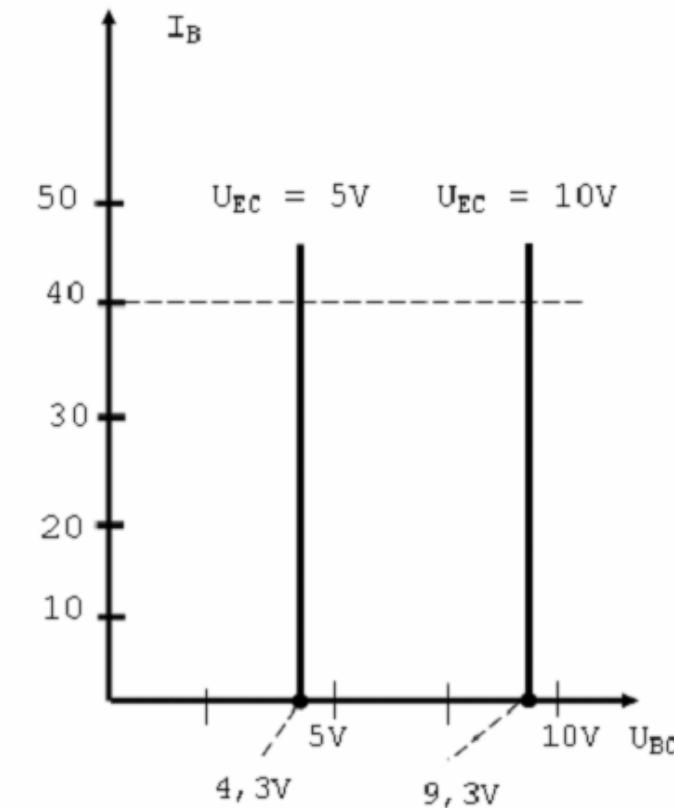
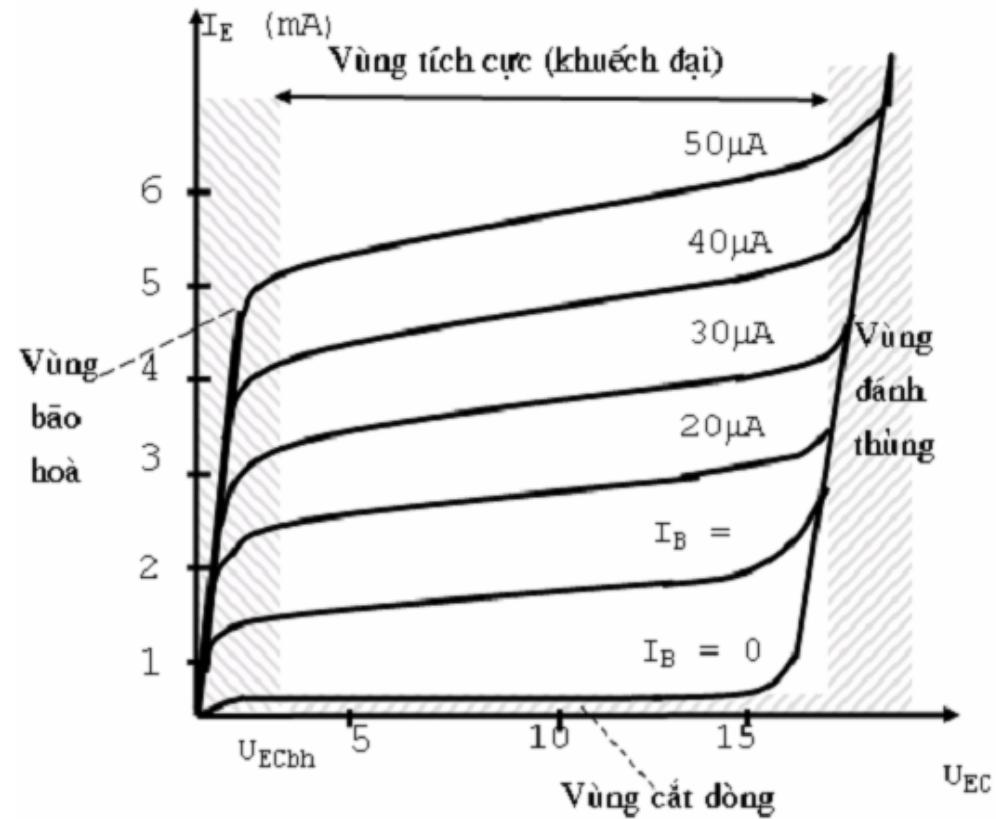
• Nhận xét:

- Trở kháng vào lớn, trở kháng ra nhỏ
- Hệ số khuếch đại dòng điện lớn
- Mạch CC còn gọi là mạch lặp điện áp, lặp Emitter follower

Chú thích: R_s nội trở của nguồn tín hiệu vào

Bản Sô

Họ đặc tuyến của mạch CC

a) Họ đặc tuyến ra $I_E = f(U_{EC}) \mid I_B = \text{const}$

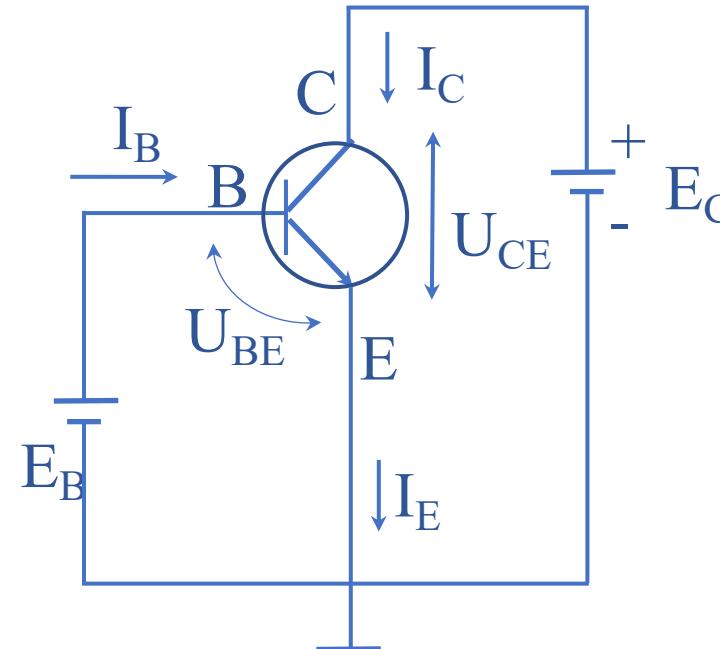
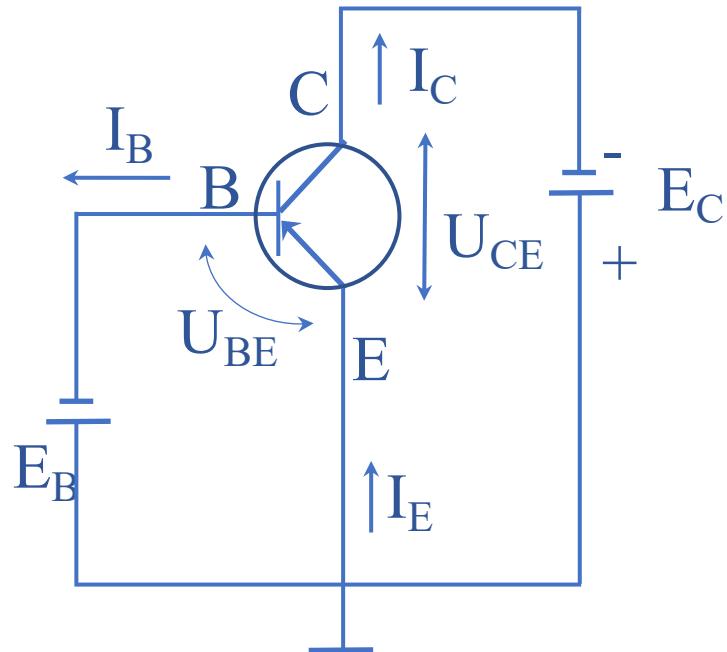
b) Họ đặc tuyến vào $I_B = f(U_{BC}) \mid U_{EC} = \text{const}$

Họ đặc tuyến ra và vào của mạch Colectơ chung - CC (BJT loại NPN - Si)

TS. Trần Anh Vũ (Electronics Dept. SEEE, HUST)

Mạch Emítô chung – EC (Common-Emitter)

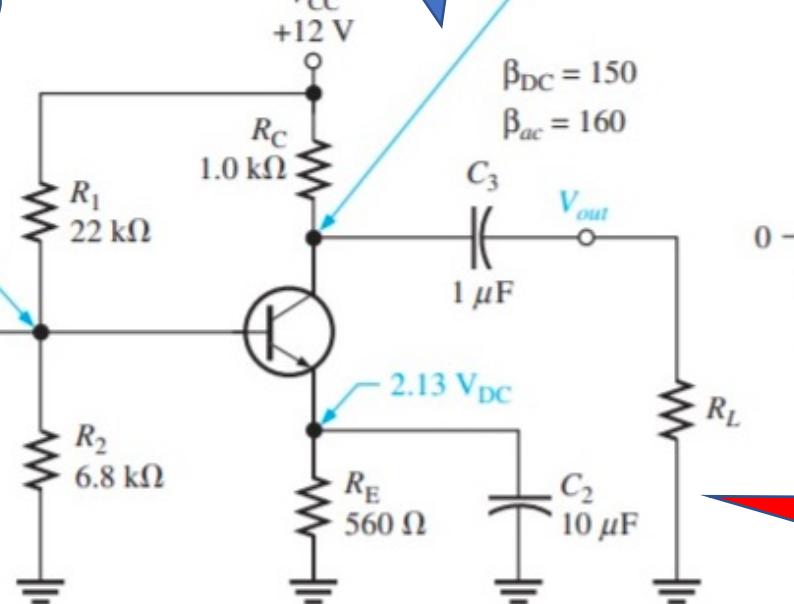
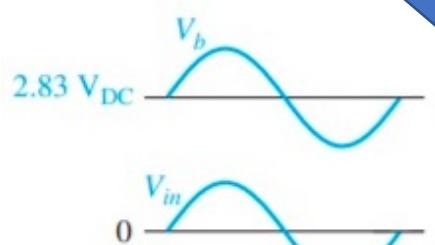
- Bản sao
- Tín hiệu vào cực B, ra ở cực C
  - Mạch Emítô chung đối với Transistor loại PNP và NPN

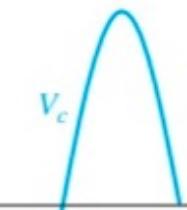
Mạch Emítơ chung – EC (Common-Emitter)

- Bản sao
- Tín hiệu vào cực B, ra ở cực C
  - Cực E nối đất nhờ tụ C2

C_1 dẫn tín hiệu AC,
chặn DC

C_3 dẫn tín hiệu AC,
chặn DC

Dạng tín hiệu tại E là?

Mạch Emítơ chung (EC)– Common-Emitter(CE)

Bản
Đồ

• Đặc điểm:

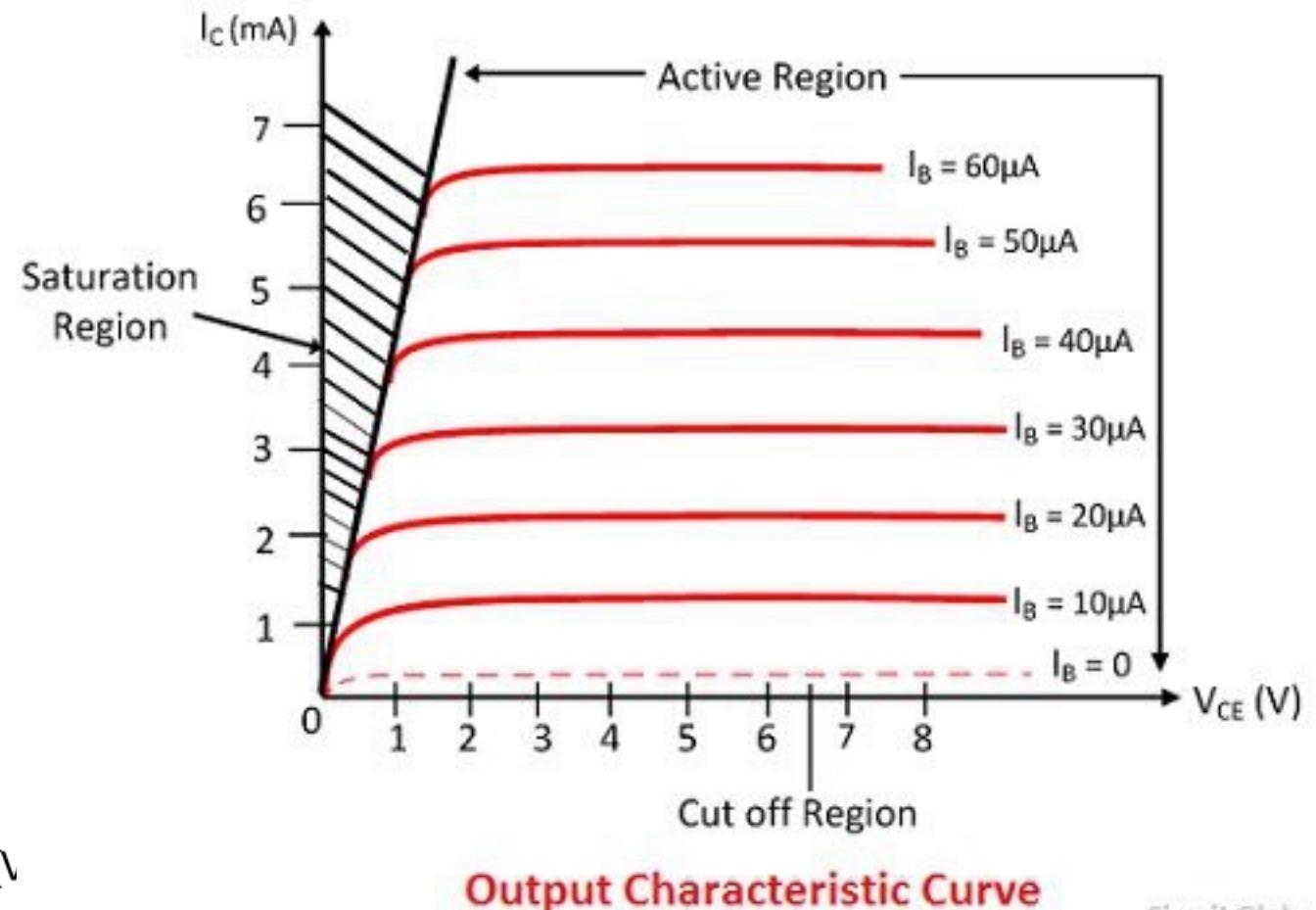
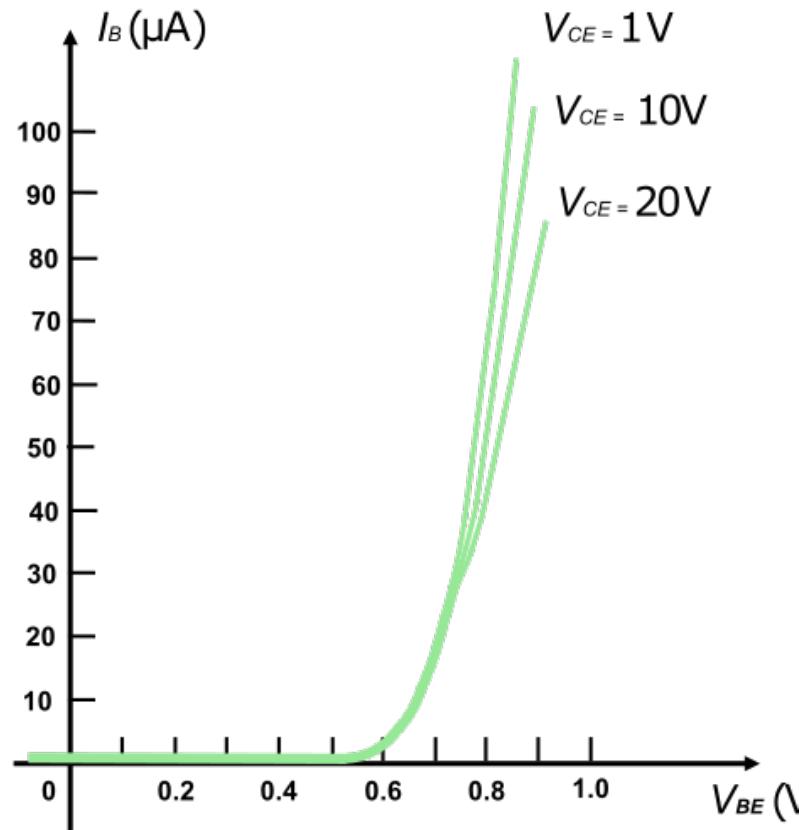
- Tín hiệu ra ngược pha với tín hiệu vào
- Trở kháng vào: $R_{in} \approx R_1 // R_2 // (\beta_{ac}.r'_e)$
- Trở kháng ra: $R_{out} \approx R_C$
- Hệ số khuếch đại điện áp: $K_u \approx (R_C // R_L)/r'_e$
- Hệ số khuếch đại dòng điện: $K_i \approx I_C/I_{in}$

• Nhận xét:

- Hệ số khuếch đại điện áp lớn
- Hệ số khuếch đại dòng điện lớn
- Rất thông dụng
- Nếu bỏ tụ $C_2 \Rightarrow$ tồn tại $R_E \Rightarrow$ thay r'_e bằng $(r'_e + R_E) \Rightarrow R_{in} tăng, K_u giảm$
- Nếu bỏ một phần tụ C_2 thì sao?

Họ đặc tuyến của mạch EC

Bản • BJT loại NPN (Si)

Họ đặc tuyến của mạch EC

Bản Sô

- Vùng tích cực (Active-Region): đây là vùng khuếch đại tín hiệu khi tiếp xúc Emitor phân cực thuận và tiếp xúc Colecto phân cực ngược
- Vùng bão hòa (Saturation-Region): khi cả 2 tiếp xúc Emitor và Colecto đều phân cực thuận. Khi này dòng IC tăng rất nhanh.
- Vùng cắt dòng (Cutoff-Region) nằm giưới đặc tuyến ứng với giá trị $I_B = 0$. Vùng này tiếp xúc Emitor và Colecto đều phân cực ngược. Với $I_B = 0$, có dòng dư –gọi là dòng I_{CE0} . Dòng này được xác định như trên với cực Bazơ hở ($I_B = 0$)
- Vùng đánh thủng (Breakdown – Region): Nếu U_{CB} quá lớn sẽ gây nên hiện tượng đánh thủng tiếp giáp Colecto làm dòng I_C tăng đột ngột

Nội dung chương

Bản
số

1. Cấu tạo
2. Nguyên lý làm việc
3. Các cách mắc BJT
4. Phân cực và điểm làm việc tĩnh
5. Chế độ khuếch đại và chế độ chuyển mạch
6. Sơ đồ tương đương của BJT

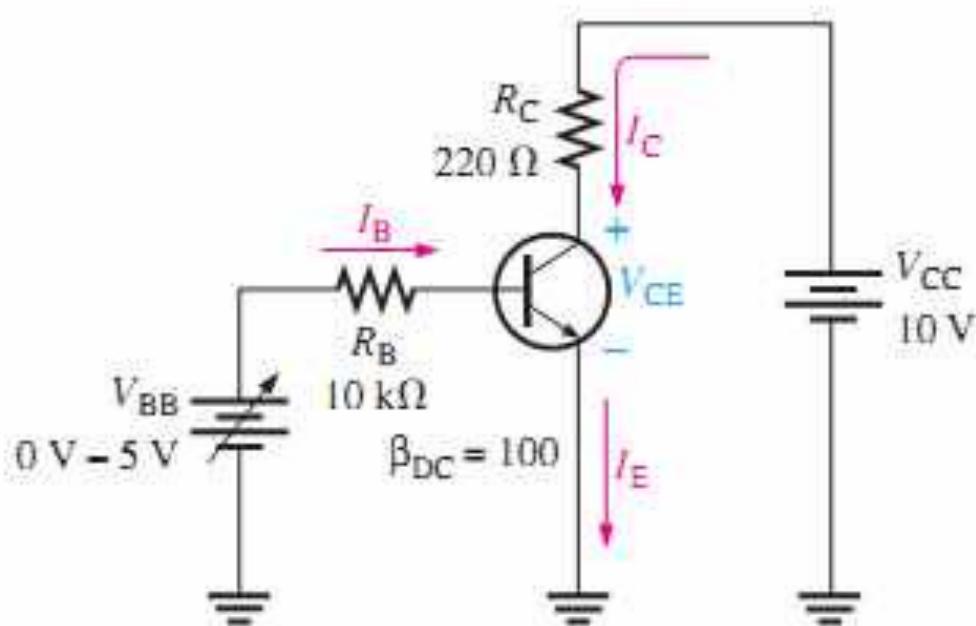
Phân cực và điểm làm việc tĩnh

Bản Sơ Cours

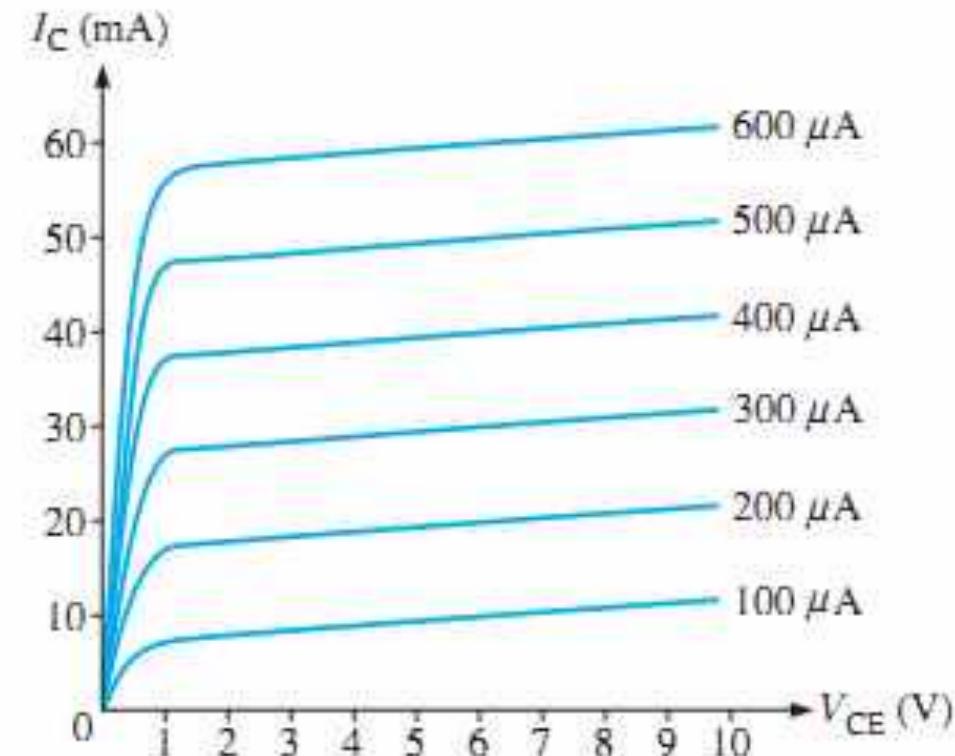
- Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh
- Các kiểu phân cực cho transistor

Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh

Bản Sơ

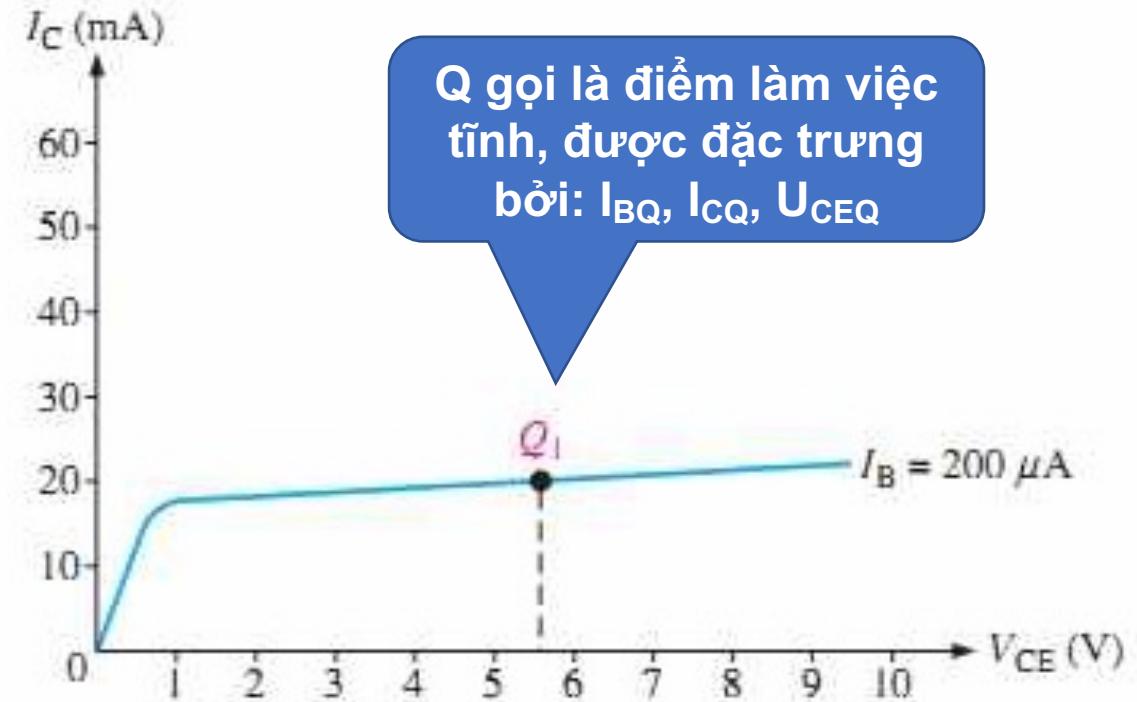
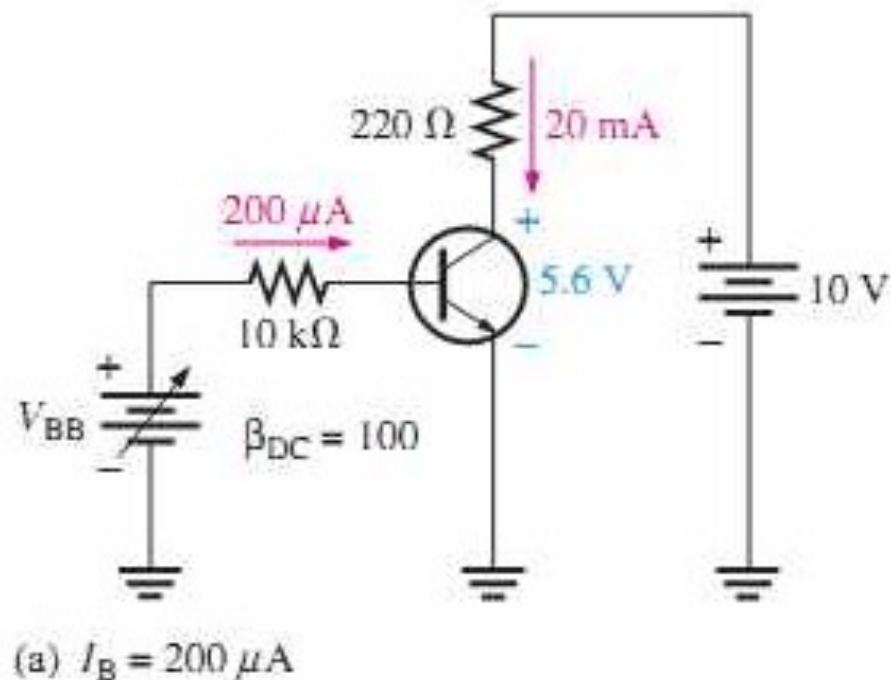
(a) DC biased circuit

(b) Collector characteristic curves

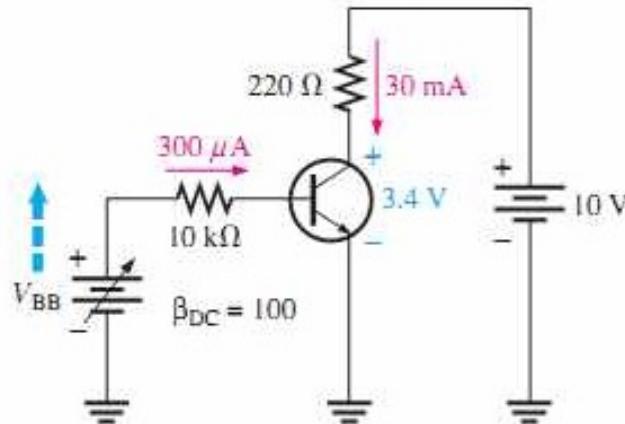
Đường ~~tải~~^{số} một chiều và điểm làm việc tĩnh

Bản ~~sơ~~ • Xét một mạch điện thực tế: sau khi phân cực nhưng chưa đưa tín hiệu vào => làm việc tĩnh

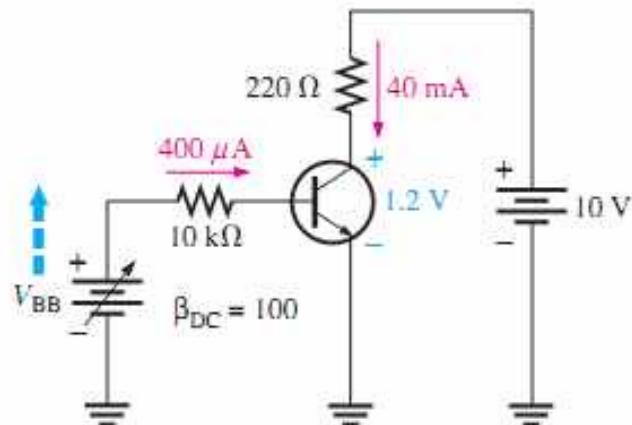

Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh

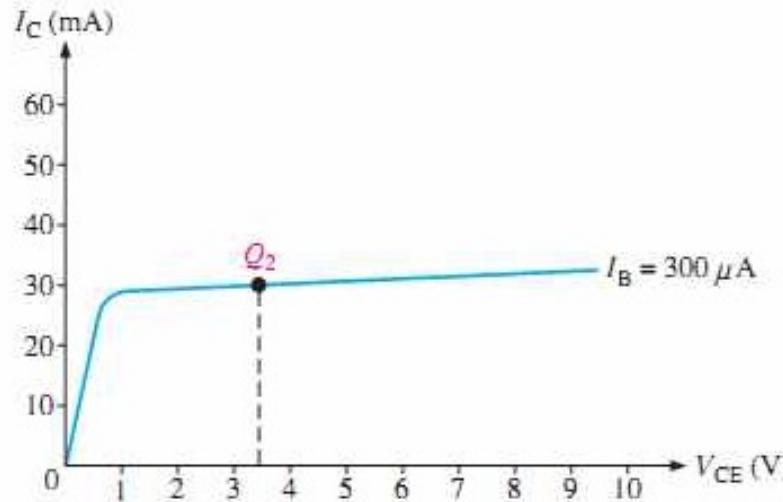
Bài

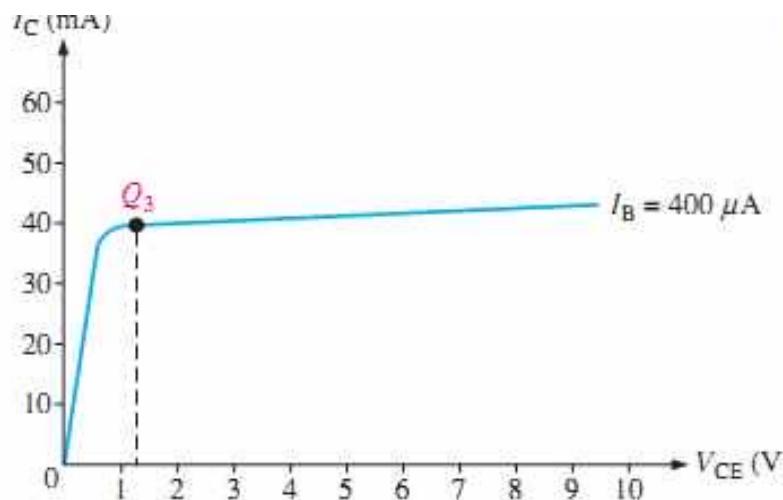
(b) Increase I_B to $300 \mu A$ by increasing V_{BB}

(c) Increase I_B to $400 \mu A$ by increasing V_{BB}

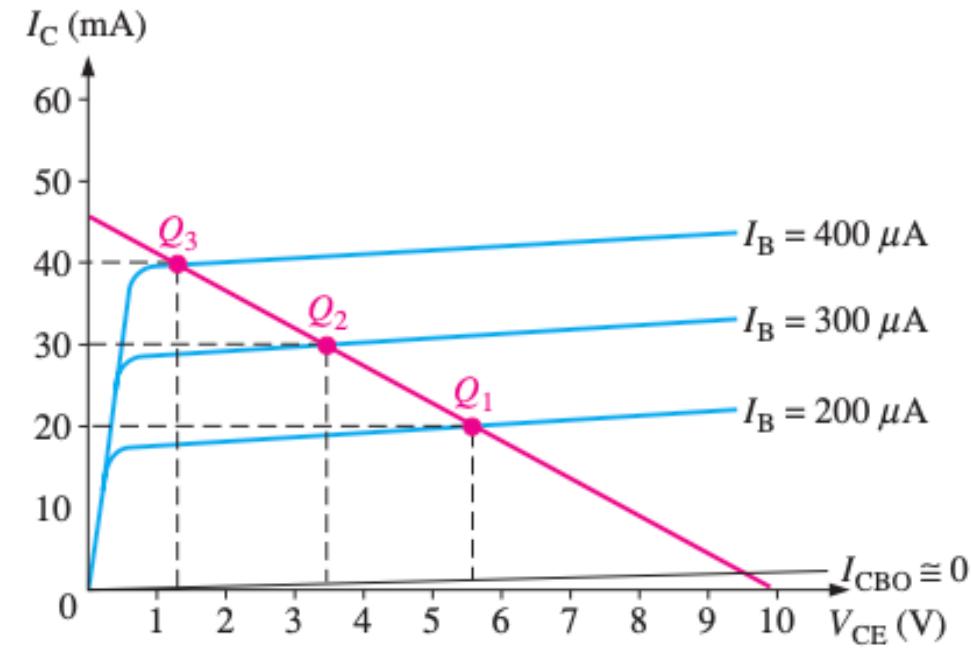
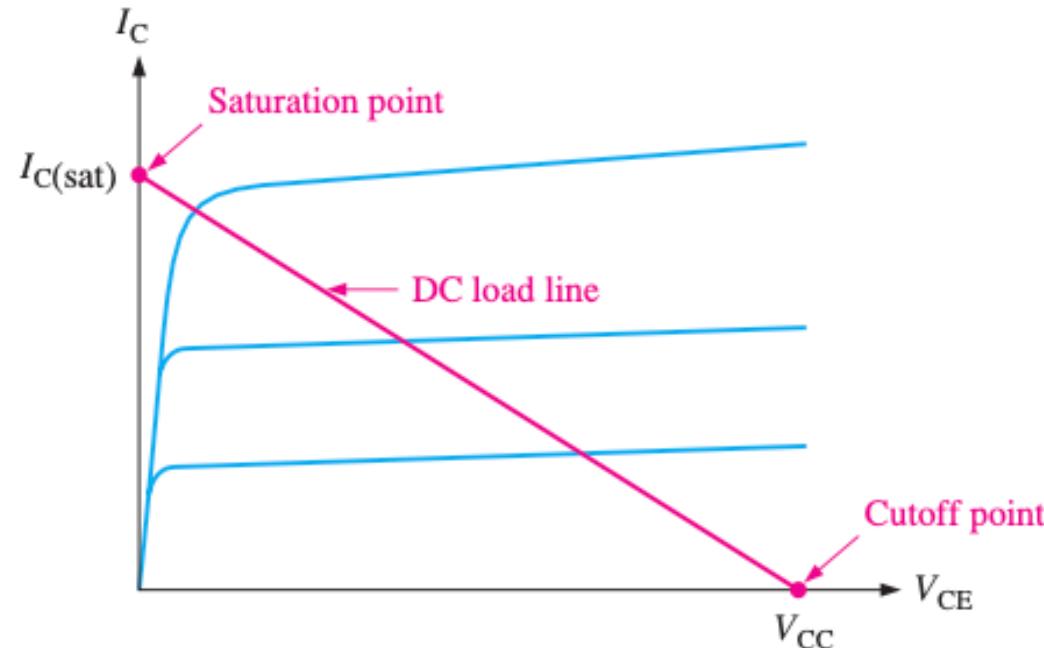
- Tăng I_B
=> I_C tăng, U_{CE} giảm

Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh

Bản Sơ Tạo

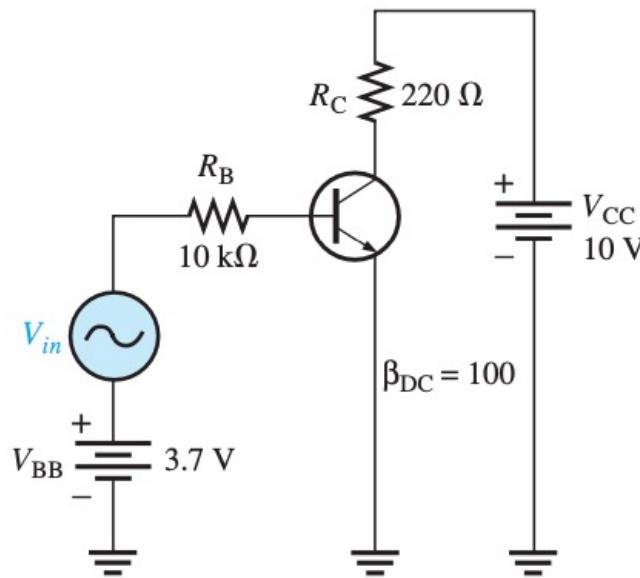
- Quỹ tích của Q (khi I_B thay đổi) tạo thành một đường thẳng
- Phương trình: $E_C = I_C \cdot R_C + U_{CE} \Rightarrow$ Đường tải một chiều (DC load line)

Bản

Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh

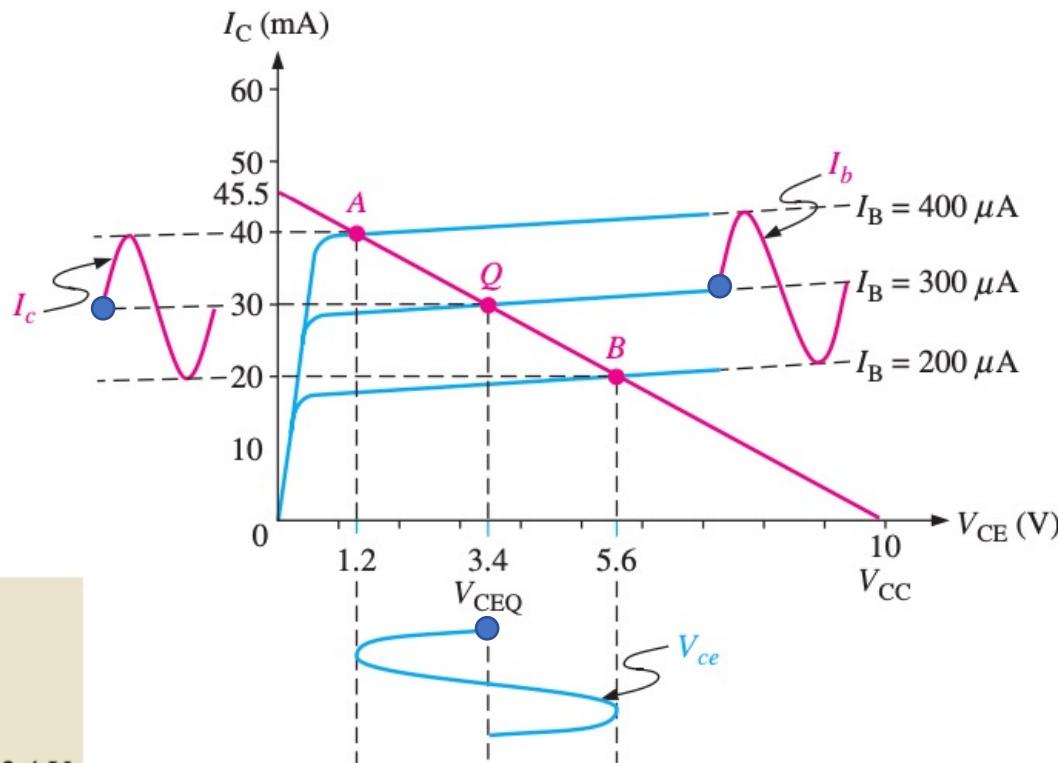
- Khi có tín hiệu vào (chế độ động) $\Rightarrow I_B$ biến thiên $\Rightarrow I_C$ và U_{CE} thay đổi theo (xung quanh Q)

$$I_{BQ} = \frac{V_{BB} - 0.7\text{ V}}{R_B} = \frac{3.7\text{ V} - 0.7\text{ V}}{10\text{ k}\Omega} = 300\text{ }\mu\text{A}$$

$$I_{CQ} = \beta_{DC} I_{BQ} = (100)(300\text{ }\mu\text{A}) = 30\text{ mA}$$

$$V_{CEQ} = V_{CC} - I_{CQ} R_C = 10\text{ V} - (30\text{ mA})(220\text{ }\Omega) = 3.4\text{ V}$$

- Chú ý: Có cả đường tải xoay chiều, khác đường tải một chiều

Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh

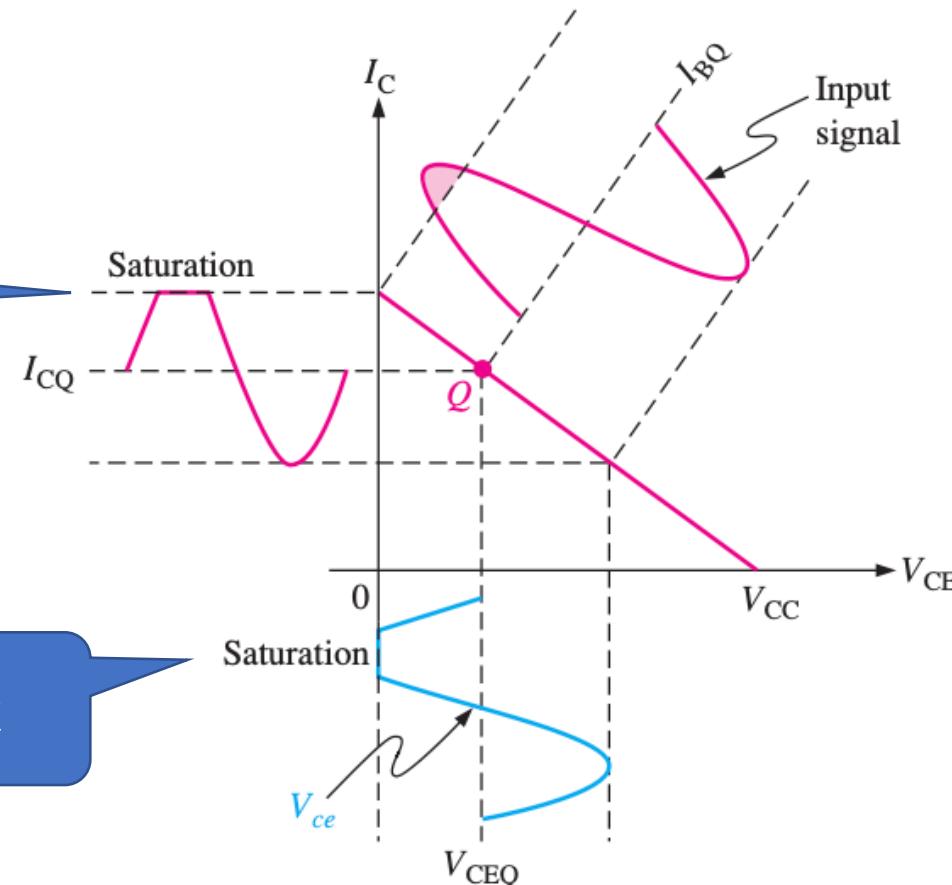
Bản Võ
Sơ

Vị trí của Q tác động tới tín hiệu ra?

- TH1: Q lệch lên trên

IC bị bão hoà

U_{CE} bị cắt

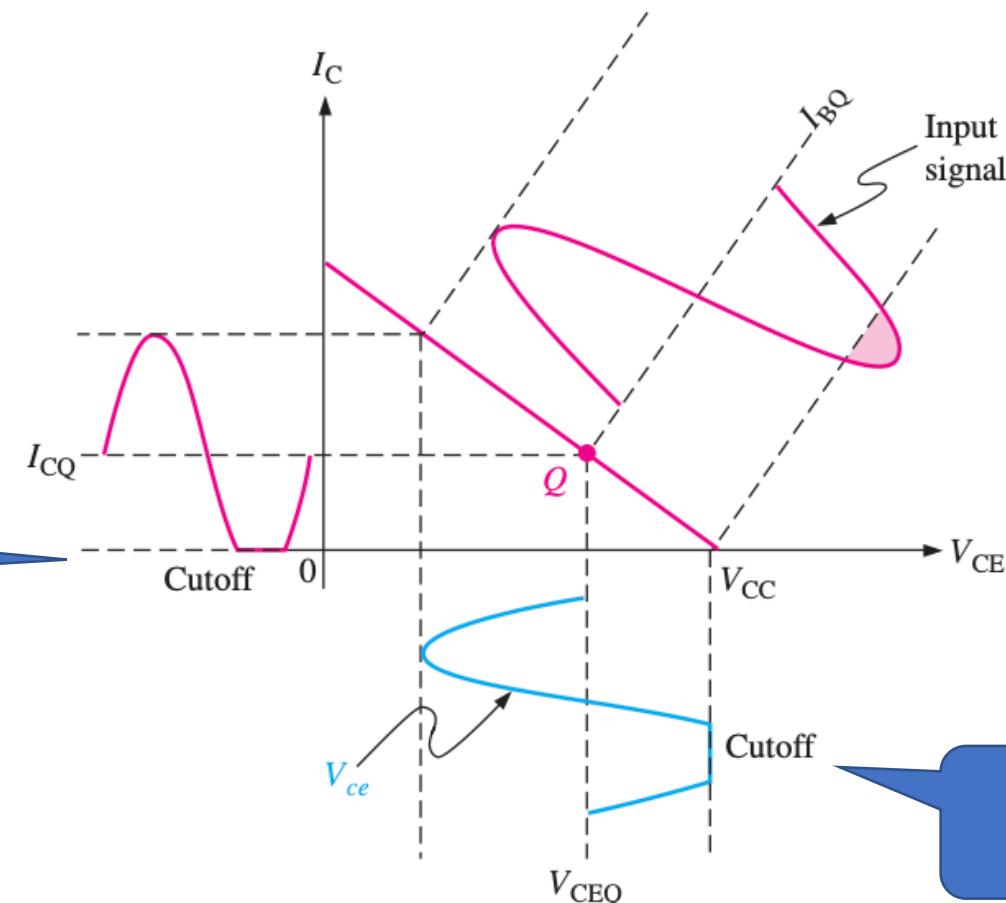
(a) Transistor is driven into saturation because the Q-point is too close to saturation for the given input signal.

Đường ~~tải~~^{số} một chiều và điểm làm việc tĩnh

Bản Vị trí của Q của Q tác động tới tín hiệu ra?

- TH2: Q lệch xuống dưới

I_C bị cắt

U_{CE} bị cắt

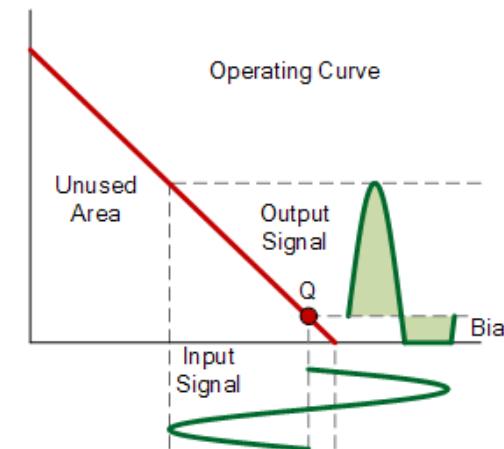
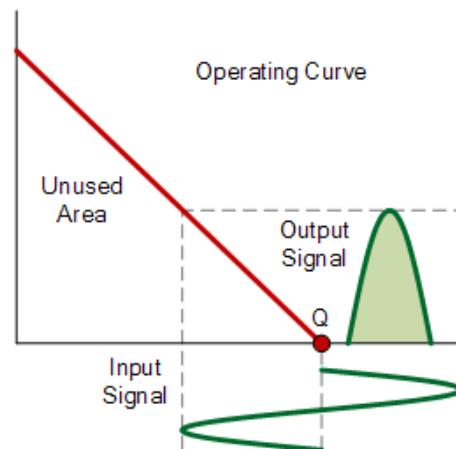
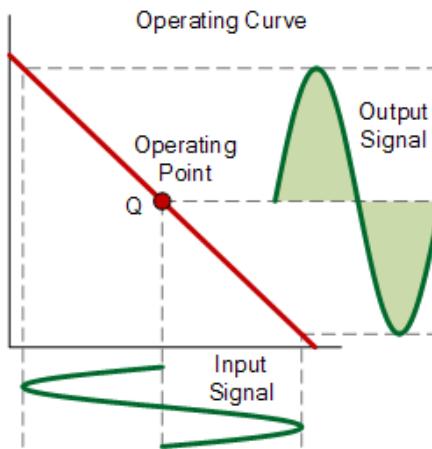
(b) Transistor is driven into cutoff because the Q-point is too close to cutoff for the given input signal.

Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh

Bản Sơ

Rõ ràng là vị trí của Q tác động tới chế độ khuếch đại của mạch:

- Chính giữa (chế độ A - class A): ít méo nhưng nhiệt sinh ra rất lớn,
 $P_D = E_C^2 / 4R_C$
- Tại điểm cắt (chế độ B): nhiệt nhỏ nhưng bị méo
=> “Thỏa hiệp” bằng chế độ AB nằm giữa A và B

Phân cực và điểm làm việc tĩnh

Bản Sơ

- Đường tải một chiều và điểm làm việc tĩnh
- Các kiểu phân cực cho transistor

Các kiểu phân cực cho transistor

Bản Sơ

- Phân cực (bias) là việc “cấp sẵn” các U_{DC} và I_{DC} vào transistor để xác lập điểm làm việc tĩnh => sẵn sàng làm việc khi “có tín hiệu”
- Có 5 kiểu cơ bản:
  - ✓ Phân cực Bazor
  - ✓ Phân cực hồi tiếp Emitor (*)
  - ✓ Phân cực hồi tiếp Colecto
  - ✓ Phân cực bằng phân áp
  - ✓ Phân cực Emitor (**)
- Chú ý: (*) Tên gọi trong giáo trình: phân cực Emitor
(**) Không có trong giáo trình
- Mạch phân cực tốt khi điểm Q ít bị thay đổi khi β thay đổi (do nhiệt...)

Các kiểu phân cực cho transistor

❖ Phân cực Bazo

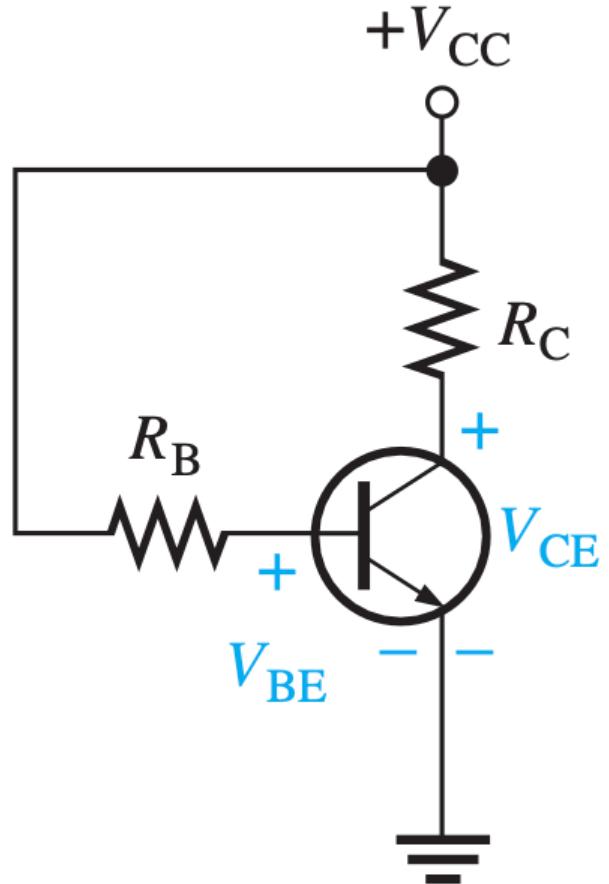
- Bản – Tên khác: phân cực (dòng) cố định
- Là kiểu đơn giản nhất
- Xác định điểm Q:

$$V_{CC} = V_{RB} + V_{BE} = I_B R_B + V_{BE}$$

$$I_B = \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B}$$

$$I_C = \beta I_B = \beta \left(\frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B} \right)$$

$$U_{CE} = V_{CC} - I_C R_C$$

Base bias

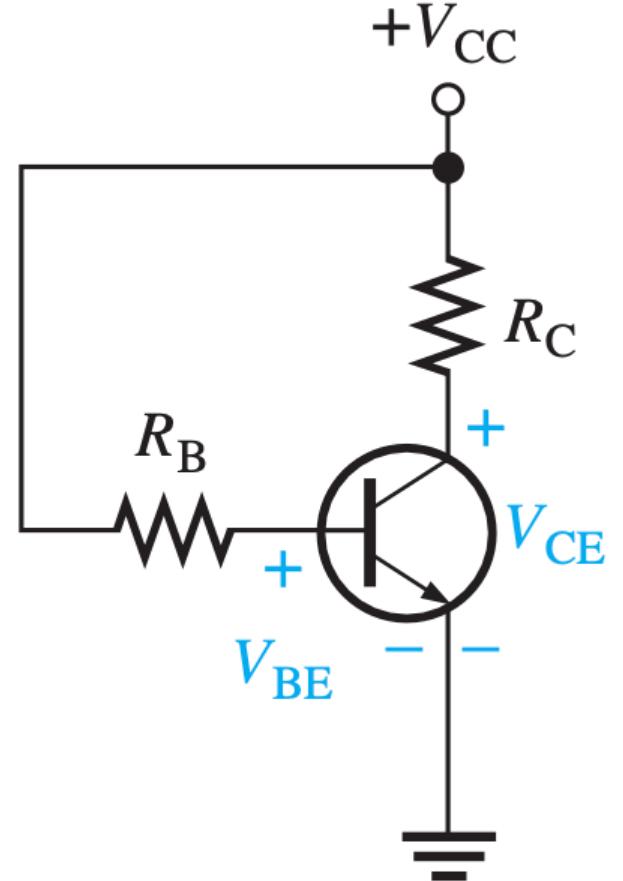
Các kiểu phân cực cho transistor

❖ Phân cực Bazo

Bản

- Nhận xét:

- ✓ I_C phụ thuộc mạnh vào β_{DC} do đó:
  - Q di động theo nhiệt độ
  - Q thay đổi mỗi khi thay transistor (kể cả cùng 1 loại)
- ✓ Thường chỉ dùng khi transistor hoạt động ở chế độ chuyên mạch

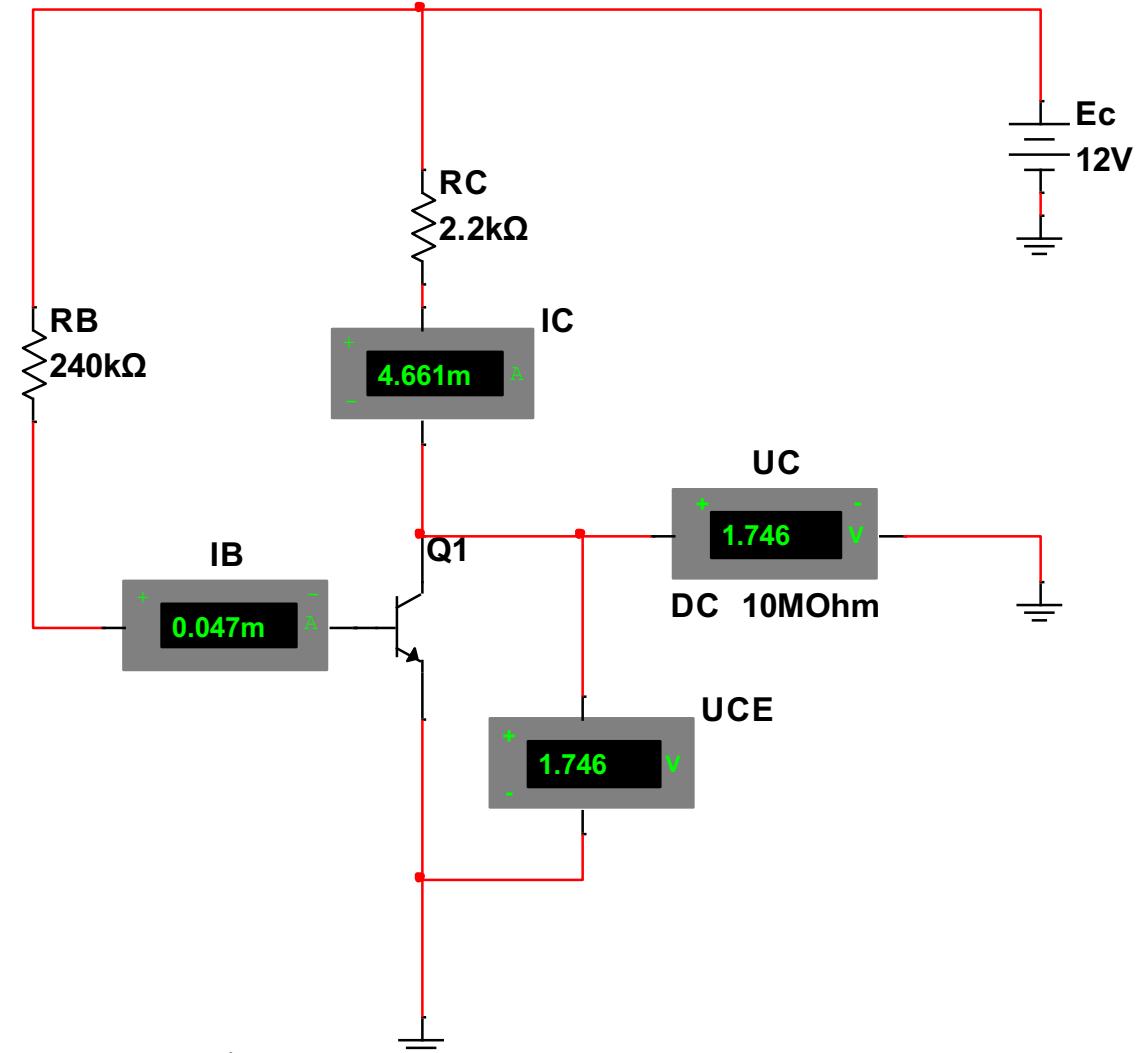

Base bias

Ví dụ so thảo

Bản

* Tìm điểm Q? Vẽ đường tải? $\beta=100$;
 $U_{BE}=0,7V$

Ví dụ so thảo

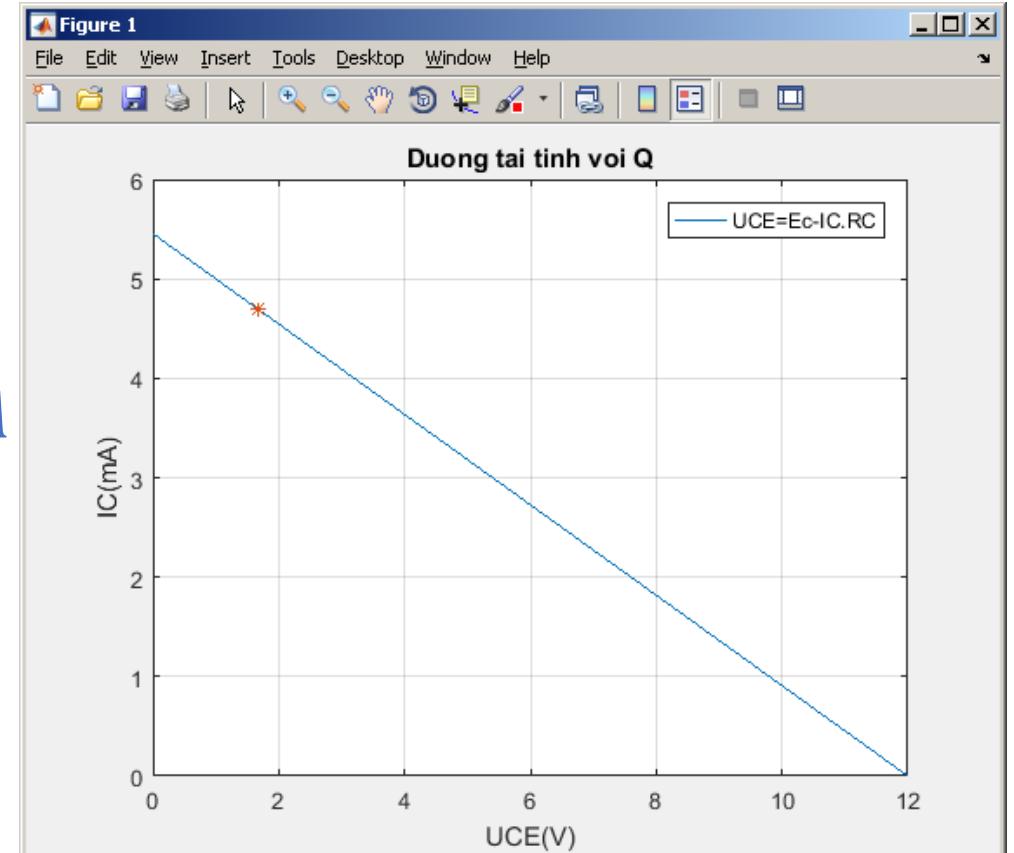
❖ Phân tích bài toán

Bản

Xác định điểm Q:

- $I_B = \frac{(E_C - U_{BE})}{R_B} = \frac{12 - 0.7}{240k} = 0.047 \text{ mA} = 47 \mu\text{A}$
- $I_C = \beta \times I_B = 100 \times 0.047 \mu\text{A} = 4.7 \text{ mA}$

- Vẽ đường tải một chiều

Sự xê dịch điểm làm việc tĩnh Q khi nhiệt độ thay đổi

Ví dụ $E_C = 8V$; $R_B = 360K\Omega$; $R_C = 2,2K\Omega$

Bản $\beta_{dc} = h_{FE} = 100$ ở $T = 25^0C$

$\beta_{dc} = h_{FE} = 150$ ở $T = 100^0C$

Tìm điểm làm việc tĩnh Q tại nhiệt độ $T = 25^0C$ và $T = 100^0C$ (BJT là Si)

Ví dụ

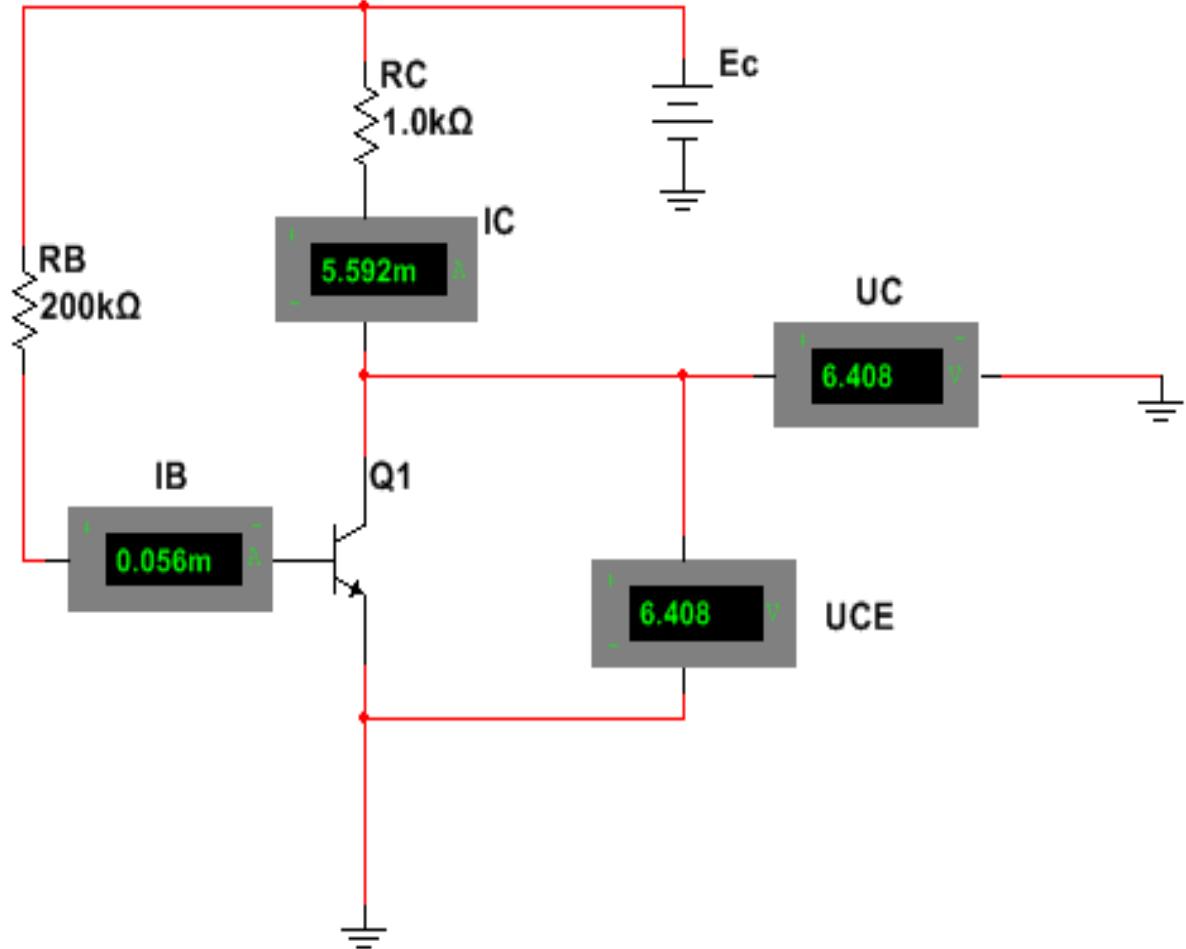
Bản thảo

- Mạch mắc EC có $R_B = 200\text{k}\Omega$, $R_C = 1\text{k}\Omega$, nguồn $E_C=12\text{V}$, transistor loại NPN, (Si) với $\beta=100$

Theo tính toán lý thuyết

- $I_B = \frac{(E_C - U_{BE})}{R_B} = \frac{12 - 0.7}{200k} = 0.0565\text{mA}$
- $I_C = \beta \times I_B = 100 \times 0.0565\mu\text{A} = 5.65\text{ mA}$
- $U_{CE} = E_C - I_C \times R_C = 12 - 1000 \times 5.65\text{mA} = 6.35\text{ V}$

=> Nhận xét: Kết quả đo được gần đúng với tính toán theo lý thuyết

Các kiểu phân cực cho transistor

Bản

❖ Phân cực hồi tiếp Emito

- ✓ Chú ý: tên trong giáo trình là “phân cực Emito”
- ✓ Điện trở R_E “feedback” sự thay đổi I_C ngược về I_B
- ✓ Xác định điểm Q...

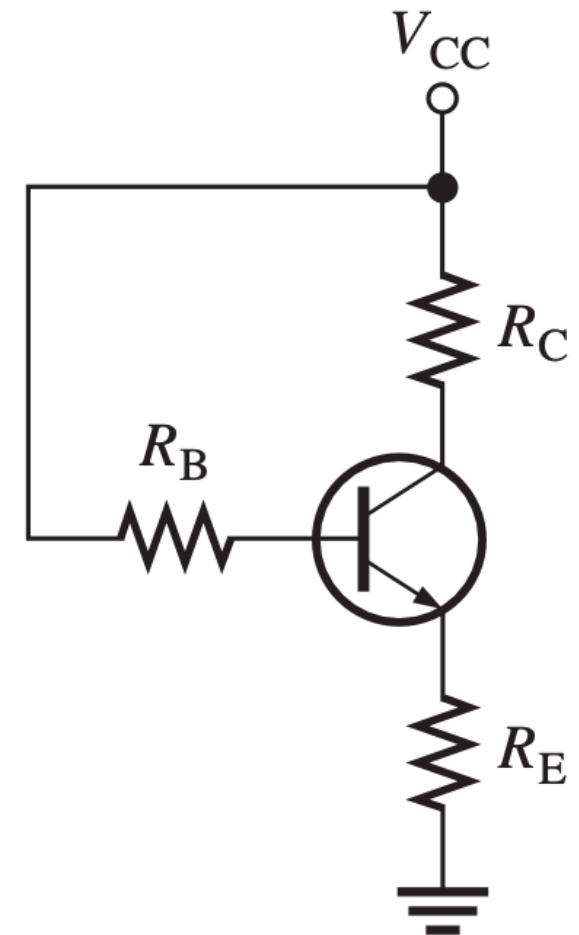
$$V_{CC} = V_{RB} + V_{BE} + V_{RE} = I_B R_B + V_{BE} + I_E R_E$$

Thay giá trị $I_E = (\beta + 1)I_B$

$$V_{CC} = I_B R_B + V_{BE} + (\beta + 1)I_B R_E$$

$$\Rightarrow I_B = \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B + (\beta + 1)R_E} \Rightarrow I_C = \beta I_B = \beta \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B + (\beta + 1)R_E}$$

$$U_{CE} = V_{CC} - I_C R_C - I_E R_E \approx V_{CC} - I_C (R_C + R_E)$$

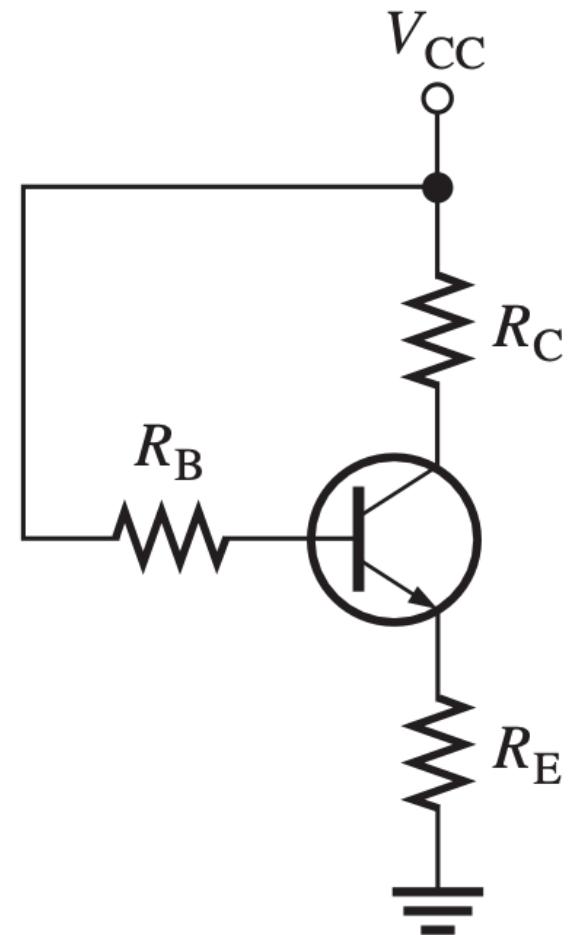
Emitter feedback bias

Các kiểu phân cực cho transistor

❖ Phân cực hồi tiếp Emitter

Nhận xét:

- ✓ R_E giúp giảm sự phụ thuộc của I_C vào β_{dc}
 $\Rightarrow$ giảm phụ thuộc t^o
- ✓ R_E giúp tăng trở kháng vào
- ✓ Nhược điểm: I_C và K_u bị giảm mạnh nếu R_E lớn

Emitter feedback bias

Các kiểu phân cực cho transistor

Bản

❖ Phân cực hồi tiếp Colecto

- ✓ Điện trở R_B mắc giữa B và C $\Rightarrow$ “Feedback” sự thay đổi sút áp trên R_C (tỷ lệ với I_C)
- ✓ Xác định điểm Q (I_B , I_C , U_{CE}):

$$V_{CC} = V_{R_C} + V_{R_B} + V_{BE} = I_C R_C + I_B R_B + V_{BE}$$

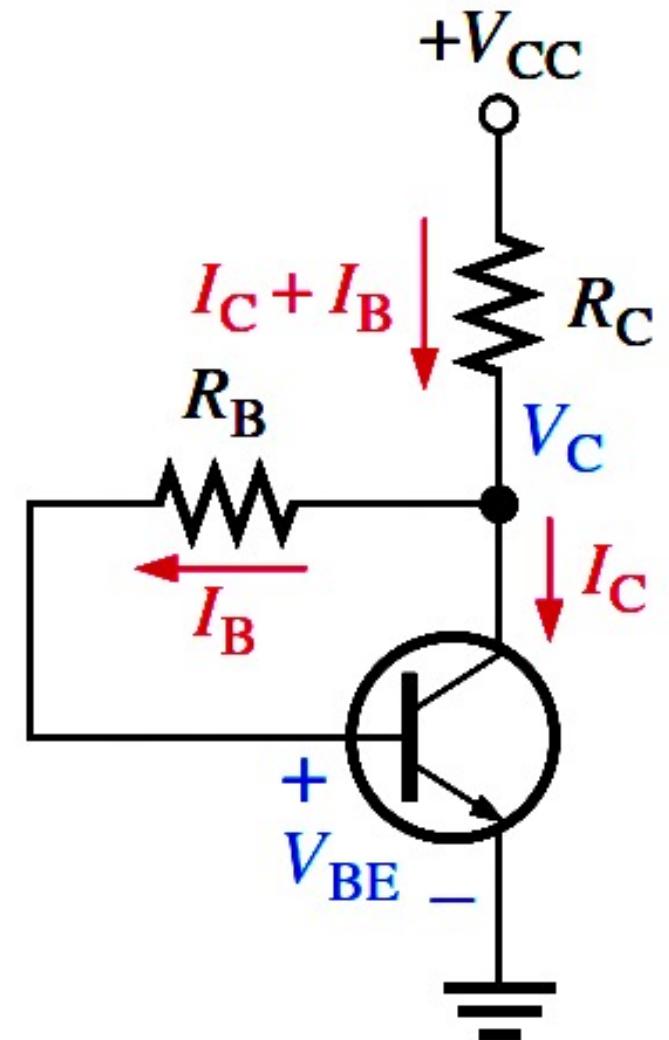
Thay giá trị $I_C = \beta I_B$

$$V_{CC} = \beta I_B R_C + I_B R_B + V_{BE}$$

$$\Rightarrow I_B = \frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B + \beta R_C} \Rightarrow I_C = \beta I_B = \beta \left(\frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B + \beta R_C} \right)$$

$$V_{CC} = V_{R_C} + U_{CE}$$

$$\Rightarrow U_{CE} = V_{CC} - V_{R_C} = V_{CC} - \beta \left(\frac{V_{CC} - V_{BE}}{R_B + \beta R_C} \right) R_C$$

Collector feedback bias

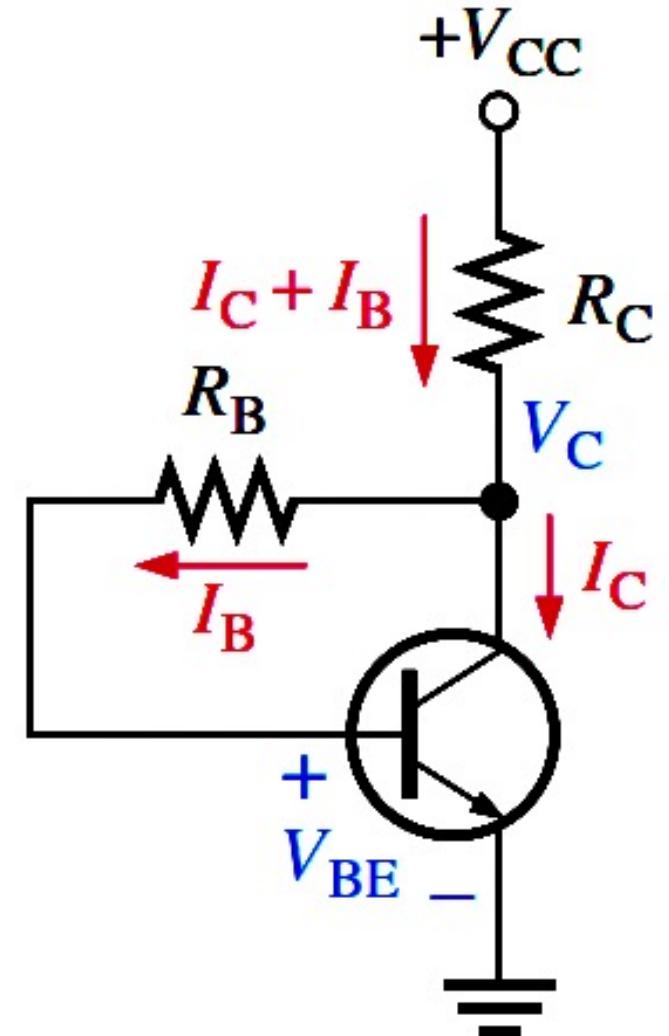
Các kiểu phân cực cho transistor

❖ Phân cực hồi tiếp Colecto

Bản

Nhận xét:

- ✓ R_C giúp giảm sự phụ thuộc của
- ✓ I_C vào $\beta_{dc} \Rightarrow$ giảm phụ thuộc t°
- ✓ Mạch có độ ổn định tốt nhưng đặc tính xoay chiều không tốt

Collector feedback bias

Các kiểu phân cực cho transistor

Bản

❖ Phân cực bằng phân áp

- ✓ R₁ và R₂ tạo thành mạch phân áp (mạch chia áp)
- ✓ Xác định điểm Q (I_B, I_C, U_{CE}) (gần đúng):

Giả thiết I_B << I₂

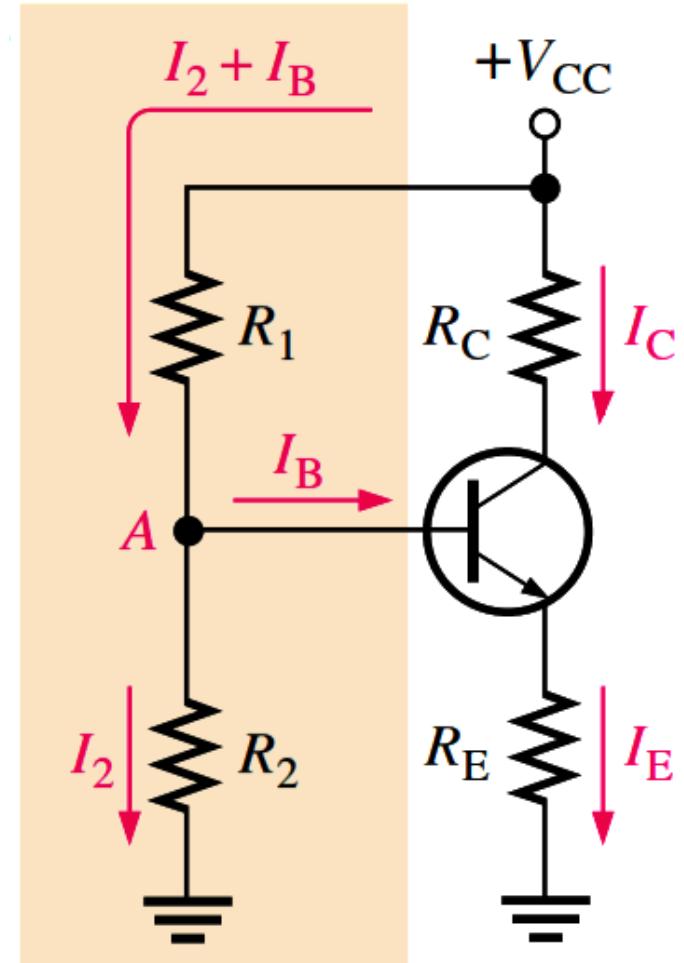
$$V_B \approx \left(\frac{R_2}{R_1 + R_2} \right) V_{CC}$$

$$\Rightarrow V_E = V_B - V_{BE}$$

$$\Rightarrow I_C \approx I_E = \frac{V_E}{R_E}$$

$$\Rightarrow I_B = I_C / \beta$$

$$\Rightarrow U_{CE} = V_{CC} - I_C R_C - I_E R_E$$

Voltage-divider bias

Các kiểu phân cực cho transistor

Bản

❖ Phân cực bằng phân áp

- ✓ Xác định điểm Q (I_B , I_C , U_{CE}) (đúng): biến đổi tương đương Thevenin, với

$$V_{BB} = V_{th} = \left(\frac{R_2}{R_1 + R_2} \right) V_{CC}$$

$$R_B = R_{th} = \left(\frac{R_1 R_2}{R_1 + R_2} \right)$$

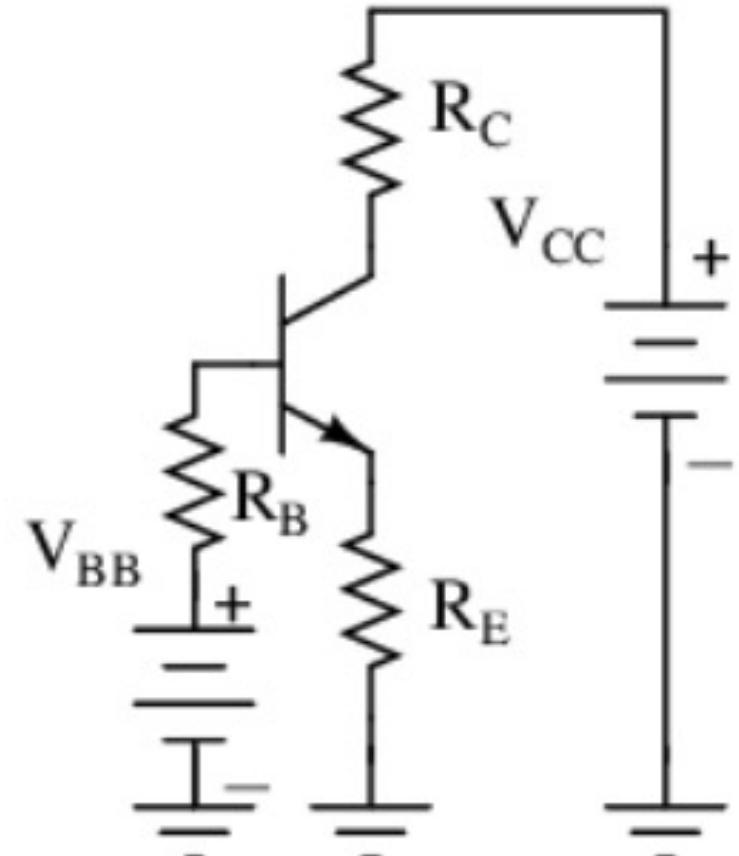
$$V_{BB} = V_{RB} + V_{BE} + V_{RE} = I_B R_B + V_{BE} + I_E R_E$$

Thay giá trị $I_E = (\beta + 1)I_B$

$$V_{BB} = I_B R_B + V_{BE} + (\beta + 1)I_B R_E$$

$$\Rightarrow I_B = \frac{V_{BB} - V_{BE}}{R_B + (\beta + 1)R_E} \Rightarrow I_C = \beta I_B = \beta \frac{V_{BB} - V_{BE}}{R_B + (\beta + 1)R_E}$$

$$U_{CE} = V_{CC} - I_C R_C - I_E R_E \approx V_{CC} - I_C (R_C + R_E)$$

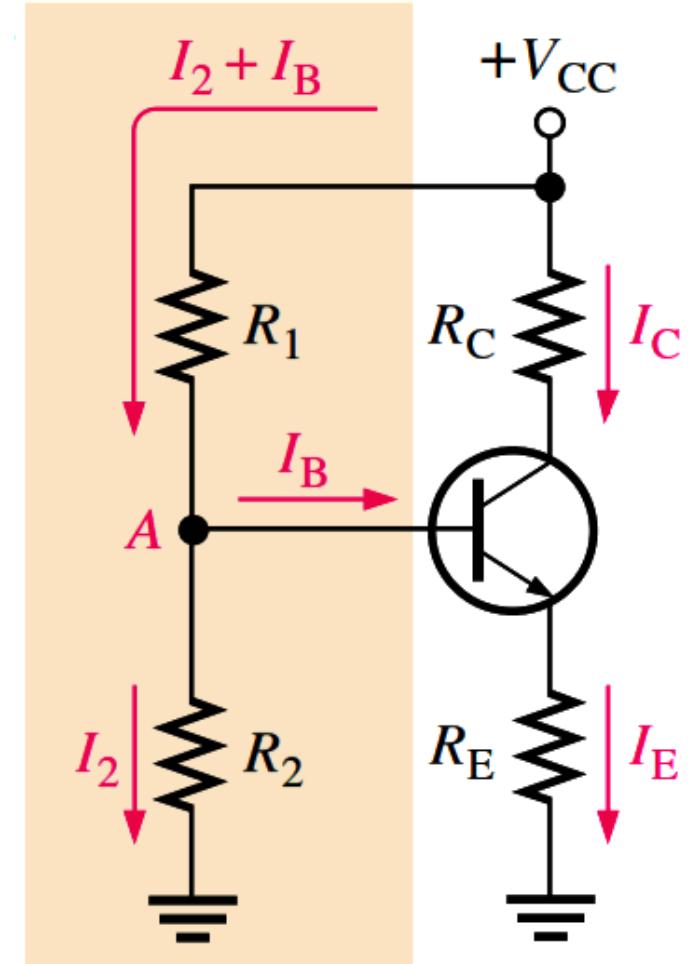
Voltage-divider bias

Các kiểu phân cực cho transistor

Bản

Nhận xét

- ✓ R_E giúp giảm sự phụ thuộc của I_C vào β_{DC}
=> giảm phụ thuộc t^o
- ✓ Thông thường, I_B khá nhỏ so với dòng qua R_1 và R_2 => U_A ít phụ thuộc transistor => các điện áp phân cực gần như không đổi
- ✓ Mạch hoạt động rất ổn định, ít phụ thuộc vào sự đồng đều của transistor => tốt cho sản xuất hàng loạt

Voltage-divider bias

Các kiểu phân cực cho transistor

Bản

❖ Phân cực Emitter

- ✓ Chú ý: Không có trong giáo trình
- ✓ Sử dụng cả nguồn dương (V_{CC}) và âm (quy ước $V_{EE} > 0$)
- ✓ Xác định điểm Q (I_B , I_C , U_{CE}):

$$V_{EE} = V_{R_B} + V_{BE} + V_{R_E} = I_B R_B + V_{BE} + I_E R_E$$

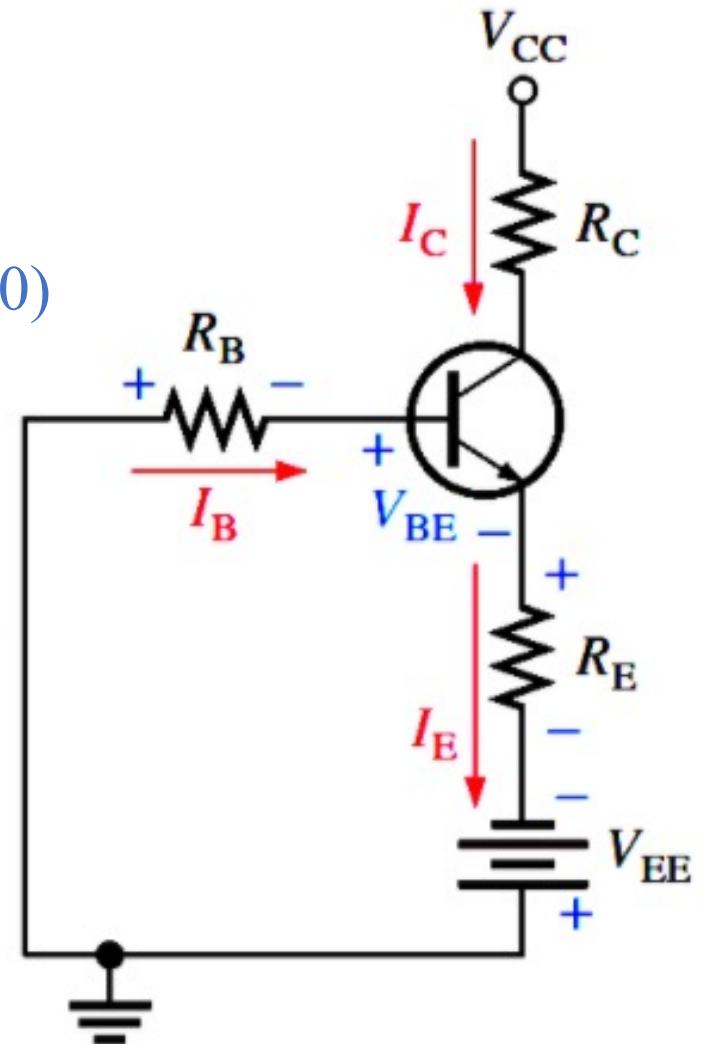
Thay giá trị $I_E = (\beta + 1)I_B$

$$V_{EE} = I_B R_B + V_{BE} + (\beta + 1)I_B R_E$$

$$\Rightarrow I_B = \frac{V_{EE} - V_{BE}}{R_B + (\beta + 1)R_E} \Rightarrow I_C = \beta I_B = \beta \frac{V_{EE} - V_{BE}}{R_B + (\beta + 1)R_E}$$

$$U_{CE} = V_{CC} + V_{EE} - I_C R_C - I_E R_E$$

$$\approx V_{CC} + V_{EE} - I_C (R_C + R_E)$$

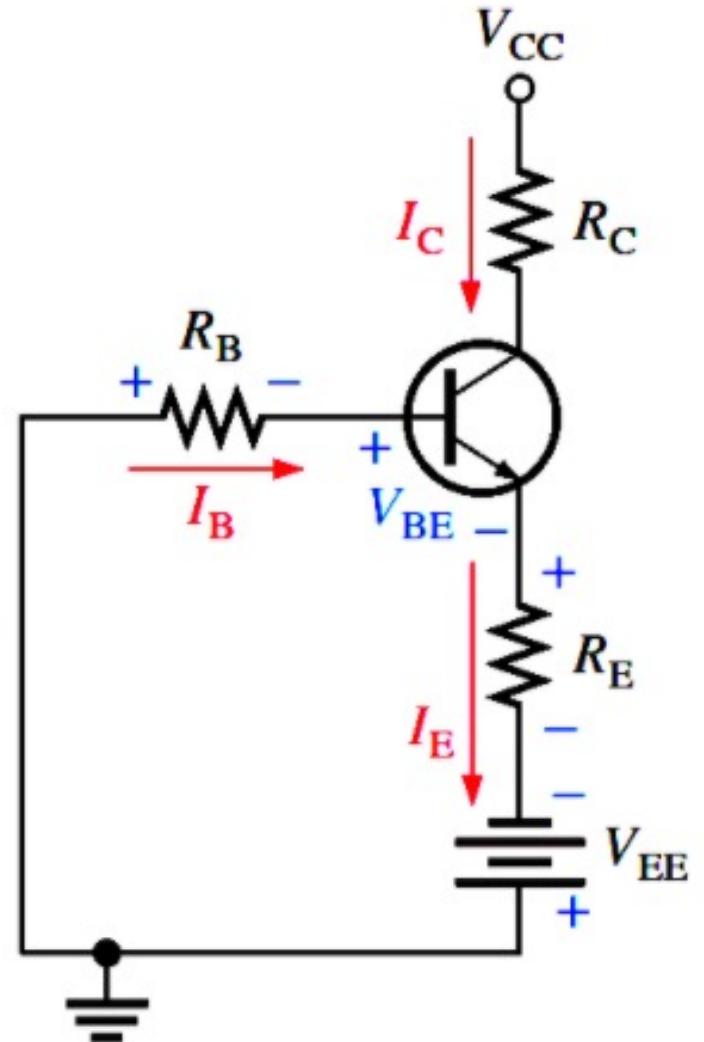
Emitter bias

Các kiểu phân cực cho transistor

Nhận xét:

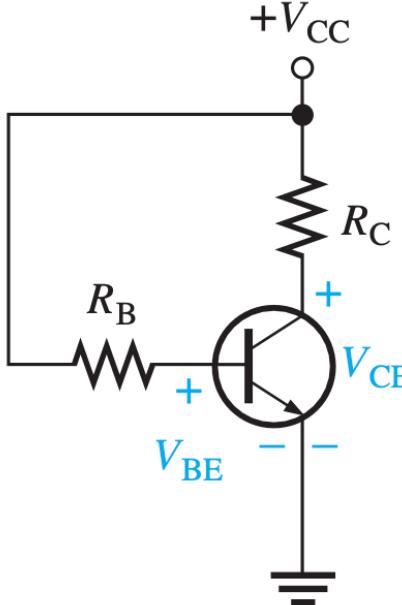
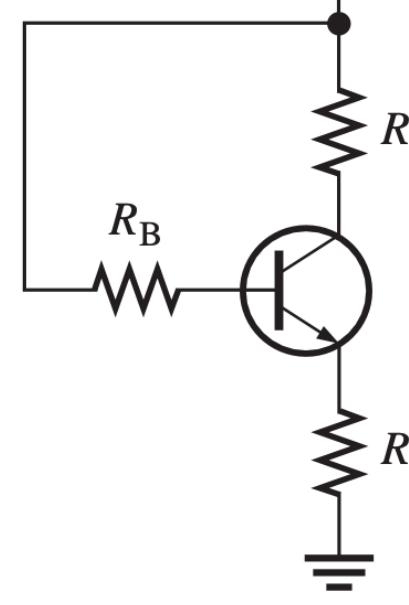
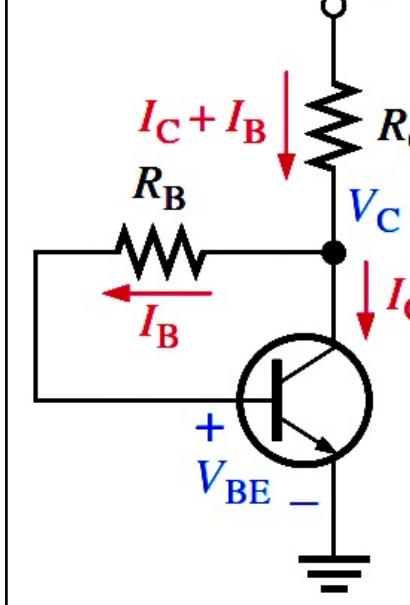
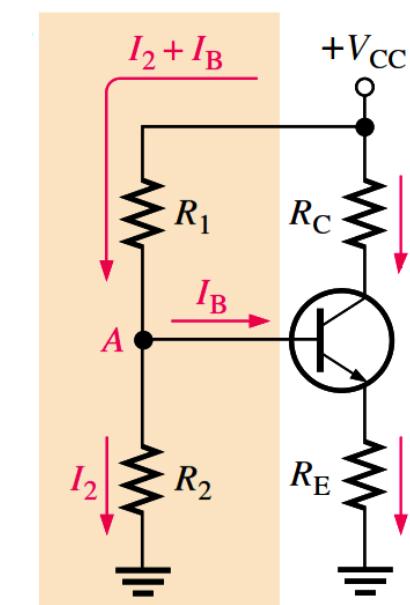
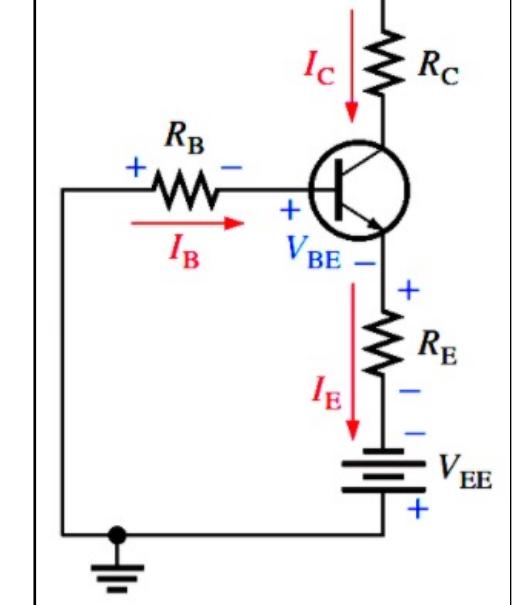
Điểm làm việc rất ổn định, ít phụ thuộc β_{dc} và nhiệt độ

✓ Nhược điểm: cần thêm nguồn âm V_{EE}
=> phiền hà, ít dùng

Emitter bias

Các kiểu phân cực cho transistor

Bazo	Hồi tiếp Emitter	Hồi tiếp Collector	Phân áp	Emito
<p>Kém ổn định, chỉ dùng cho mạch đóng cắt</p> 	<p>Ôn định tốt</p> 	<p>Ôn định tốt</p> 	<p>Ôn định rất tốt, độ đồng đều cao, thông dụng nhất</p> 	<p>Ôn định tốt, cần thêm nguồn âm</p>

Nội dung chương

Bản
số

1. Cấu tạo
2. Nguyên lý làm việc
3. Các cách mắc BJT
4. Phân cực và điểm làm việc tĩnh
5. Chế độ khuếch đại và chế độ chuyển mạch
6. Sơ đồ tương đương của BJT

Chế độ khuếch đại và chế độ chuyển mạch

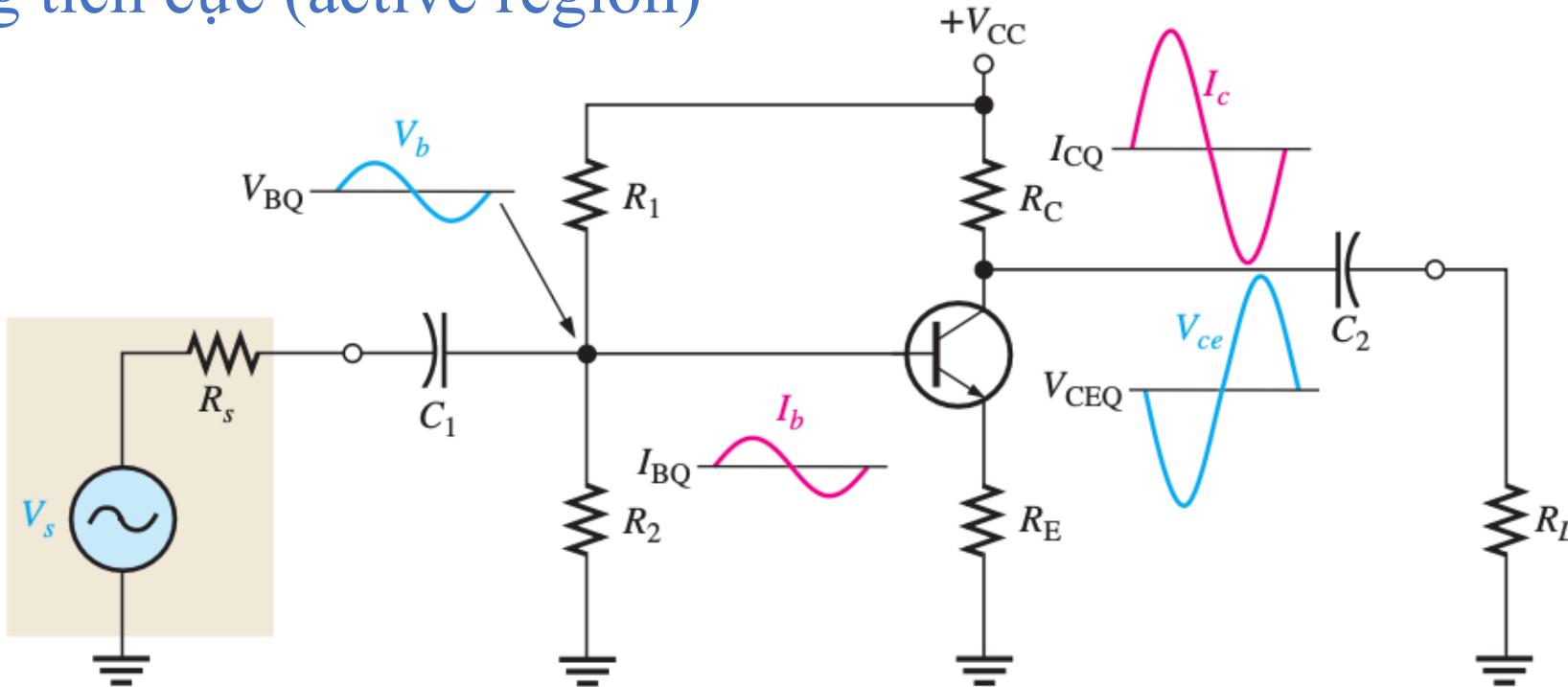
- Chế độ khuếch đại tuyến tính
- Chế độ chuyển mạch

Chế độ khuếch đại

Bản
sơ

- Khuếch đại tuyến tính = linear amplification

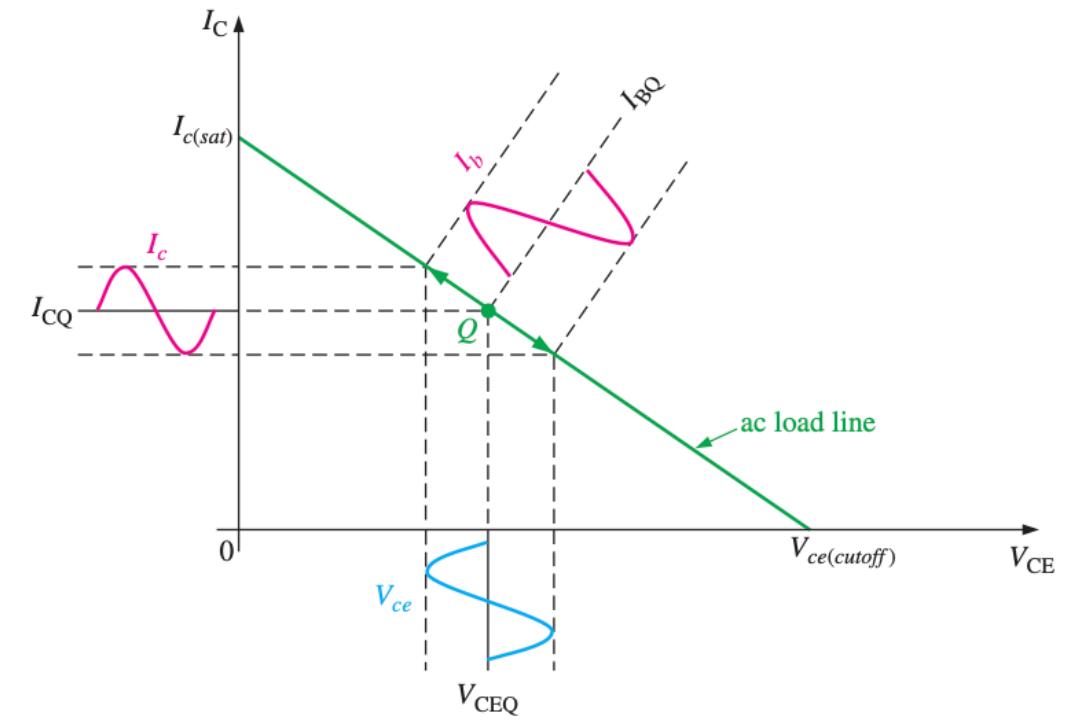
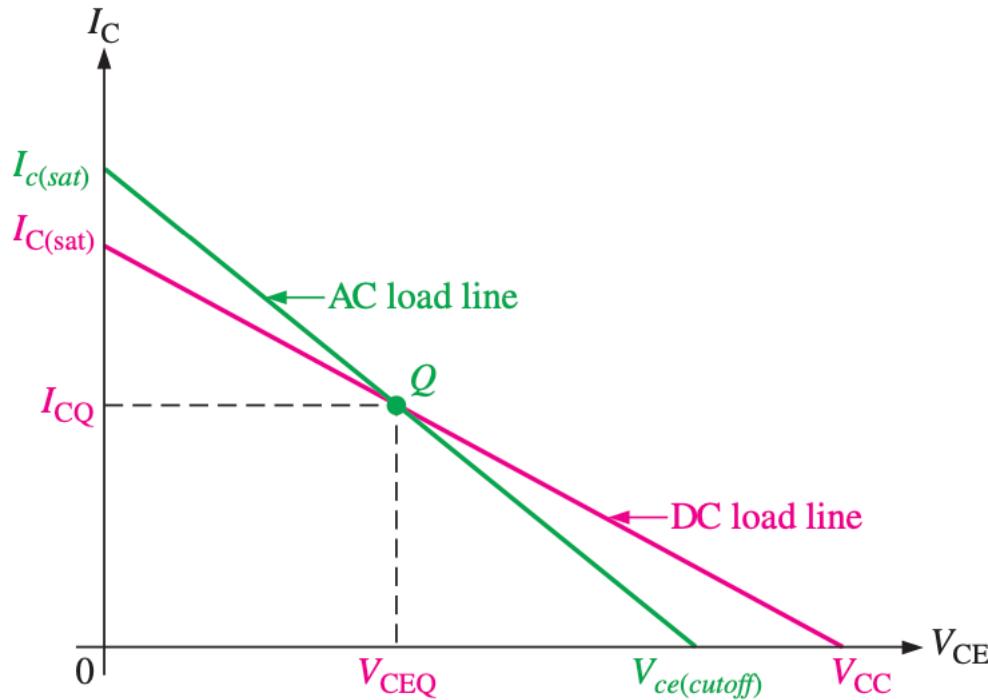
- Tín hiệu ra (dòng, áp,...) = $K \times$ tín hiệu vào
- Transistor làm việc ở chế độ khuếch đại => làm việc chủ yếu trong vùng tích cực (active region)

Chế độ khuếch đại

Bản Sơ

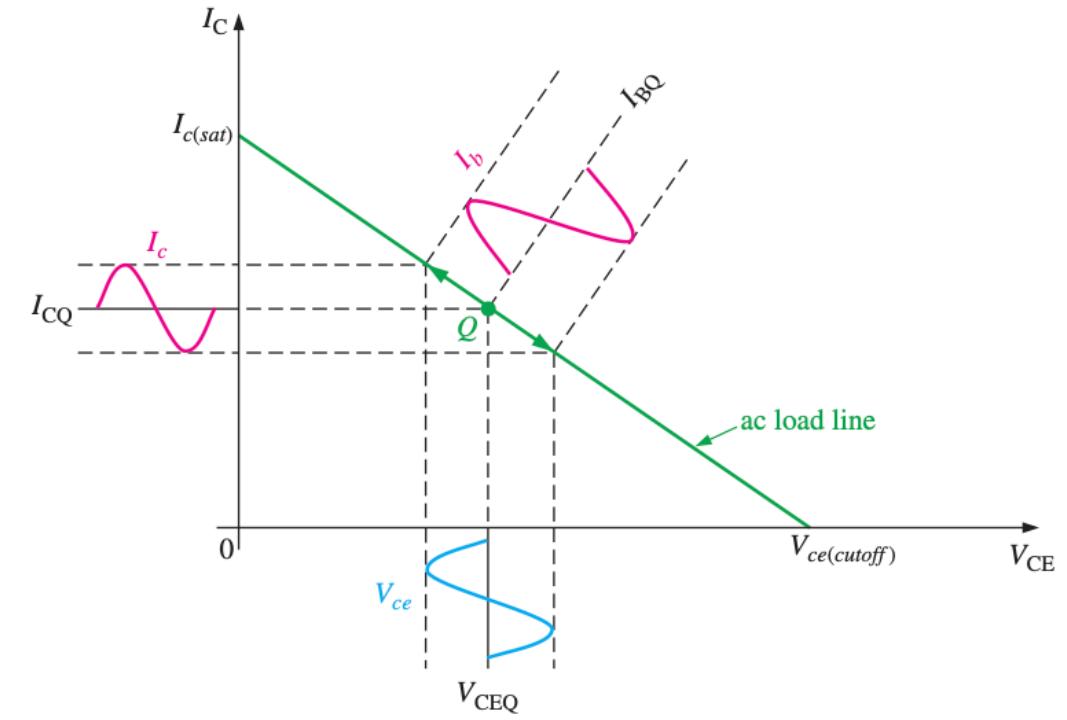
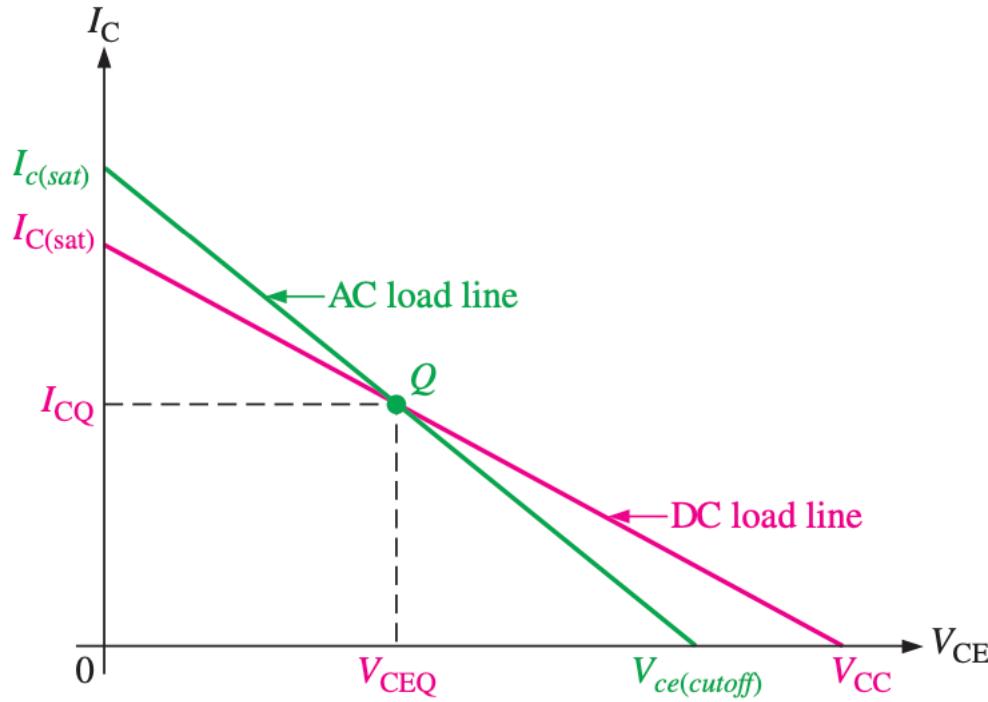
- Khi khuếch đại, xuất hiện đường tải AC (khác DC) do ảnh hưởng của tải R_L mắc song song với R_C tại đầu ra của tín hiệu AC

Chế độ khuếch đại

Bản ^{sơ}

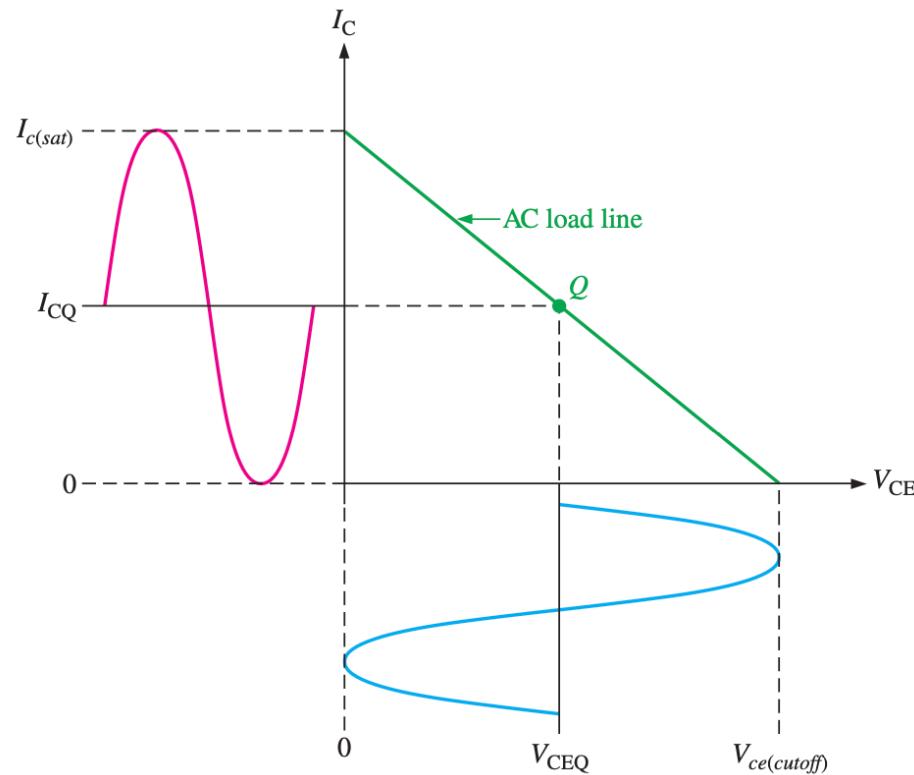
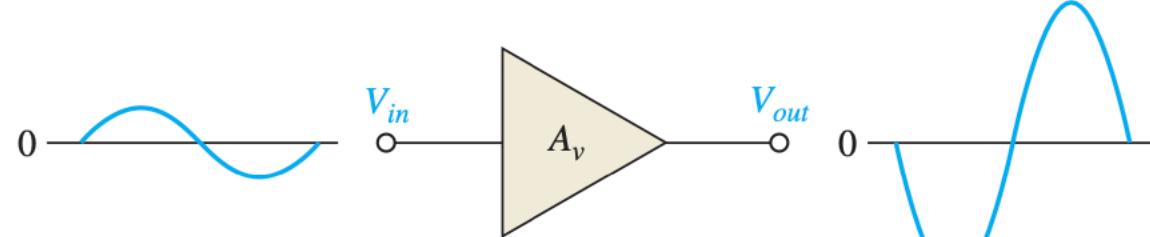
- Khi khuếch đại, xuất hiện đường tải AC (khác DC) do ảnh hưởng của tải R_L mắc song song với R_C tại đầu ra của tín hiệu AC

Chế độ khuếch đại A

Bản
số

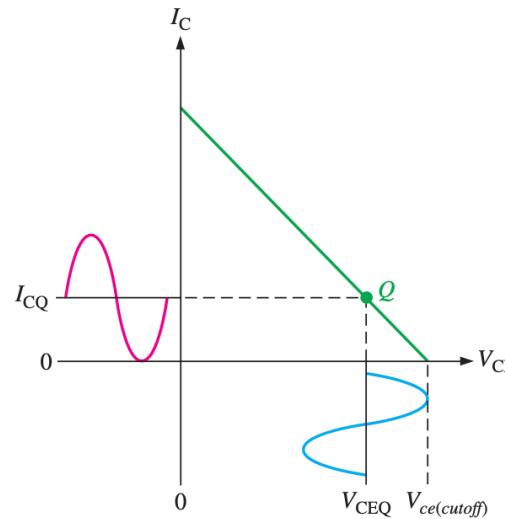
- Nếu khuếch tín hiệu đại hoạt động hoàn toàn trên vùng tuyến tính.
- Đầu ra tối đa khi điểm Q nằm giữa đường tải động

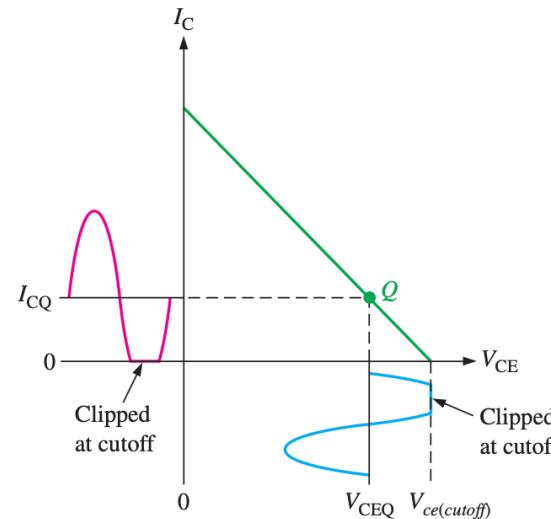
Chế độ khuếch đại A

Bản Sơ

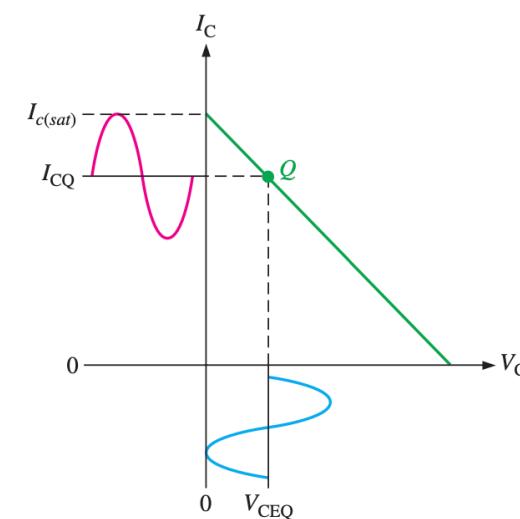
- Đầu ra thấp hơn khi điểm Q nằm dịch về phía “bão hoà” hoặc “cắt dòng”.
- Tăng tín hiệu đầu vào $\Rightarrow$ đầu ra bị cắt đỉnh

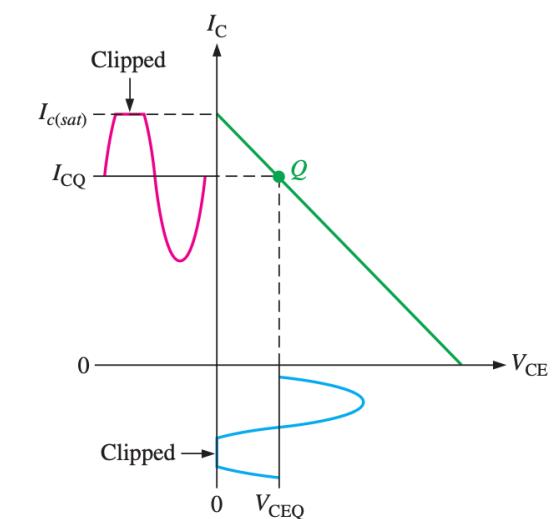
(a) Amplitude of V_{ce} and I_c limited by cutoff

(b) Transistor driven into cutoff by a further increase in input amplitude

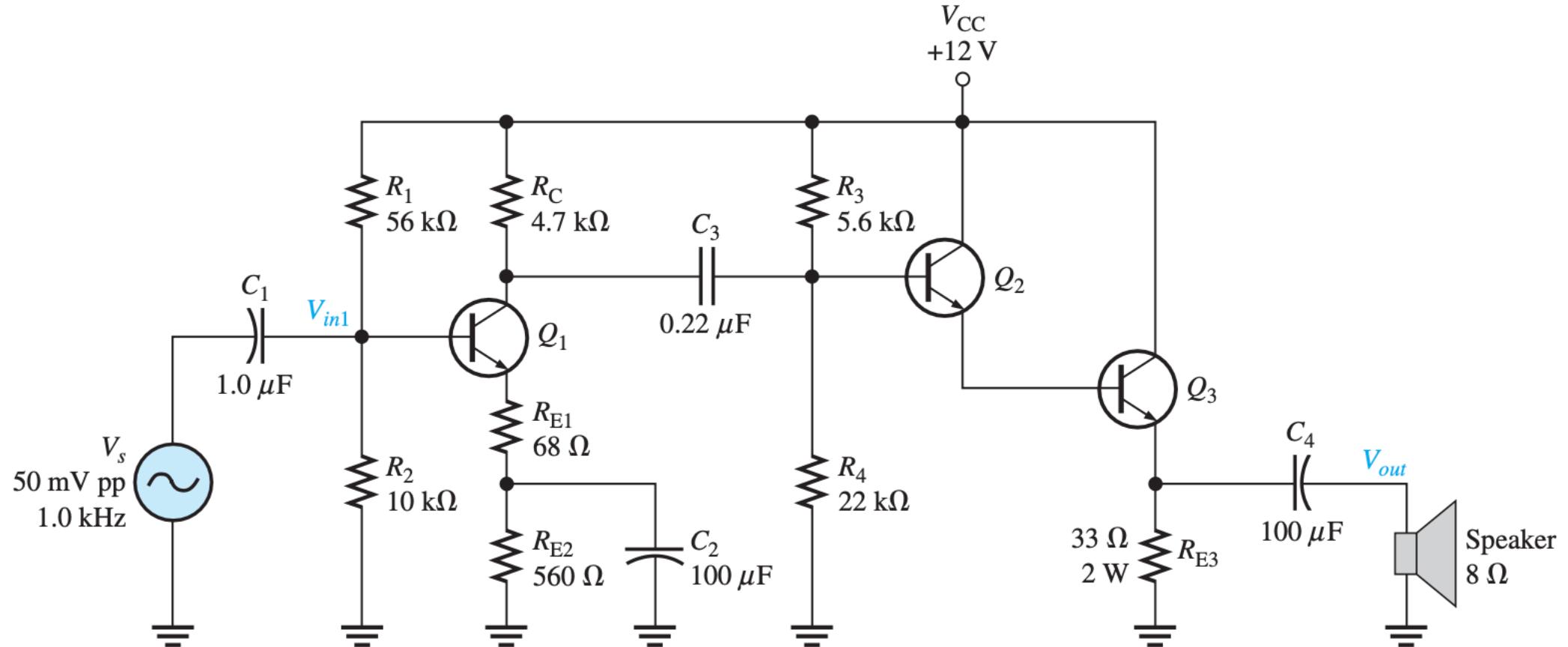
(a) Amplitude of V_{ce} and I_c limited by saturation

(b) Transistor driven into saturation by a further increase in input amplitude

Chế độ khuếch đại A

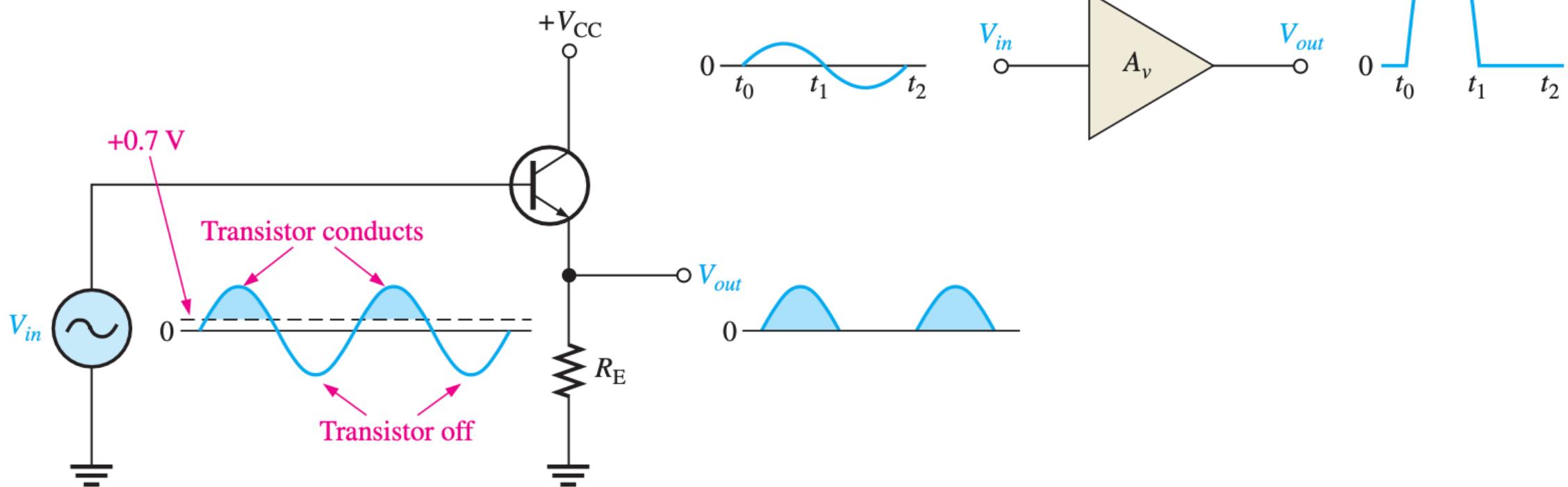
Bản•Sơ

Chế độ khuếch đại B

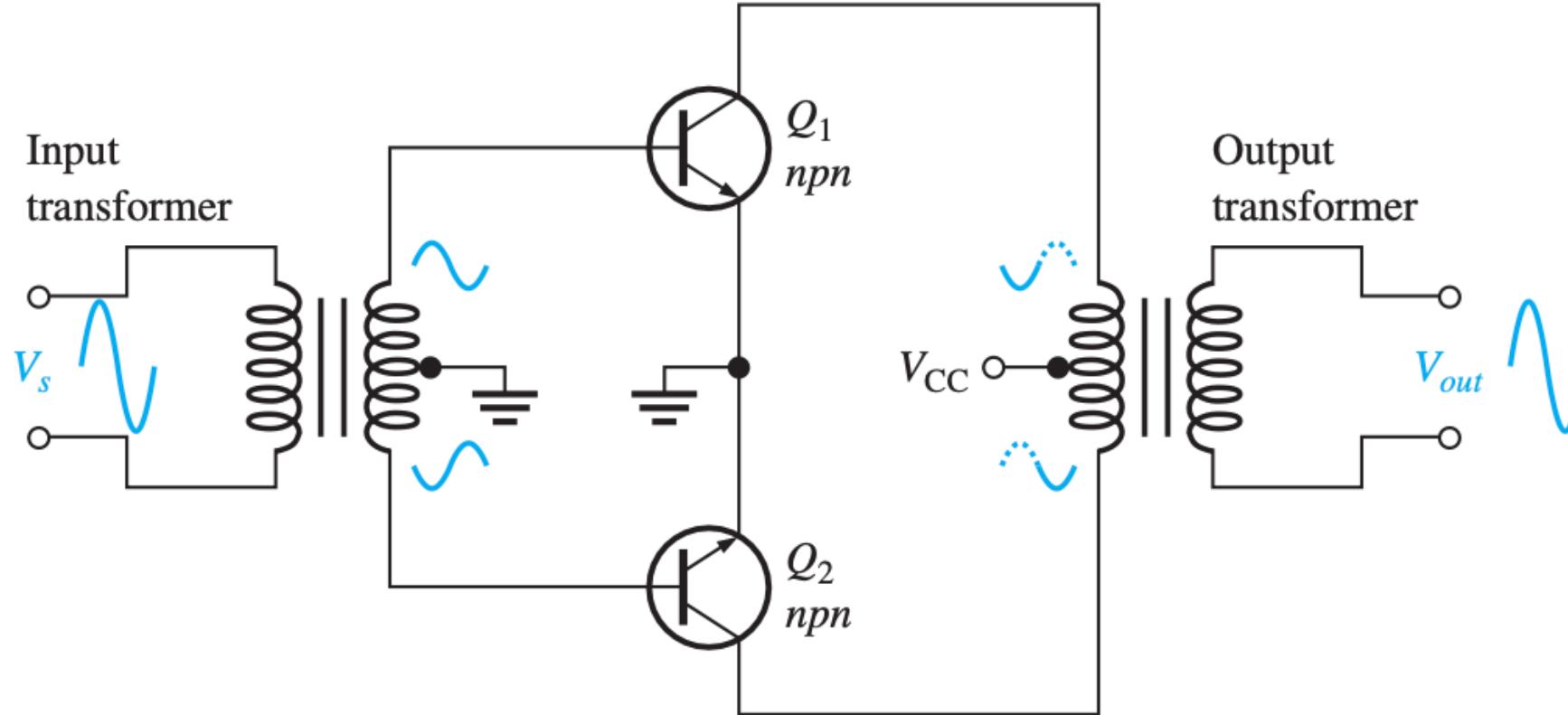
Bản
sơ

- Khi bộ khuếch đại được phân cực ở điểm "cutoff", hoạt động trong nửa chu kỳ tín hiệu ở vùng tuyến tính, nửa chu kỳ bị cắt
- Điểm Q tại điểm cắt dòng: $I_{CQ}=0, V_{CEQ} = V_{CE(\text{cutoff})}$

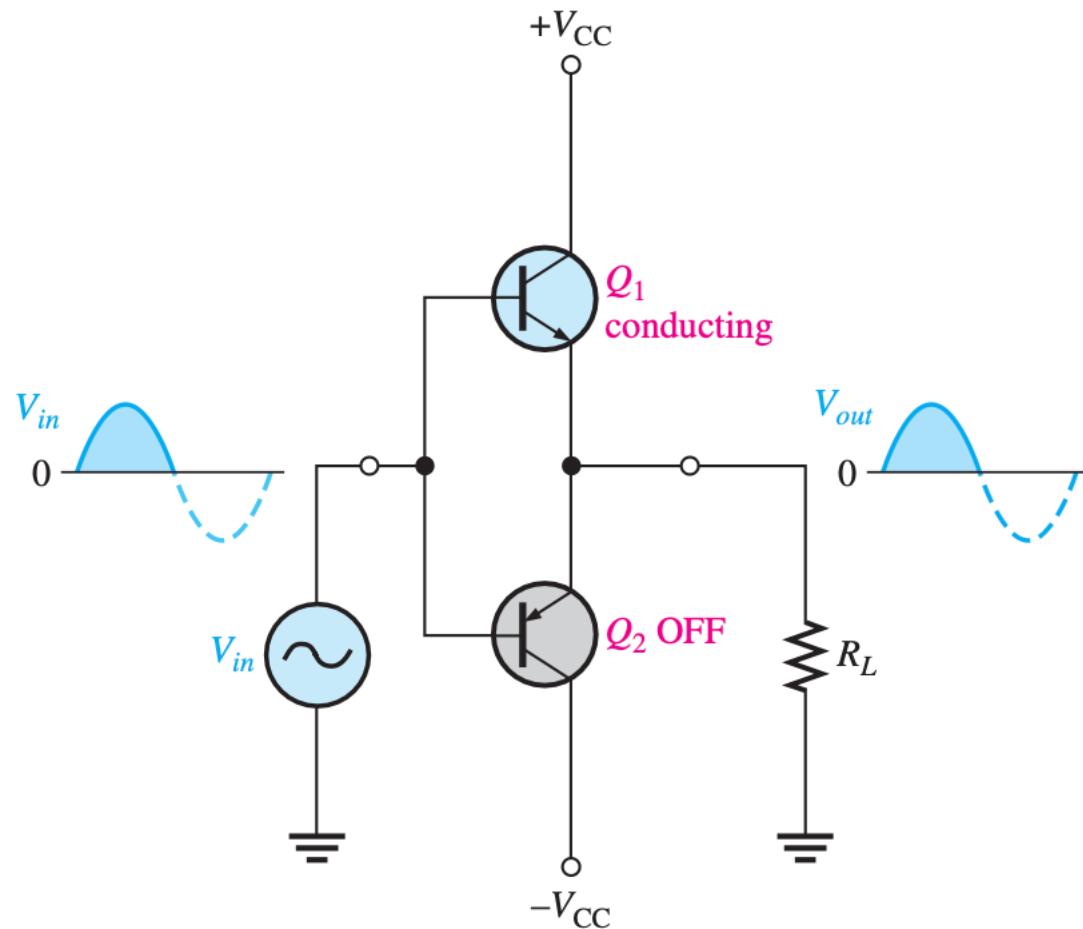
Chế độ khuếch đại B

Bản•sơ
Mạch hoạt động ở chế độ đẩy kéo

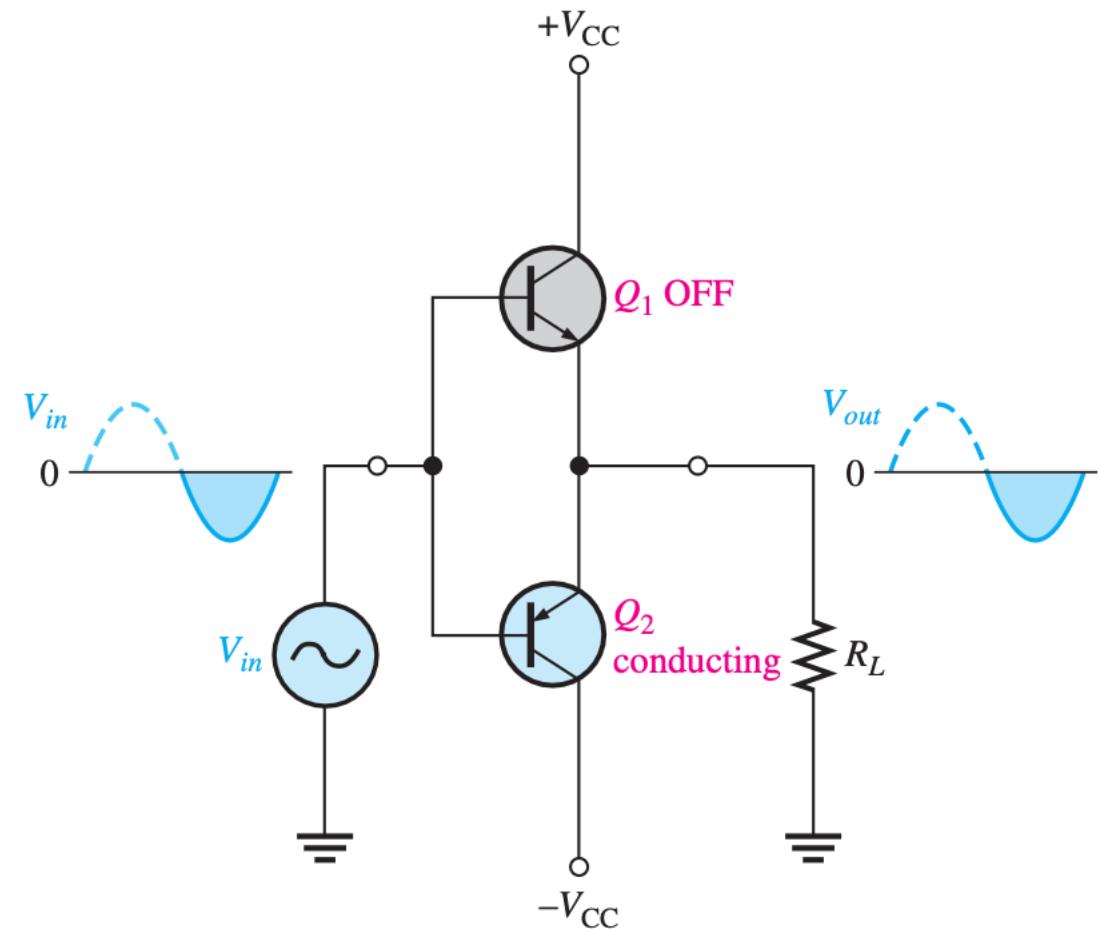

Chế độ khuếch đại B

B2

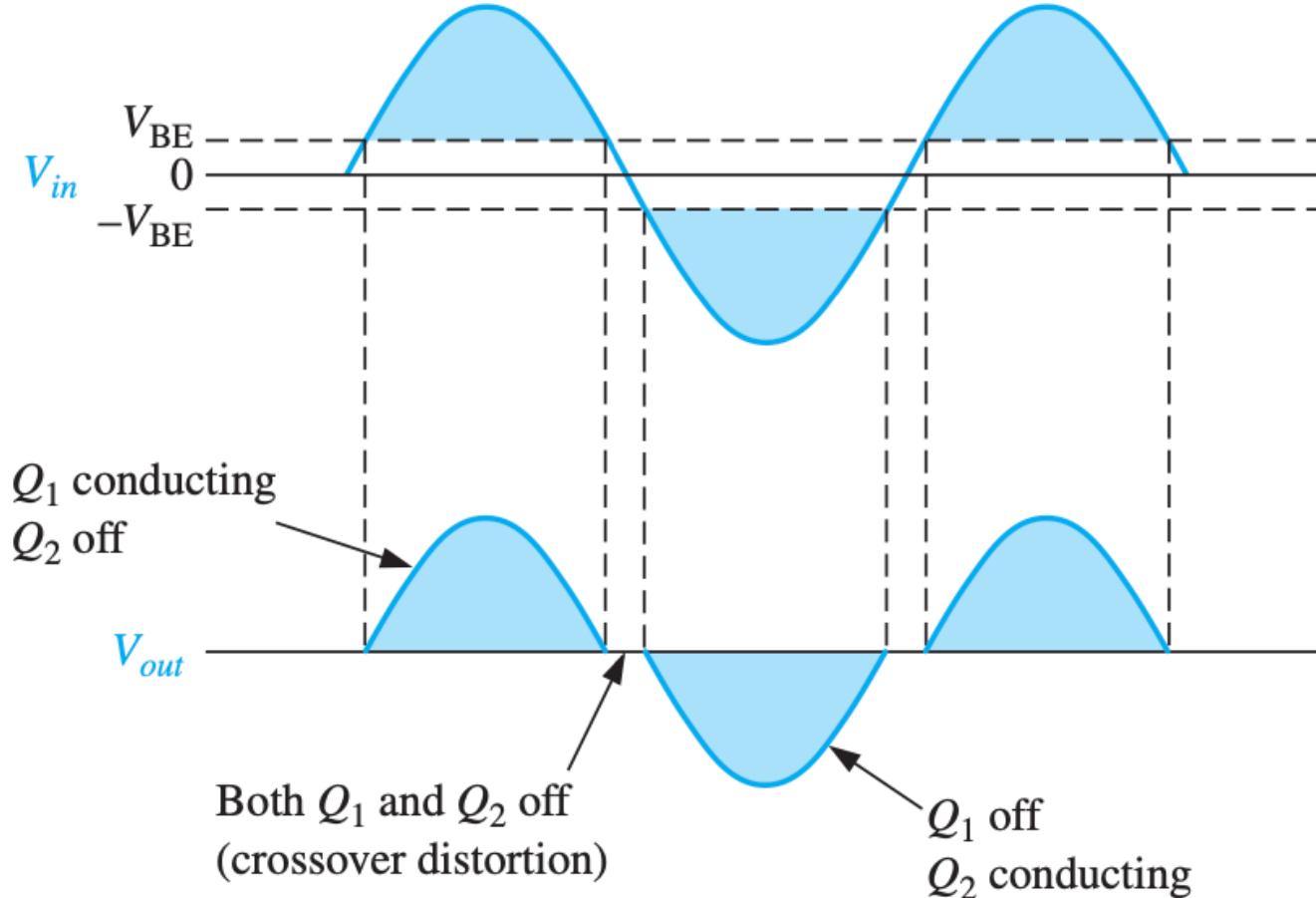
(a) During a positive half-cycle

(b) During a negative half-cycle

Chế độ khuếch đại B

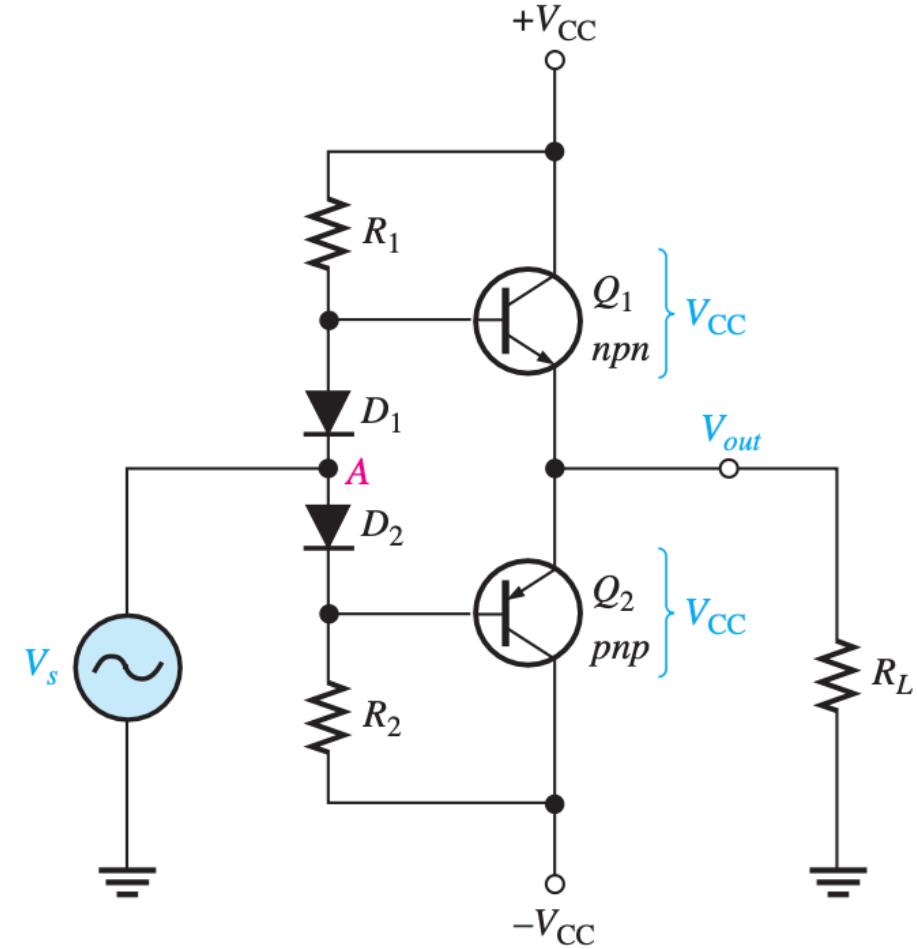
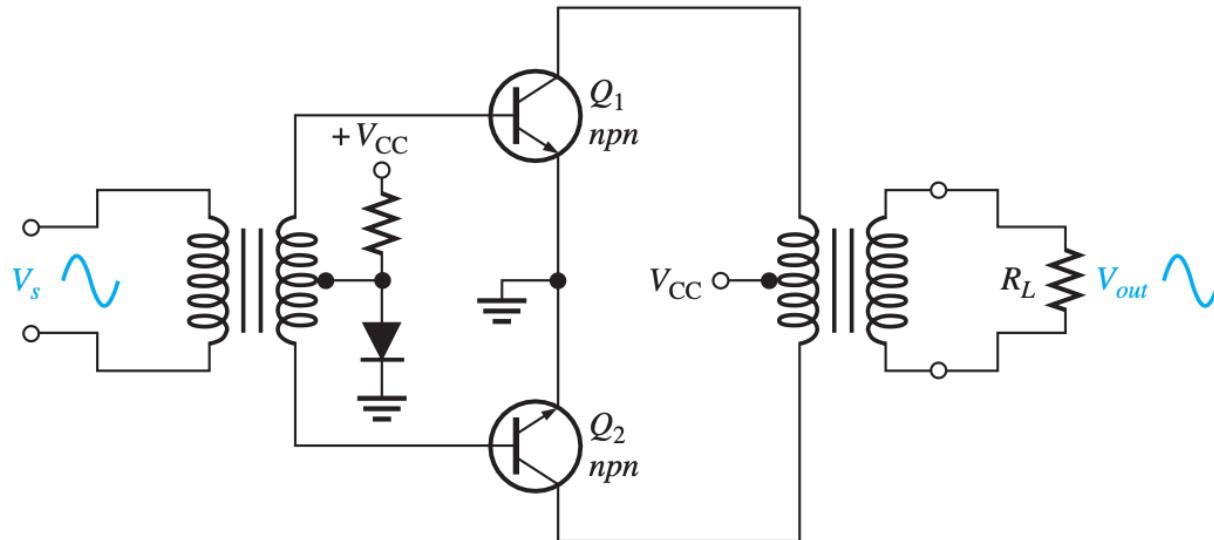
Bản•Số
Điện áp cực Bazo=0V, transistor tắt khi $V_{in} < U_{BE}$ => gây méo

Chế độ khuếch đại AB

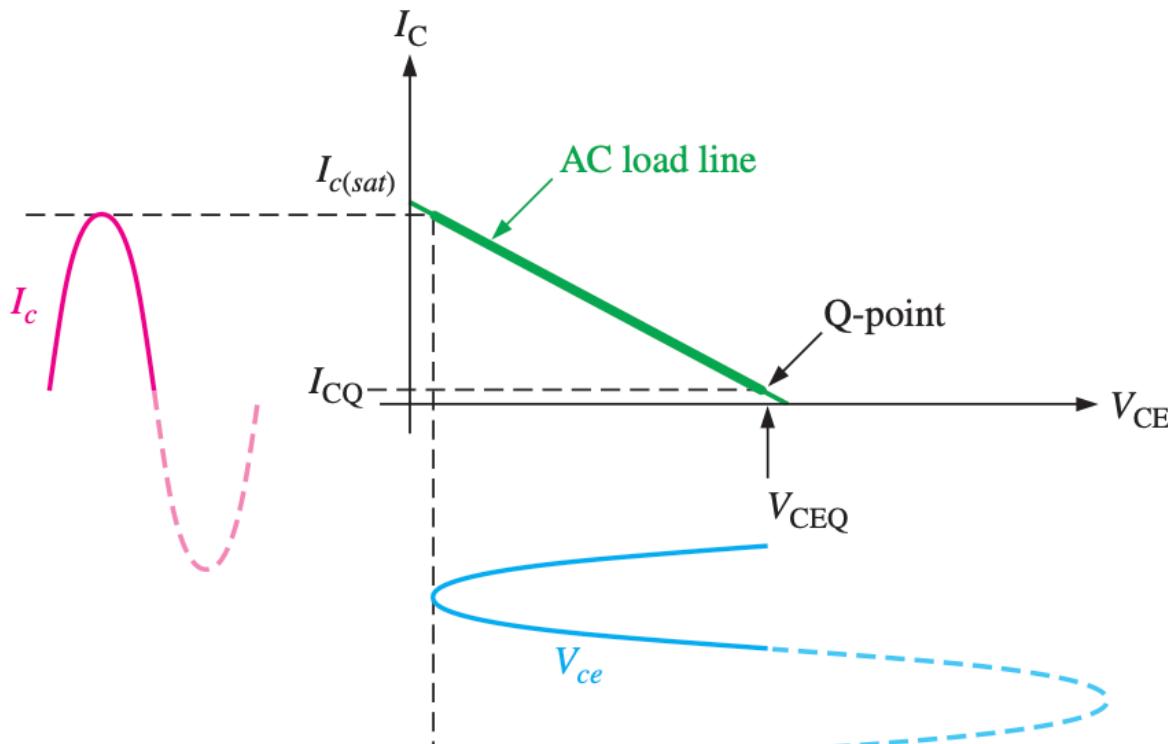
Bản
• Sơ

Điểm Q được phân cực vượt qua ngưỡng U_{BE} , transistor bắt đầu dẫn khi tín hiệu =0

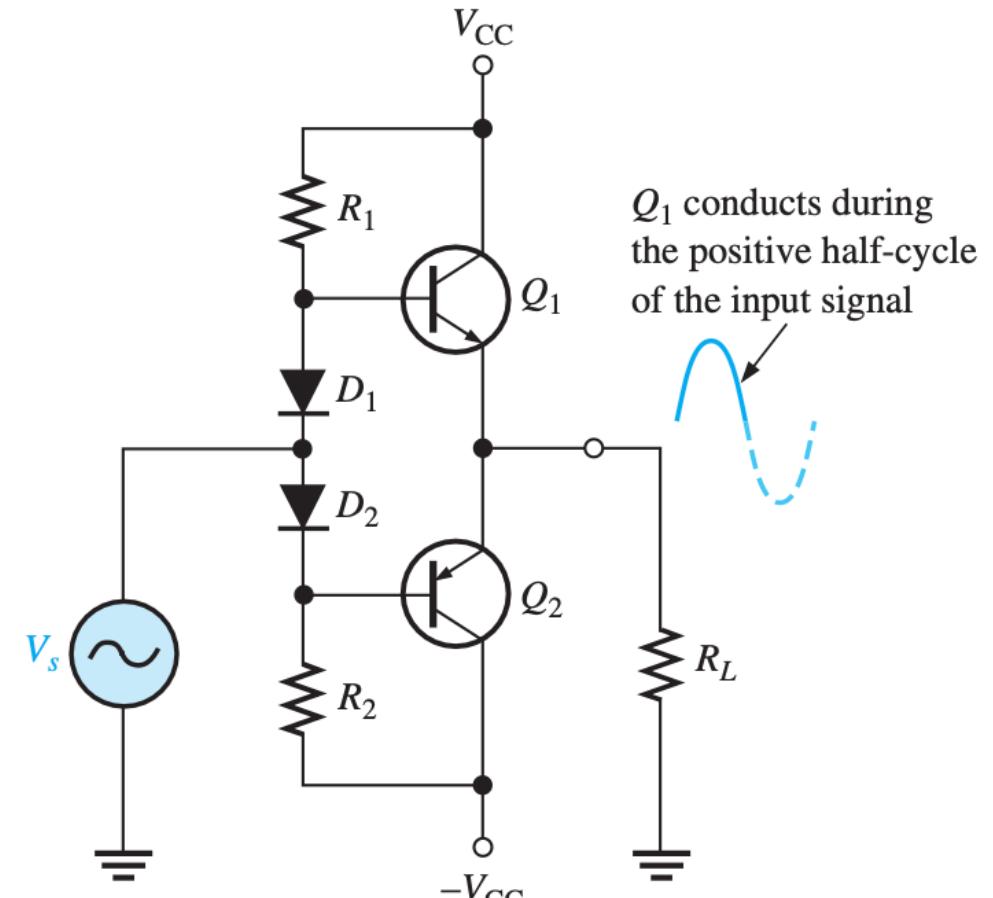

Chế độ khuếch đại AB

B2

(a) AC load line for Q_1

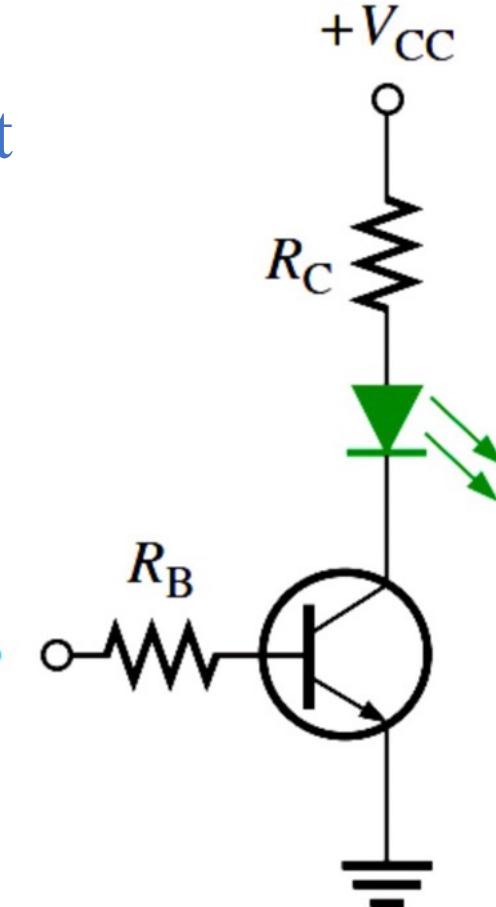
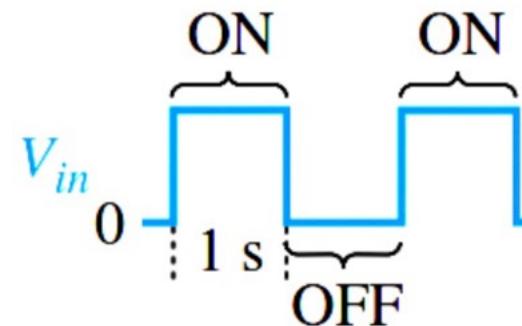
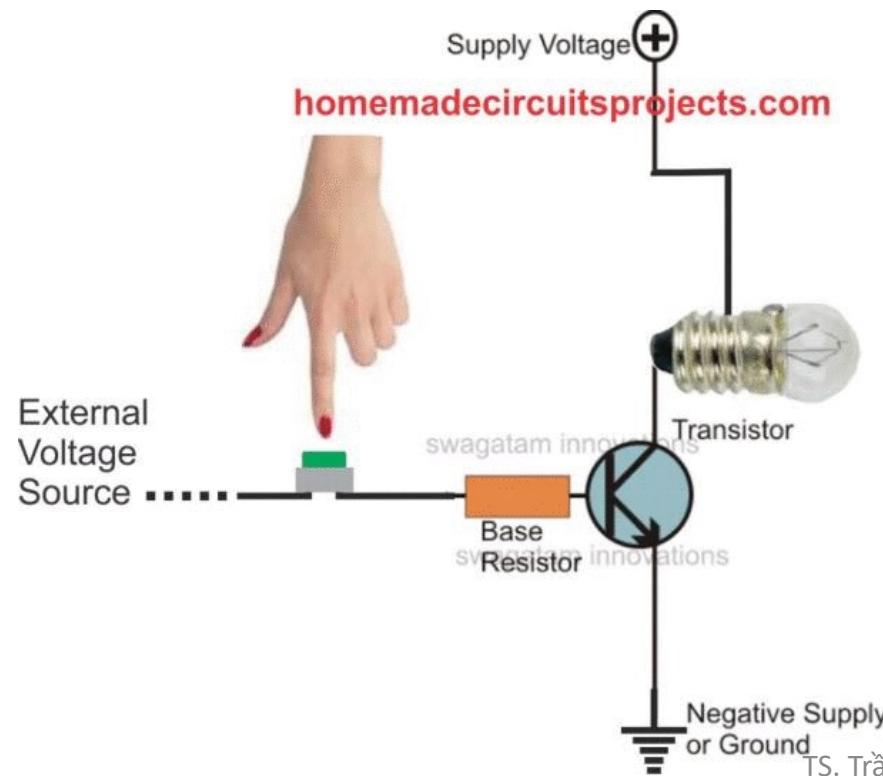
(b) Circuit

Chế độ ch

Bản Sơ

• Chuyển mạch = switching = ON + OFF

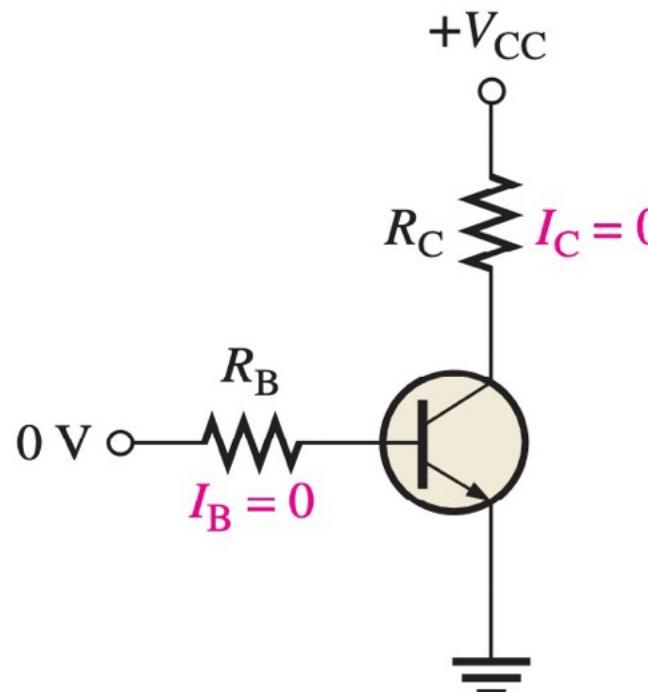
- ON: Có tín hiệu (1) - Đóng mạch- đèn sáng
- OFF: Không có tín hiệu (0) – Hở mạch - đèn tắt

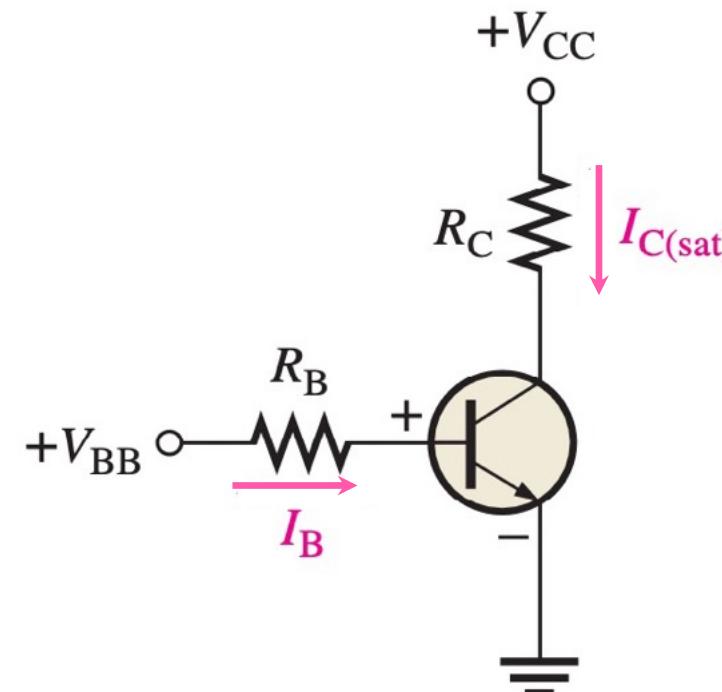
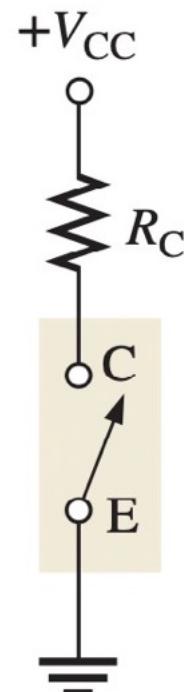
Chế độ chuyển mạch

Bản ^{sơ} Lý tưởng:

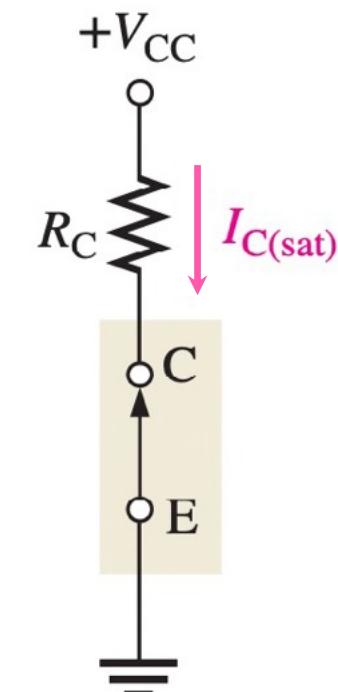
- Khi OFF (cắt): $I_C = 0$; $U_{CE} = E_C \Rightarrow P_D = 0$
- Khi ON (bão hòa): $U_{CE} = 0$; $I_C = E_C/R_C \Rightarrow P_D = 0$

(a) Cutoff — open switch

(b) Saturation — closed switch

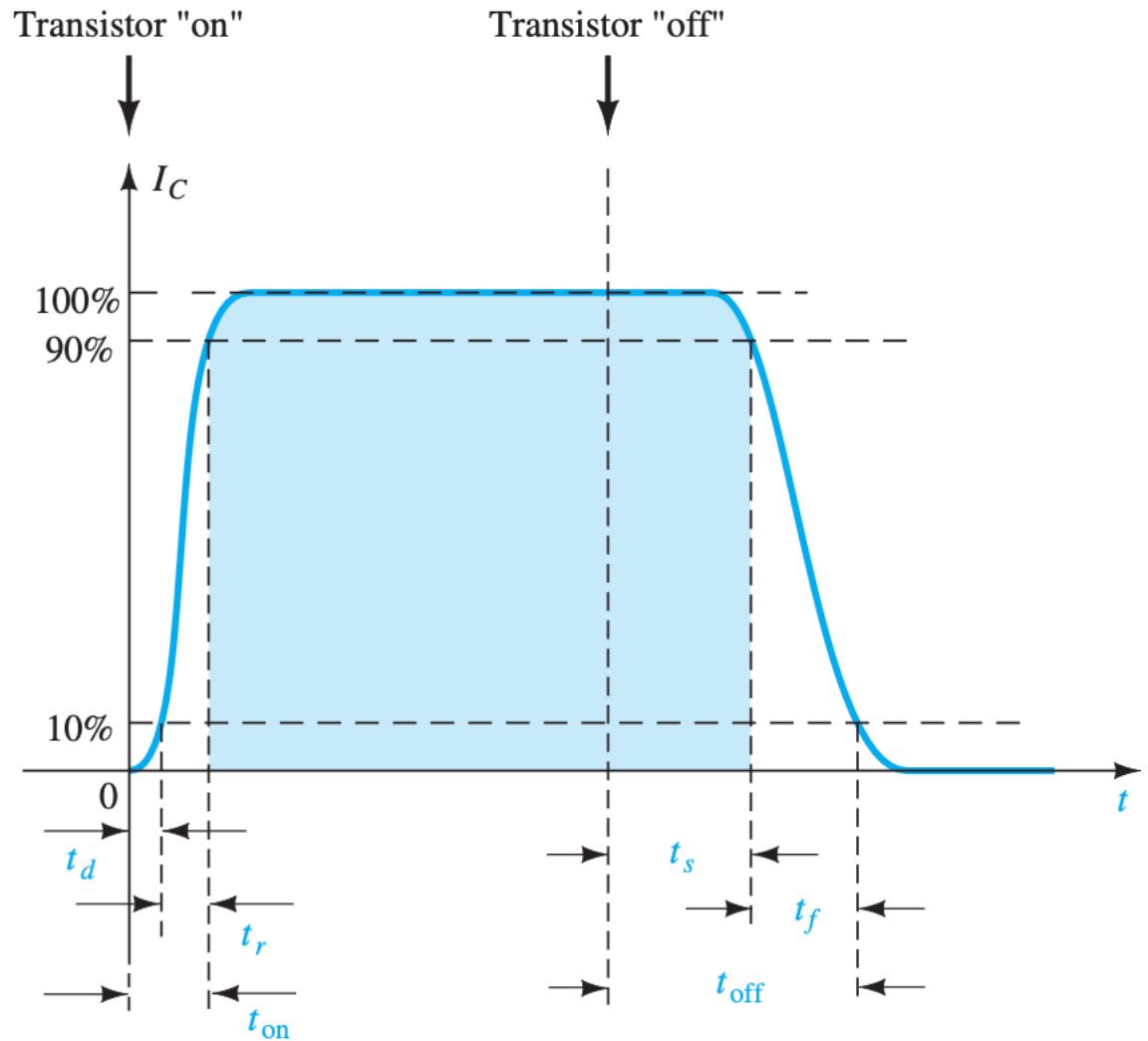

Chế độ chèn mạch

Bản Sơ

- Thực tế P_D luôn lớn hơn 0 do:
  - Cắt vẫn còn dòng rò I_C , bão hòa vẫn còn sụt áp U_{CE}
  - Chuyển ON ↔ OFF, xuất hiện sườn dốc, do hạt mang điện có quán tính

$$t_{on} = t_r + t_d$$

Nội dung chương

Bản
số

1. Cấu tạo
2. Nguyên lý làm việc
3. Các cách mắc BJT
4. Phân cực và điểm làm việc tĩnh
5. Chế độ khuếch đại và chế độ chuyển mạch
6. Mô hình tương đương của BJT

Mô hình tương đương của BJT

Bản
Sơ
đồ
tương
đương
tín
hiệu
lớn
=>
Xem
giáo
trình

- Sơ đồ tương đương tín hiệu lớn => Xem giáo trình
- Sơ đồ tương đương tín hiệu nhỏ
- Mô hình tương đương ở tần số cao => Xem giáo trình

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản
• Cố

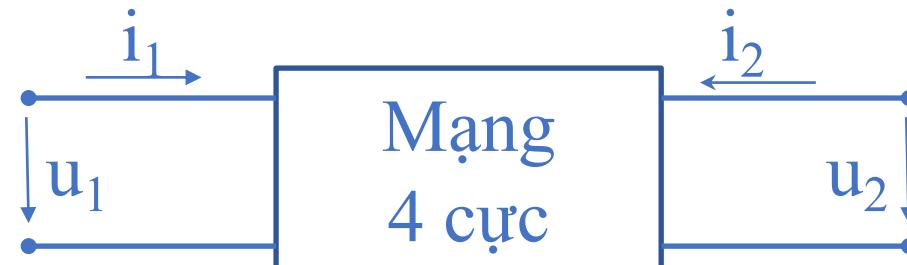
Có nhiều loại mô hình

- Mô hình tương đương tham số Z
- Mô hình tương đương tham số Y
- Mô hình tương đương tham số H
- Mô hình tương đương tham số r_e (vật lý)

• Đặc điểm chung: coi mạch khuếch đại dùng BJT là một mạng 4 cực

=> tìm cách mô tả mối quan hệ giữa:

- ✓ Điện áp vào u_1
- ✓ Dòng điện vào i_1
- ✓ Điện áp ra u_2
- ✓ Dòng điện ra i_2

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản
• Sô
năo

Mô hình tương đương tham số Z

$$\begin{pmatrix} u_1 \\ u_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} z_{11} & z_{12} \\ z_{21} & z_{22} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} i_1 \\ i_2 \end{pmatrix}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} u_1 = z_{11}i_1 + z_{12}i_2 \\ u_2 = z_{21}i_1 + z_{22}i_2 \end{cases}$$

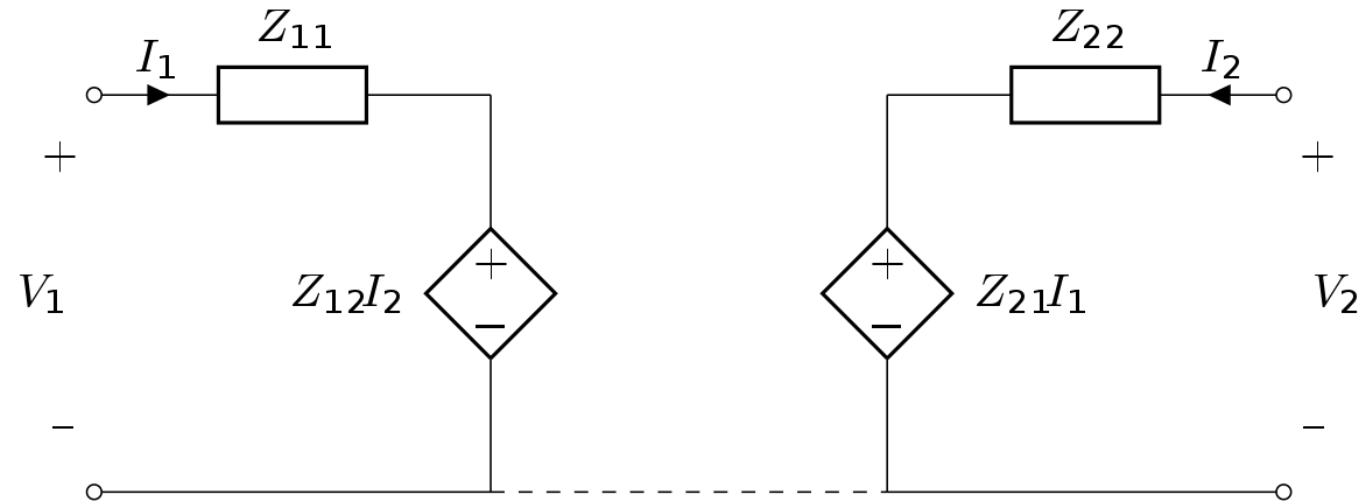
Với:

$$z_{11} = \left. \frac{u_1}{i_1} \right|_{i_2=0}$$

$$z_{21} = \left. \frac{u_2}{i_1} \right|_{i_2=0}$$

$$z_{12} = \left. \frac{u_1}{i_2} \right|_{i_1=0}$$

$$z_{22} = \left. \frac{u_2}{i_2} \right|_{i_1=0}$$

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản
• Sô

Mô hình tương đương tham số Y

$$\begin{pmatrix} i_1 \\ i_2 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} y_{11} & y_{12} \\ y_{21} & y_{22} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} u_1 \\ u_2 \end{pmatrix}$$

$$\Rightarrow \begin{cases} i_1 = y_{11}u_1 + y_{12}u_2 \\ i_2 = y_{21}u_1 + y_{22}u_2 \end{cases}$$

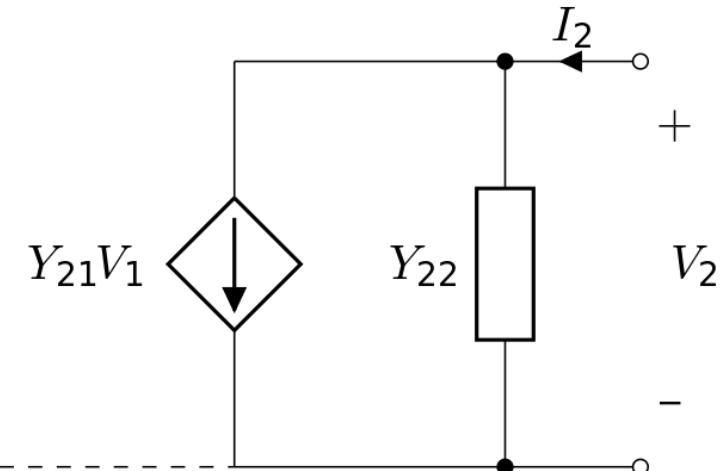
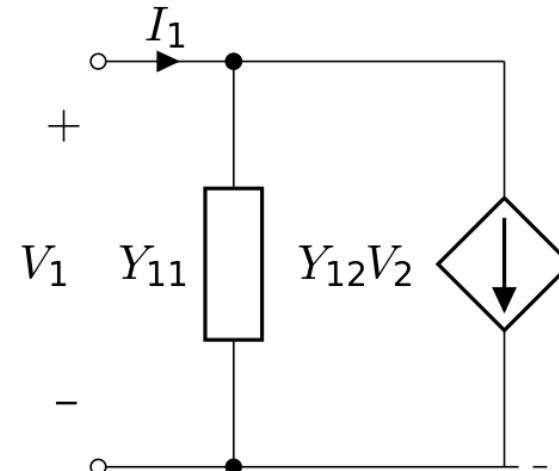
Với:

$$y_{11} = \left. \frac{i_1}{u_1} \right|_{u_2=0}$$

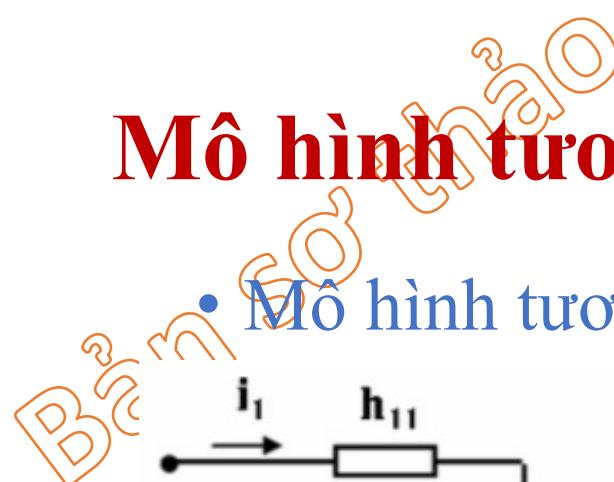
$$y_{21} = \left. \frac{i_2}{u_1} \right|_{u_2=0}$$

$$y_{12} = \left. \frac{i_1}{u_2} \right|_{u_1=0}$$

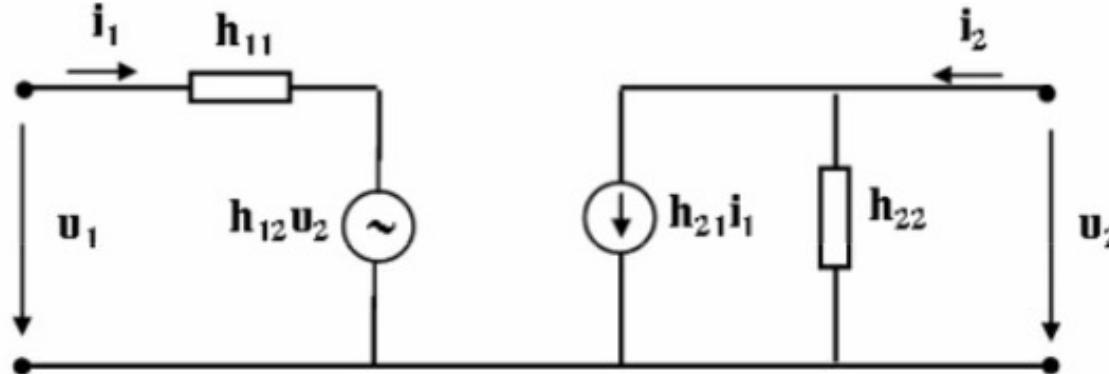
$$y_{22} = \left. \frac{i_2}{u_2} \right|_{u_1=0}$$

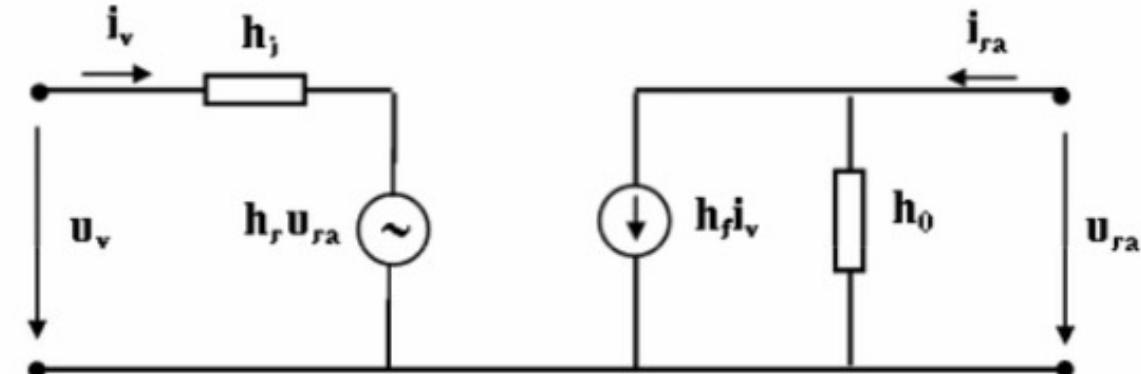
Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

• Mô hình tương đương tham số H

Mô hình tương đương tham số h
(Dùng ký hiệu $h_{11}, h_{12}, h_{21}, h_{22}$)

Mô hình tương đương tham số h
(Dùng ký hiệu h_i, h_r, h_f, h_0)

$$\begin{cases} u_1 = h_{11}i_1 + h_{12}u_2 \\ i_2 = h_{21}i_1 + h_{22}u_2 \end{cases}$$

$$h_{11} = \left. \frac{u_1}{i_1} \right|_{u_2=0}$$

$$h_{21} = \left. \frac{i_2}{i_1} \right|_{u_2=0}$$

$$h_{12} = \left. \frac{u_1}{u_2} \right|_{i_1=0}$$

$$h_{22} = \left. \frac{i_2}{u_2} \right|_{i_1=0}$$

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản
•

Mô hình tương đương tham số H

- h_{11} thay bằng h_i : gọi là điện trở vào
- h_{12} thay bằng h_r : gọi là hệ số truyền đạt điện áp ngược
- h_{21} thay bằng h_f : gọi là hệ số truyền đạt dòng điện thuận (hệ số khuếch đại dòng điện)
- h_{22} thay bằng h_o : gọi là dẫn nạp ra

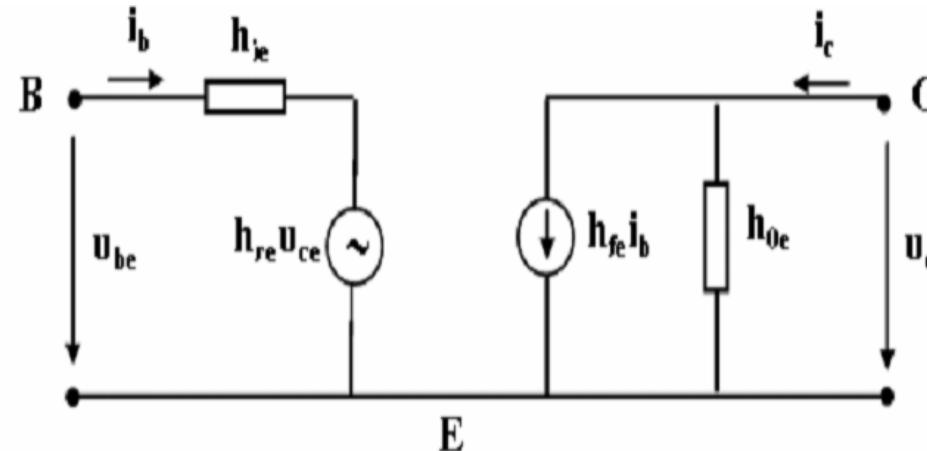
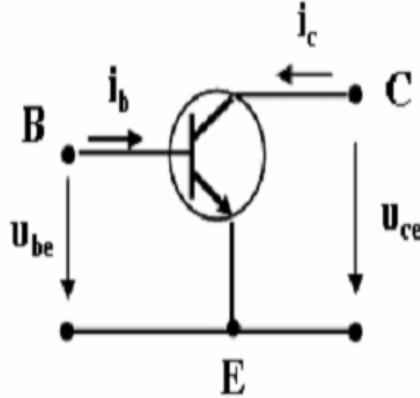
Tham số h	EC	CC	BC
h_i	$1K\Omega$	$1K\Omega$	20Ω
h_r	$2,5 \cdot 10^{-4}$	1	$3 \cdot 10^{-4}$
h_f	50	-50	-0,98
h_o	$25\mu A/V$	$25\mu A/V$	$0,5\mu A/V$
$1/h_o$	$40K\Omega$	$40K\Omega$	$2M\Omega$

Mô hình tương đương tham số h dùng cho BJT

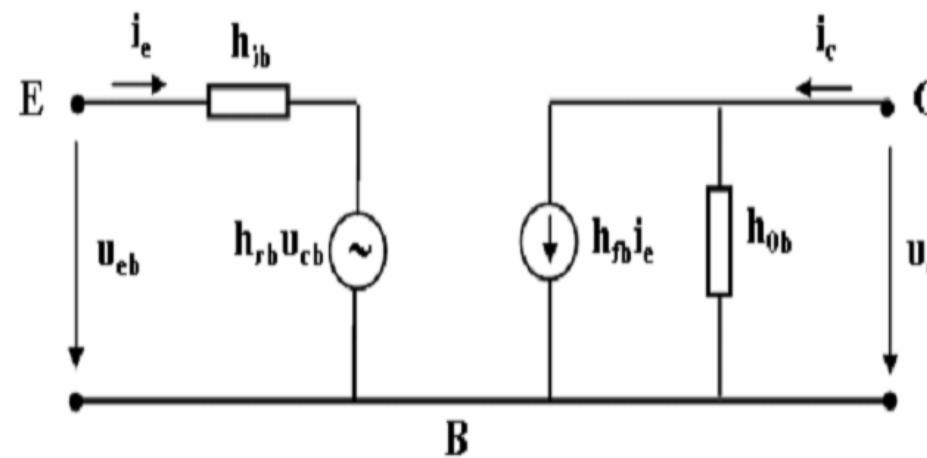
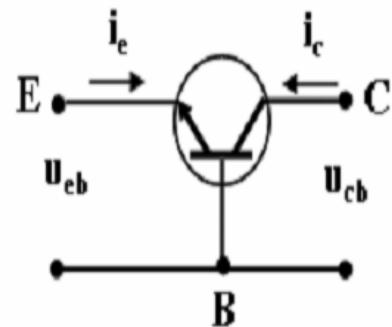
- Emítơ chung (EC): h_{ie} , h_{re} , h_{fe} , h_{oe}
- Bazơ chung (BC): h_{ib} , h_{rb} , h_{fb} , h_{ob}
- Colectơ chung (CC): h_{ic} , h_{rc} , h_{fc} , h_{oc}

$$\begin{cases} \alpha_{ac} = h_{fb} \\ \beta_{ac} = h_{fe} \end{cases}$$

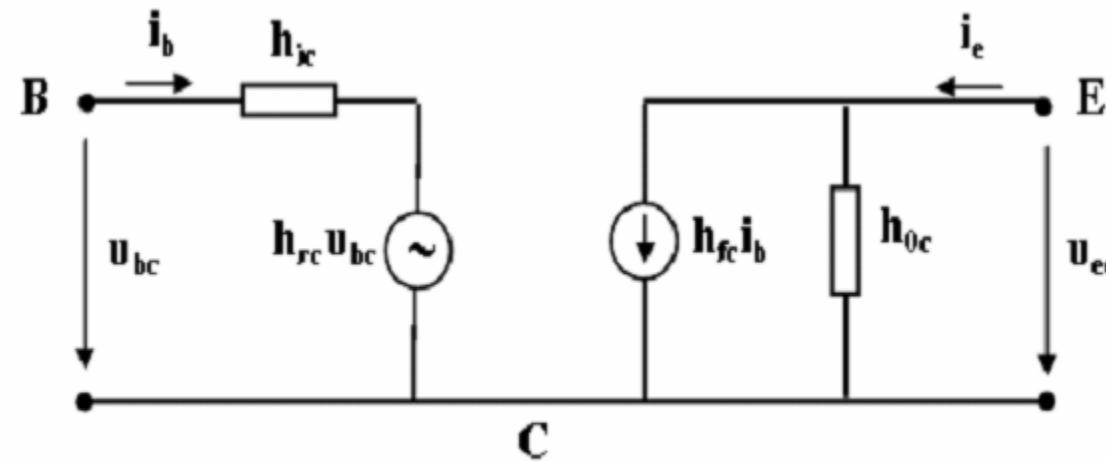
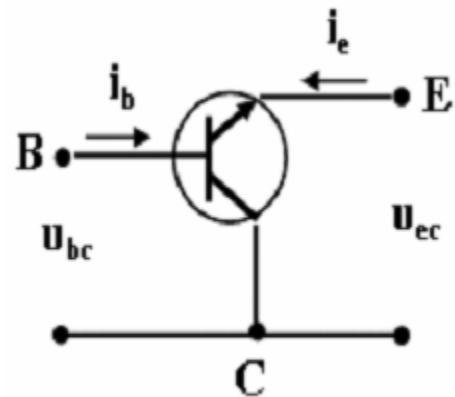
Bản SC

a) Mạch EC và sơ đồ tương đương đầy đủ của BJT

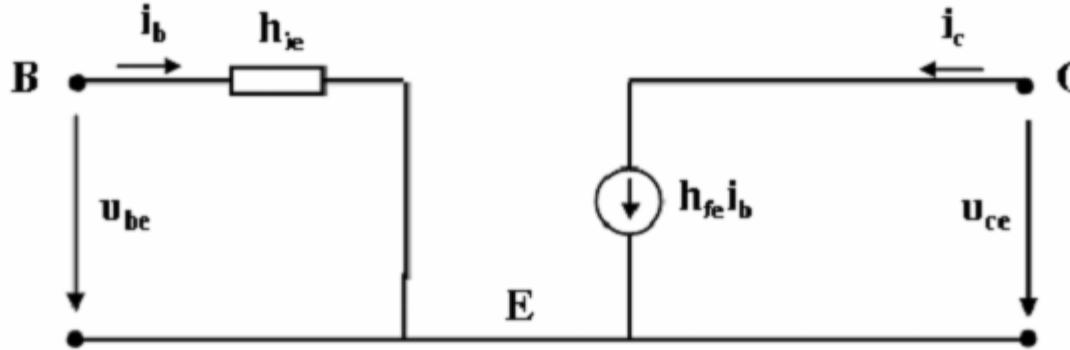

b) Mạch BC và sơ đồ tương đương đầy đủ của BJT

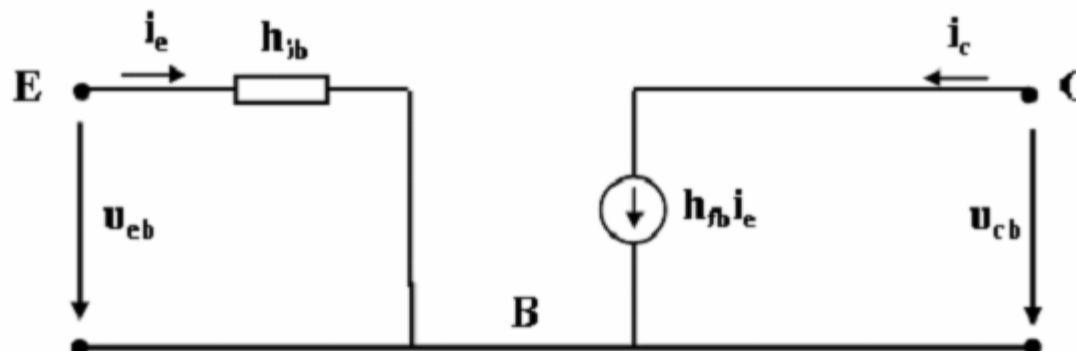

c) Mạch CC và sơ đồ tương đương đầy đủ của BJT

Sơ đồ tương đương rút gọn

a) Mô hình tương đương rút gọn của mạch EC (bỏ qua $h_{re} u_{ce}$ và h_{oe} vì giá trị rất nhỏ)

b) Mô hình tương đương rút gọn của mạch BC (bỏ qua $h_{rb} u_{ce}$ và h_{oe} vì giá trị rất nhỏ)

Xác định tham số h

$$h_{ie} = \frac{\partial u_v}{\partial i_v} = \frac{\partial u_{be}}{\partial i_b} \cong \left. \frac{\Delta U_{BE}}{\Delta i_B} \right|_{U_{CE}=Const}$$

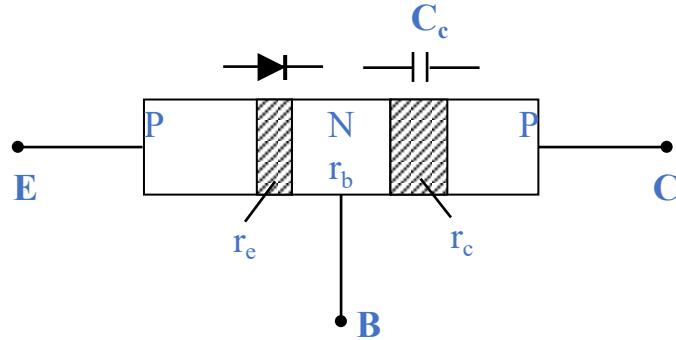
$$h_{re} = \frac{\partial u_v}{\partial u_{ra}} = \frac{\partial u_{be}}{\partial u_{ce}} \cong \left. \frac{\Delta U_{BE}}{\Delta U_{CE}} \right|_{I_B=Const}$$

$$h_{fe} = \frac{\partial i_{ra}}{\partial i_v} = \frac{\partial i_c}{\partial i_b} \cong \left. \frac{\Delta i_C}{\Delta i_B} \right|_{U_{CE}=Const}$$

$$h_{oe} = \frac{\partial i_{ra}}{\partial u_{ra}} = \frac{\partial i_c}{\partial u_{ce}} \cong \left. \frac{\Delta i_C}{\Delta u_{CE}} \right|_{I_B=Const}$$

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

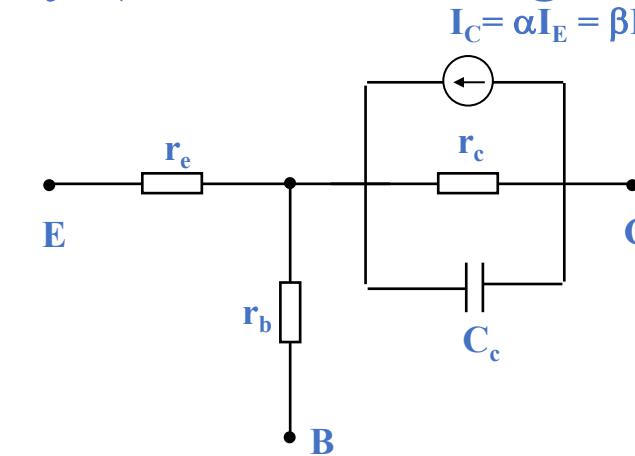
Bản • 50

$$I_E = I_{SE} \left(e^{\frac{U_{EB}}{U_T}} - 1 \right)$$

$$r_e = \frac{\partial U_{EB}}{\partial I_E}$$

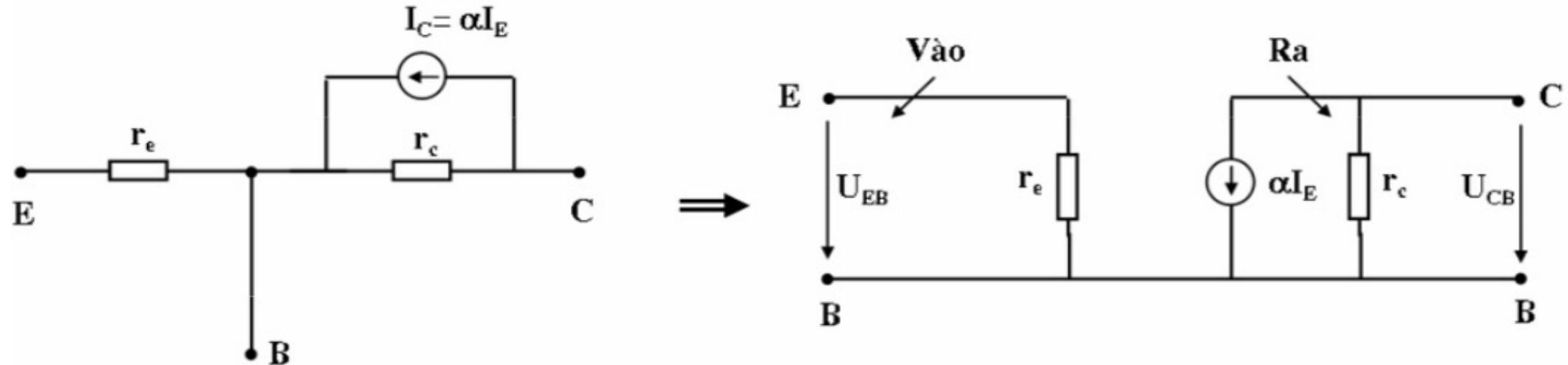
$$r_e \cong \frac{\partial U_{EB}}{\partial I_E} \cong \frac{26\text{mV}}{I_E}$$

- Mạch BC:
 r_e từ vài Ω đến 50Ω
 r_c từ $1M\Omega$ đến $2M\Omega$
- Mạch EC:
 r_e từ vài Ω đến 50Ω
 r_c từ $40k\Omega$ đến $50k\Omega$

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản
• Mô hình tương đương tham số r_e : mạch BC

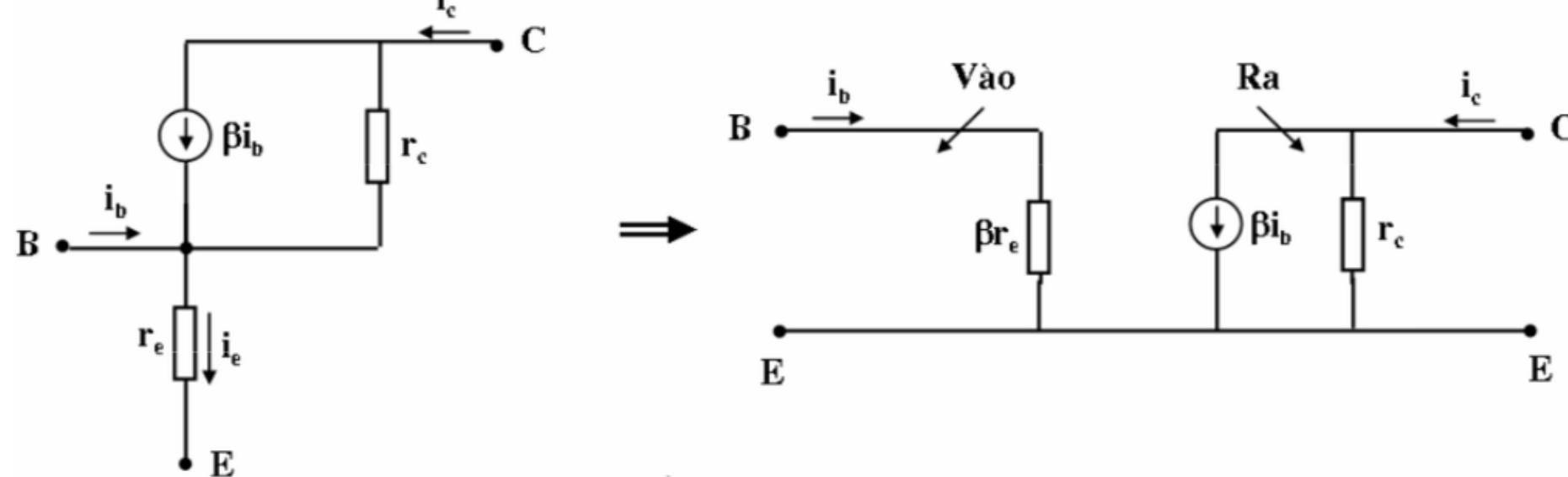

- Nhận xét:
  - Trở kháng vào: $r_v = r_e$
  - Trở kháng ra: $r_{ra} = r_c$

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản
•

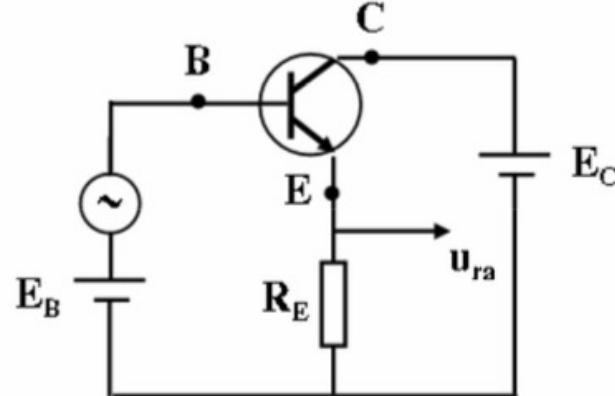
- Mô hình tương đương tham số r_e : mạch EC

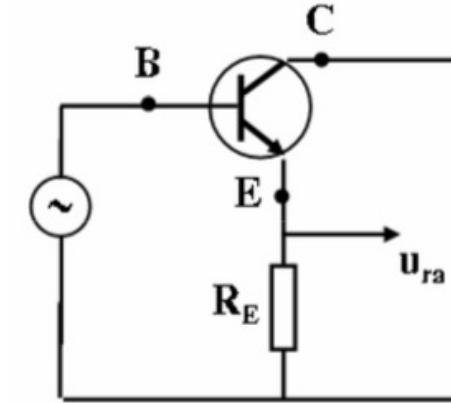
- Nhận xét:
  - Trở kháng vào: $r_v = \frac{U_{BE}}{i_b} = \frac{i_e r_e}{i_b} = \frac{(\beta+1)i_b r_e}{i_b} = (\beta + 1)r_e \cong \beta r_e$
  - Trở kháng ra: $r_{ra} = r_c$

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

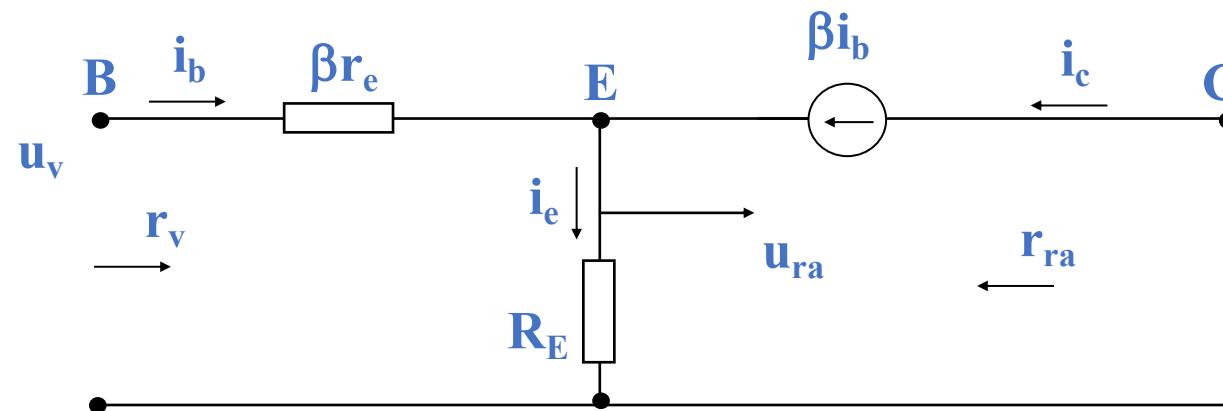
Bản
•

Mạch CC đầy đủ chế độ một chiều và xoay chiều

Mạch CC đối với tín hiệu xoay chiều

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản • Sô

Mô hình tương đương tham số r_e : mạch CC

$$r_v = \frac{u_v}{i_v} = \frac{U_B}{i_b} = \frac{i_b \beta r_e + i_e R_E}{i_b} = \frac{i_b \beta r_e + (\beta + 1)i_b R_E}{i_b}$$

$$r_v = \beta r_e + (\beta + 1)R_E \approx \beta R_E$$

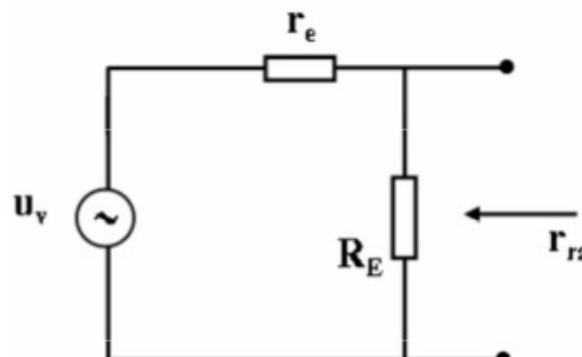
$$i_b = \frac{u_v}{r_v} \quad i_e = (\beta + 1)i_b = (\beta + 1)\frac{u_v}{r_v} = \frac{(\beta + 1)u_v}{\beta r_e + (\beta + 1)R_E}$$

$$i_e \approx \frac{u_v}{r_e + R_E}$$

$$r_{ra} = R_E // r_e \approx r_e$$

$$K_u = \frac{u_{ra}}{u_v} = \frac{R_E}{R_E + r_e} \approx 1$$

$$K_i = \frac{i_{ra}}{i_v} = \frac{i_e}{i_b} = \frac{(\beta + 1)i_b}{i_b} \approx \beta$$

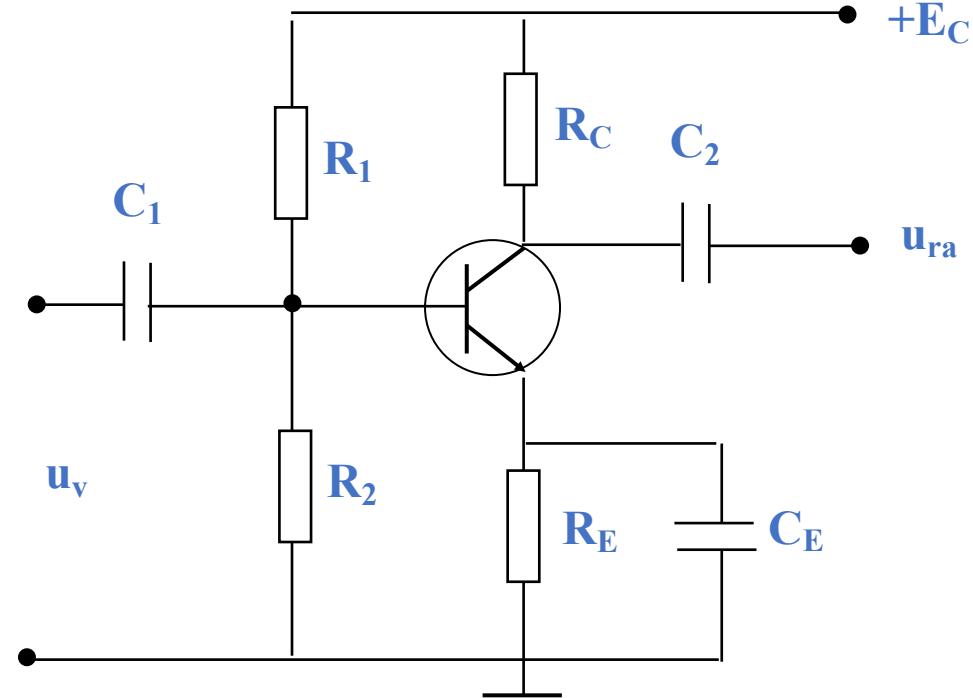

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản • Ví dụ:

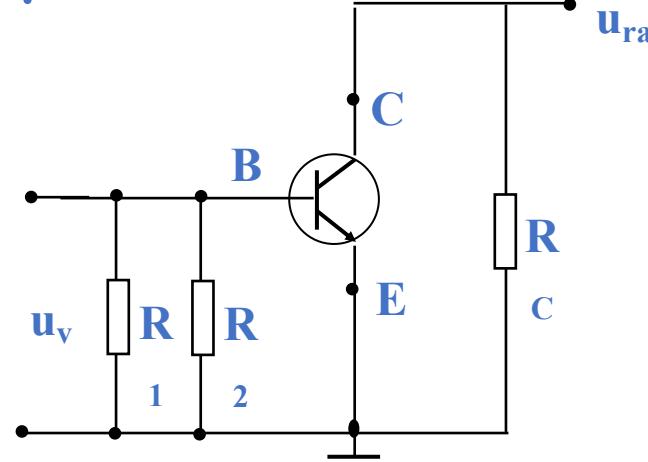
Cho mạch như hình vẽ.

- Vẽ sơ đồ tương đương sử dụng mô hình tương đương vật lý
- Tính: r_v , r_r , K_u , K_i

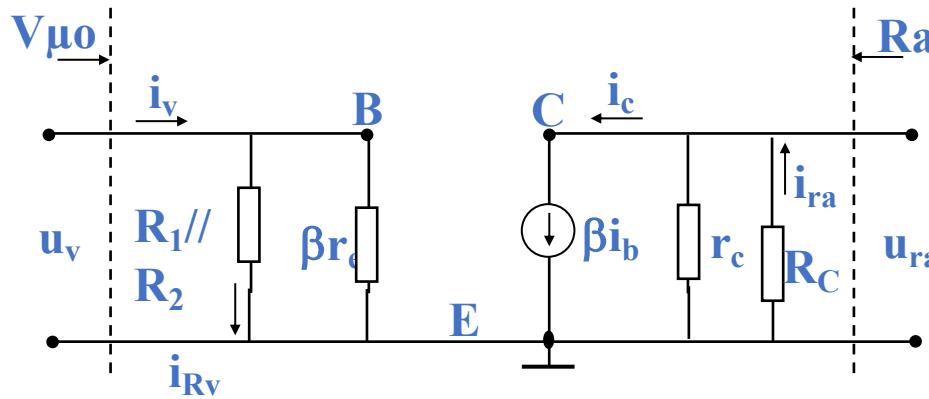

Mô hình tương đương tín hiệu nhỏ

Bản • Ví dụ:

a) Sơ đồ mạch đối với tín hiệu xoay chiều

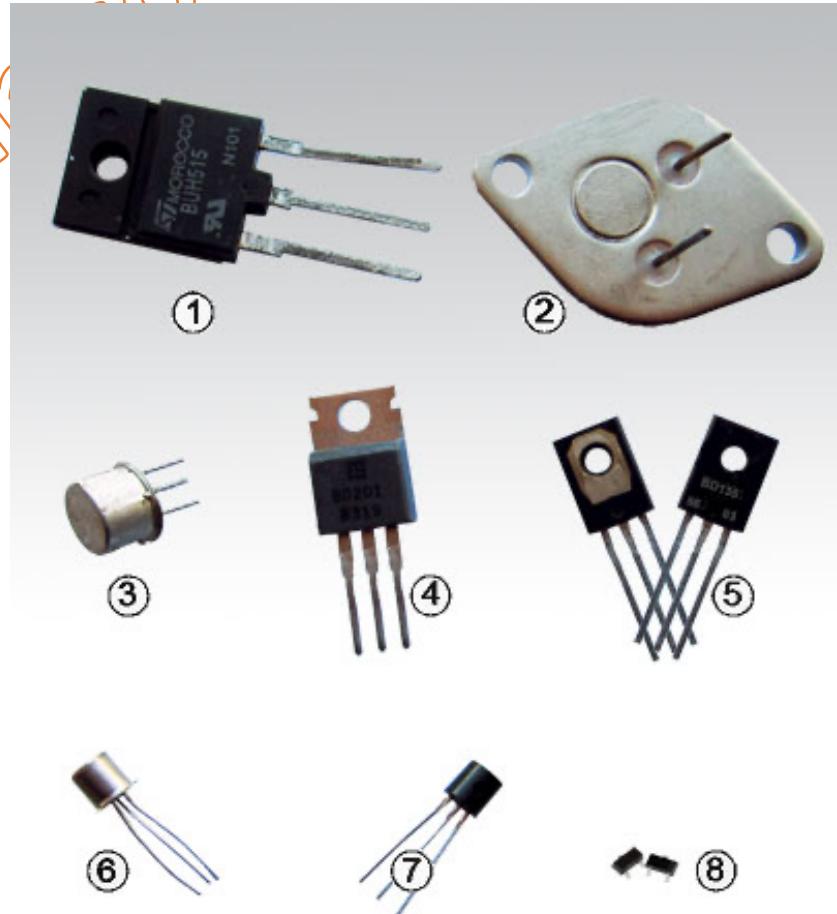
b) Thay thế BJT bằng mô hình tham số r_e

- $r_v = R_1 // R_2 // \beta \cdot r_e$
- $K_u = - (r_c // R_C) / r_e \approx - R_C / r_e$
- $K_i = [\beta \cdot (R_1 // R_2)] / [(R_1 // R_2 + \beta \cdot r_e)]$

$$r_r = r_c // R_C$$

$$K_i \approx \beta$$

Ví dụ một số loại BJT thực tế

1. **BUH515:** High Voltage (1500V) high power (50W) NPN fast switching transistor in an ISOWATT218 package, originally designed for use in analogue TV timebases but also used in switched mode power supplies.
2. **2N3055:** NPN Silicon Power transistor (115W) designed for switching and amplifier applications. Can be used as one half of a complementary push-pull output pair with the PNP MJ2955 transistor.
3. **2N2219:** NPN silicon transistor in a metal cased TO-39 package, designed for use as a high speed switch or for amplification at frequencies from DC (0Hz) up to UHF at about 500MHz.
4. **2N6487:** General purpose NPN output transistor with a power rating up to 75W in a TO-220 package.
5. **BD135/BD136:** Complementary (NPN/PNP) pair of low-medium power audio output transistors in a SOT-32 package.
- 6, 7 and 8. **2N222:** Small signal general purpose amplifier and switching transistors

Tổng kết chương

Bản ~~sơ~~ tóm

Nội dung đã học

- ✓ Cấu tạo và nguyên lý làm việc
- ✓ Các dạng mắc mạch
- ✓ Phân cực và điểm làm việc tĩnh
- ✓ Chế độ khuếch đại và chế độ chuyển mạch
- ✓ Sơ đồ tương đương

Nội dung quan trọng (tăng GPA, CPA):

- ✓ Cấu tạo, nguyên lý, đặc tuyến của BJT
- ✓ Các mạch EC, CC, BC và đặc điểm
- ✓ Các sơ đồ phân cực: đặc điểm, tính toán đường tải và điểm làm việc tĩnh, vẽ hình
- ✓ Sơ đồ tương đương r_e (quan trọng) và H: vẽ lại mạch và tính toán các thông số
trở kháng, K_u , K_i

